

An Pierlé

“Wat ik aan folk heel tof vind is de meerstemmigheid”

Kadril

Guido Piccard

Boreas

Raphael De Cock

Elanor

Feest van de Folk

van 28 april
tot 7 mei 2017

Volledig programma op
www.feestvandefolk.be

DENDERMONDE FOLKT

Zaterdag 6 mei

Zondag 7 mei

Centrum Dendermonde

Organisatie van:

Met de steun van:

V.U. Filip Vermeert, Muziekmozaïek, www.muziekmozaiek.be | Tekening: © Time Vercruijsse

folk

muziek met traditie

Muziekmozaïek vzw Folk & Jazz

Wijngaardstraat 5 | 1755 Gooik
tel 02 532 28 38
info@muzmoz.be
www.muziekmozaïek.be

Redactieraad

Hoofdredacteur: Steven Vanderaspolden
Redactie: Ilse Coppieters
Walter Evenepoel
Bart Vanoutrive
Coördinatie: Ilse Coppieters
Fotograaf: Bart Denolf
Media Support (advertenties):
Ilse Coppieters
02 532 28 38
Vormgeving: Brigid Sullivan

Inzending artikels en reservatie advertenties uitgave 1/2017

31 januari 2017

Levering advertentiemateriaal

22 februari 2017

Voor verschijning op

23 maart 2017

Iedere auteur is verantwoordelijk voor zijn bijdragen.

Dank aan alle vrijwillige
schrijvers en medewerkers
van het Folk magazine

Jaarabonnement

België: € 20 / Buitenland: € 30
Overmaken op bankrekening
IBAN BE82 7380 4183 1068
BIC KREDBEBB
van Muziekmozaïek, Wijngaardstraat 5,
B 1755 Gooik
Telkens met vermelding: ABO FOLK
Info via info@muzmoz.be of 02 532 28 38

ISSN 2294-5938

© Copyright (teksten en foto's): Zonder voorafgaande en schriftelijke toestemming van vzw Muziekmozaïek mag niets uit deze uitgave worden vervoelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of welke andere wijze dan ook. Iedere redacteur is verantwoordelijk voor de inhoud van zijn tekst. Publiciteitsteksten en bijhorende illustraties vallen onder de verantwoordelijkheid van de betrokken adverteerder. Teksten en fotomateriaal kunnen door de redactie van Folk magazine geweigerd worden zonder dat deze beslissing dient te worden gerechtvaardigd.

Verantwoordelijke uitgever & afzendadres

Filip Verneert
Wijngaardstraat 5 | B-1755 Gooik

Soms vraag ik me af of ik nu echt oud aan het worden ben. Cijfers liegen niet, zei mijn wiskundeleraar vroeger altijd, en wie ben ik om zo'n geleerde mensen tegen te spreken. Maar het gaat hier natuurlijk niet om de cijfers. Neen, het is soms een gevoel, een herkenning, een flits "papa ik lijk steeds meer op jou", de seizoenen die zich precies toch wel weer sneller schijnen op te volgen, een flard nostalgie die de kop opsteekt...

Maar dan ga je naar een repetitie van Gooikestra, en zit je daar te musiceren met gasten die qua leeftijd zo ergens tussen mijn kinderen en mijn toekomstig kleinkind hangen. En toch voelt dat zo gewoon aan. Zouden de ouderen – daar heb je ze (of ons) weer – dan toch gelijk hebben dat muziek muren kan slopen, tussen rassen en geslachten, tussen vooroordelen en leeftijden? Ik denk er vaak aan, als ik zie hoe kleine kinderen gefascineerd kunnen zijn door muzikanten en hun spel. De kleuter die rustig op de grond

ging zitten luisteren toen we met de harmonie speelden op een dorpsfeest. En die nu tien jaar later deftig meeblaast op zijn trompet. De jonge gast, in diezelfde harmonie, die trombone staat te spelen naast iemand die zijn grootvader kon zijn, waarmee hij plezier maakt en kattenkwaad uithaalt.

Laat dat mijn kerstwens zijn voor jou, lieve lezer. Dat die verwondering, dat spel, die ongebreidelde overgave,... af en toe, zelfs regelmatig, de kop mag opsteken in je dagelijkse doen en laten. Dat we allemaal nog eens zot kunnen doen, ons laten gaan en genieten van samen dingen te doen, of gewoon, samen te zijn.

Prettige feestdagen, veel leesplezier met deze Folk en graag tot volgend jaar, de vijfde jaargang al van dit tijdschrift. 🍀

Steven Vanderaspolden

Redactie

3 | Oud? Nee toch?

Interview

- 4 | Kadriil: 40 jaar folkrock in Vlaanderen
- 26 | Raphael De Cock over Voxtra
- 38 | Muziek en ecologie met Hilde Frateur

Folklink

8 | An Pierlé, veel meer dan het meisje op de zitbal achter de piano

Talent

- 12 | Eventjes mee op odyssee met Guido Piccard
- 16 | Kardemimmit: Kanteles en vier zangeressen renoveren een Finse traditie
- 31 | Boreas: Het verhaal van een duurzame muzikale vriendschap in folkland
- 40 | MANDolinMAN: Unfolding the Roots
- 41 | Elanor: Dansende melodieën en fijne arrangementen in een originele bezetting
- 52 | Lucilla Galleazi op het Merodefestival

Achtergrond

19 | Improvisatie doorheen de tijd, meer doen met folkmuziek (deel 2)

Kijker

22 | Vijftig jaar Bella Ciao:
Dat werd gevierd met een groots opgezette reprise

Muziekmozaïek

36 | Feest van de Folk
36 | In Memoriam Jos Knaepen
37 | Ecologie en Gooikoorts

34 | Media

39 | Cursus

42 | Nieuw op cd

50 | Publicaties

54 | Column: Dree Peremans

Omslag: An Pierlé | Foto: © Kaat Pype

Bezoek ons ook op www.facebook.com/folkmagazine

Folk wordt gedrukt met bio-inkt op papier afkomstig uit duurzaam bosbeheer (FSC) in een CO₂ neutrale drukkerij. De verzending is onder biofolie.

Kadril: 40 jaar folkrock in Vlaanderen

Nog steeds veel goesting om verder te doen

Wat 40 jaar geleden begon als een groepje binnen de jeugdbeweging is een van de sterkhouders van de folk in Vlaanderen. Ze zorgden voor de doorbraak van folkrock, ze speelden voor een vol sportpaleis, ze brachten mooie producties, soms samen met muzikanten uit het buitenland, ze ontdekten jong talent zoals Laïs en Eva De Roovere, ze bezielde ontelbare folkiefhebbers hier en ver weg. Hoog tijd dus om ons oor te luisteren te leggen bij drie van de stichters van de groep: de broers Erwin en Peter Libbrecht, en Bart De Cock. Onze eerste vraag peilde naar het allerprilste begin.

Hoe komt iemand van Sint-Niklaas als humaniorastudent in contact met twee broers van Zulzeke?

Bart: via de natuurjeugdbeweging. Nu is dat JNM, toen heette dat de Wielewaaljongeren. Peter en Harlind waren ook lid, en we leerden elkaar kennen op de jeugdkampen.

Peter: We kenden elkaar al een paar jaar, toen er een jongerencongres was in Averbode. Wie muziek speelde kwam bijeen om samen iets ineen te flansen voor 's avonds. We hebben de hele avond zitten spelen tot de blaren op onze handen stonden. Op een van die wielewaalkampen leerde ik de broer van de echtgenote van Herman Van Rompuy kennen, en via hem heb ik mijn eerste viool gekregen, en heb ik mezelf leren viool spelen. Vooral Ierse muziek in het begin.

Bart: Die beginjaren waren wel moeilijk, want ik was nog humaniorastudent en kon dus niet met de auto rijden. Mijn vader moest me dus elke keer naar Kluisbergen voeren voor de repetities. Ons eerste concert was in het college van Oudenaarde, in het voorprogramma van

Derroll Adams. Omdat er een naam op de affiche moest staan, koos Peter voor een kort maar krachtig Kadril, naar analogie met de dans. Zo was de groep geboren.

Peter: mijn broer Erwin was jonger, maar speelde zeer goed solo gitaar en we vonden dat we die niet mochten laten gaan. Hij verwoegde het initiële trio en zo was de basis van Kadril, zoals die nu nog steeds bestaat gelegd.

Erwin: Initieel werd de groep nog ad hoc aangevuld met een aantal andere mensen uit de streek van Oudenaarde. Zo hebben we de eerste 10 jaar eigenlijk de job geleerd met verschillende optredens, altijd maar bij-schavend aan onze stijl en repertoire. Na tien jaar waren we dan ook helemaal klaar om een eerste LP op te nemen.

Peter: Intussen had ik in Dranouter Hans Quaghebeur leren kennen, en hij is er snel bijgekomen, op tijd voor de eerste LP. Met Hans erbij hadden we een goede groep om die eerste LP vorm te geven. Het materiaal was allemaal klaar en op een week tijd was alles ingeblikt.

foto: © Bart Denolf

Kadril vieren hun 40 jaar bestaan in de Westrand

Wat was de eerste echte doorbraak?

Bart: Voor de eerste LP er was hadden we al heel veel optredens en bals gespeeld, ook in het buitenland. Maar die LP was erg belangrijk voor de doorbraak. Het was toen een stuk moeilijker dan vandaag. Wij hebben er tien jaar over gedaan, tegenwoordig hebben groepen vaak al een cd vooraleer ze echt beginnen op te treden. Het kostte veel geld, want er werden minimum 1.000 exemplaren van geperst. We zaten in de nadagen van Rum, op het einde van de eerste folkwave. We waren een van de weinige groepen, samen met Klakkebusse en Jan Smed die toen verder gedaan hebben.

Erwin: We wilden echt iets anders doen dan volksdansmuziek spelen, we hebben die eerste tien jaar onze stijl gezocht, en voelden dan ook dat we klaar waren. Later is dan de evolutie naar de folkrock gekomen, en als je goed luistert, hoor je daar al de eerste aanzetten van in onze tweede cd (De Vogel in de Muite).

Bart: de grote radiodoorbraak kwam er met het Heerke van Maldegem.

Peter: Alle eer daarvoor gaat naar Dre Peremans. Hij droeg ons op om iets te doen met die draak van een nummer, met 75 strofen. Ik had in Gent in café Caruso (waar alle muzikanten in die tijd na hun optredens nog kwamen afzakken) Patrick Riguelle ontmoet. Ik vroeg hem of hij er iets voor voelde om met zijn rockstem dat nummer te zingen voor ons. De opnames waren een martelgang. Het lukte niet om daar enige vorm in te krijgen. Op een bepaald ogenblik hebben we gepauzeerd en zijn we bij de Portugees in de buurt iets gaan eten. Na goed gegeten te hebben en een paar glazen wijn hebben we nog een keer het hele nummer doorgespeeld. In 1 take stond alles erop, en het is de definitieve versie geworden.

Bart: We hebben het nummer achteraf nog eens opgenomen voor onze eigen Kadril-cd, maar ik vind die versie van *De Liedboeken*

nog steeds de beste, wat ruwer, met minder afgevijldde kantjes.

Jullie zijn een relatief grote groep. Hoe gaat het er aan toe om nummers te kiezen, arrangementen te schrijven...

"Het is een uit de hand gelopen hobby die we zeer graag doen"

Peter Libbrecht

Erwin: Het is iets zeer organisch. Daarmee dat het ook niet zo snel gaat. Het is voor ons belangrijk dat iedereen zich goed voelt bij de nummers. Het wordt helemaal doorgesproken op een democratische en organische manier. Niet iedereen brengt evenveel nummers aan. Wie beter in boeken kan

zoeken brengt meer nummers aan.

Bart: Je moet een manuscript kunnen lezen. Als je een partituur ziet, moet je je kunnen voorstellen hoe het kan klinken. Het is niet omdat je die brute noten ziet, dat je dan ook weet of er iets voor je groep bruikbaar is. Er

zijn mensen die daar een neus voor hebben. Herman Dewit heeft dat bijvoorbeeld ook. Het is belangrijk om zo een paar mensen in je groep te hebben.

Erwin: Soms komt iemand af met een thema, dat voor de groep interessant genoeg is om een programma rond te maken. *De Andere Kust* bijvoorbeeld kwam er omdat ik nogal veel met geschiedenis bezig ben, en er in mijn familie heel veel mensen naar Amerika geëmigreerd zijn. Ik ben dan daarop verder gaan zoeken, en uiteindelijk zijn we tot het programma gekomen, met de verschillende nummers, de foto's die werden geprojecteerd en zo verder.

Archai kwam er doordat we op zoek gingen naar de oudste bronnen. Bart heeft daar heel veel materiaal voor gevonden. Het zijn bijna allemaal modale melodieën die we hebben opgenomen. We zijn vertrokken van de oudste manuscripten, en daar dan iets van maken, is fantastisch.

Peter: Vaak gaan we met de groep op weekend om het materiaal verder te bewerken, dingen uit te proberen. We maken opnames,

► proberen zaken uit en uiteindelijk krijgt het op die manier vorm. Ik heb veel teksten herschreven, ook een paar nieuwe teksten gemaakt: *Seerlands Dale* en *Nooit met Krijt* bijvoorbeeld. Toen Patrick me belde dat hij ging stoppen met Kadril was ik er zo van ontdaan dat ik op vijf minuten tijd de tekst van *Van Boord* had neergeschreven. Met daarin de boodschap: het ga je goed, maar het is niet omdat jij vertrekt dat Kadril gaat stoppen.

Erwin: Telkens er iemand vertrekt heb je dat gevoel. Dat is zo geweest met Eva, met Mariken, ook met Hans en Dirk, mensen die jaren hadden meegespeeld met ons. Dat is niet plezant, dat geeft je een kloep op het moment zelf, maar je moet verder.

Ondanks de veranderingen in de groep in de loop van die 40 jaar blijft Kadril nog altijd als Kadril klinken, de sound verandert niet.

Bart: Maar er is altijd dezelfde kern gebleven: de drie broers en ikzelf. Zangers en zangeressen zijn veranderd, soms eens een drummer, af en toe de bassist, maar we spelen nu toch al heel lang met Koen. De manier van werken evolueert wel, maar op een heel logische manier. Tijdens ons huidig programma brengen we ook wel wat covers, van Yevgueni en

van Eva onder andere, maar ze zijn door onze handen gepasseerd, en hebben dan ook die Kadril sound.

Bestrijken jullie met je nieuwe programma de volledige 40 jaar?

Erwin: We zijn in de eerste plaats gefocust op Eva, Patrick en de andere genodigden. We gaan niet zozeer nummers uit de beginperiode hernemen. Misschien moeten we dat ooit eens doen, maar dan op een andere manier.

Bart: We hebben dat ooit een keer gedaan, toen we op onze verjaardag (29 december) optraden in de pub in Geraardsbergen. Toen hebben we van A tot Z alle nummers in alfabetische volgorde gespeeld. Da's al een aantal jaar geleden, dus we hadden nog niet zoveel nummers als we nu hebben.

Peter: Het is ook verbazend hoe goed al die nummers nog in de vingers zaten. Zelfs degene die we niet zo vaak spelen kwamen er toch relatief vlot uit.

Als je terugkijkt op de voorbije 40 jaar, welke zijn de hoogtepunten, en welke de dieptepunten, de momenten waarop jullie het even niet meer zagen zitten?

Erwin: Laten we beginnen met de dieptepunten. Er zijn af en toe momenten dat de twijfel toeslaat. Eind jaren tachtig, net voor we Patrick tegenkwamen, zaten we in een heel zware dip. De folk sloeg niet meer aan, en we moesten iets nieuws zoeken.

Peter: Bavo Vanden Broeck heeft dat onlangs nog op de radio gezegd: Kadril heeft zich gedurende die 40 jaar een paar keer opnieuw moeten heruitvinden. Nu zitten we zelfs met een generatie die ons niet meer kent. De jeugd kent Kadril niet meer. En als ze ons dan horen, vinden ze ons toch nog 'wijs'.

Bart: Het is een cyclisch gebeuren. Je hebt periodes van grote creativiteit, die afgewisseld worden met stillere momenten. En die wegen soms wel eens door.

Peter: Er is ook een hele tijd geweest dat we niet op de radio werden gedraaid. Nu komen we opnieuw af en toe aan bod, zelfs al is het in het nachtprogramma, maar we worden opnieuw gedraaid.

"Ik vind het nog steeds een meerwaarde voor een groep om zowel instrumentaal als vocaal iets te bieden te hebben"

Bart De Cock

Erwin: Er is op een bepaald moment bij Radio 1 een beslissing genomen om te focussen op de middenmoot. Dat was geen plotse ingeving, maar een wel overwogen beslissing. Alles wat daar niet in thuis hoorde, moest een plaats vinden in de laatavond programmatie (toepasselijk Exit genoemd) en op een webradio. Die avondprogrammatie is dan ook weggefallen, en webradio werkt sowieso niet. Intussen is er weer wat veranderd, want we worden opnieuw gedraaid. "*Deze Goden*" is bijvoorbeeld heel vaak gedraaid.

Bart: De momenten dat je minder gedraaid wordt, heb je ook minder optredens. En als je minder optredens hebt, begin je op elkaar te zeuren. Da's niet tof, je moet dan nieuwe creativiteit zoeken.

En repeteren om te repeteren, zonder dat er een optreden in het verschiet ligt, is natuurlijk ook niet van het plezantste dat er is.

Erwin: Toch hebben we dat heel lang blijven doen. De woensdagavond was onze vaste repetitieavond en we bleven samen komen, want we hadden daar ook nood aan.

Peter: Dat zat zo ook ingebakken in de verschillende families: woensdagavond is Kadril-avond.

Bart: Ook al omdat we elkaar al langer kennen dan onze families. Maar het is ook om de vriendschap dat je blijft samenkomen. Je maakt wat muziek, je drinkt een glas, dat is even belangrijk om een groep samen te houden. Je mag niet alleen enkel voor de muziek samenkomen, want dan is het na een paar jaar afgelopen.

Peter: Het feit dat we niet professioneel zijn, dat we er niet moeten van leven, maakt ook dat we al zo lang samen zijn. Het is een uit de hand gelopen hobby die we zeer graag doen en daarnaast blijven we onze gewone job houden. Dat wil niet zeggen dat we het niet professioneel benaderen, integendeel. Als je op grote podia staat moet dat ook. Je gaat er niet met de klak naar gooien als je drie keer in het sportpaleis staat.

En de hoogtepunten?

Erwin: Het eerste hoogtepunt was onze eerste LP, het feit dat we een LP konden maken. Bij het samenstellen van onze nieuwe verzamelbox heb ik die oude nummers allemaal opnieuw beluisterd, en dat was met een grote glimlach. Als je weet hoe weinig tijd er in de studio is doorgebracht, is dit van een fantastische kwaliteit. Eigenlijk is elke plaat een hoogtepunt. *Nooit*

foto: © Bart Deroff

Peter Libbrecht heeft zichzelf viool leren spelen. Ook Bart en Erwin zijn autodidact.

met *Krijt* zeker. De verschillende samenwerkingen die we opgezet hebben,...

Bart: *Paloma Negra* is iets dat er uitspringt. Het was een zeer grote productie, een dubbel cd, zeer visueel. Veel mensen spreken er ons nog steeds over aan. Het is ook een programma dat we heel dikwijls mogen spelen hebben. De cd is in Galicië genomineerd geweest als beste folkcd. In 2006 was er Nekkacht, waar we de centrale gast waren.

Peter: Het jaar erna was er al opnieuw een hoogtepunt met ons filmprogramma "That's all Folk". We kregen de kans van het filmfestival in Gent om een productie te doen met allerhande filmfragmenten, waar wij live bij speelden samen met Trommelfluit en andere muzikanten in een uitverkochte Bijloke zaal. Achteraf hebben we er een hele tournee mee kunnen opzetten.

Bart: Onze optredens in het buitenland, soms in het kader van ERU-festivals zijn ook mooie momenten geweest. Het is eigenlijk jammer dat dit weggevallen is.

Welke zijn de personen of groepen waar jullie het meest naar opkijken?

Bart: Er zijn nogal wat groepen die ons geïnspireerd hebben. Steeleye Span, Fairport Convention, Alan Stivell, Malicorne, Le Grand Rouge, La Bamboche zijn maar enkele voorbeelden. Op Nederlandstalig vlak was er Fungus. Dit zijn zowat de groepen die ons richting folkrock geduwd hebben. Daarnaast is er veel bewondering voor Rum, Wannes Van de Velde en voor mij persoonlijk zeker 't Kliekske. Vooral in het feit dat ze op zoek gingen naar eigen materiaal. Wij zijn wel begonnen met Ierse songs, maar je hebt toch meer authenticiteit als je naar eigen materiaal kan gaan graven. Dat hebben we dan ook geprobeerd.

Erwin: Het was ook Herman die ons heeft aangeraden om Nederlandstalig werk te brengen. Het is ons uiteindelijk goed bevallen. We vergeten soms hoe moeilijk het toen was om aan repertoire te geraken. We hadden geen geld om boeken te komen, we moesten al naar Gent naar de universiteitsbibliotheek om boeken te gaan raadplegen, maar we mochten niets uitlenen. Nu is het meeste materiaal online beschikbaar en zijn de jonge muzikanten ook veel beter geschoold. Ik heb nooit gitaarles gehad, Peter heeft slechts later vioolles genomen, en Bart is ook autodidact voor de instrumenten die hij bij Kadriil bespeelt (doedelzak, nyckelharpa en accordeon). Het heeft het nadeel dat je minder snel vooruitgaat, maar het heeft het grote voordeel dat je een eigen stijl ontwikkelt.

Bart: Een verschil met andere groepen is dat we vanaf het begin veel vocaal gewerkt hebben. Eerst was het niet zo evident om

foto: © Bart Denoof

Gwen Cresens en Karla Verlie vermaken zich op het podium tijdens de viering.

materiaal te vinden. Nu moeten we vaststellen dat ons laatste programma bijna uitsluitend vocaal is, met slechts sporadisch een instrumentaal nummer er tussen. Ik vind het nog steeds een meerwaarde voor een groep om zowel instrumentaal als vocaal iets te bieden te hebben.

Peter: We hebben ook van kleins af aan altijd gezongen. Onze stemmen leunen dicht bij elkaar aan. Ook dat bepaalt voor een stuk mee de sound van Kadriil.

Jullie staan nu aan het begin van een tournee door Vlaanderen? Ging het vlot om optredens te vinden?

Erwin: Ik vind het heel goed meevallen. Het zijn ook leuke plaatsen waar we gaan optreden, behoorlijk grote culturele centra. De samenstelling varieert wat van plaats tot plaats. In Leuven bijvoorbeeld wou men ons met alle gastmuzikanten erbij: Eva, Patrick, Gwen Cresens, Kommil Foo. Het zal daar een mooi optreden worden.

Bart: Door de crisis in het culturele leven is een grote groep op scene zetten een stuk moeilijker geworden. De druk op de culturele centra om bekende namen te boeken, die een zaal kunnen uitverkopen is zeer groot.

Erwin: Op die manier profiteren we nu ook wel een beetje van de bekendheid van Patrick en Eva. Maar tegelijk is het ook zo, dat zij onder andere dankzij Kadriil naam gemaakt hebben. Het mooie is, dat die vriendschappen gebleven zijn. Patrick zien we niet zo vaak, maar als we hem zien is het feest. Eva is een droom om mee te werken. Er zijn geen rancunes die spelen. Het is ook mooi om zien hoe al onze gasten zich ook nu voor dit programma zo gemakkelijk in de groep inpassen. Er ontstaan spontane duetten, er is geen na-ijver. Het is heel leuk om zo te kunnen werken.

Bart: Er zijn al een paar optredens geweest waar Patrick of Gwen niet op de affiche stonden, maar ze spontaan kwamen meedoen, omdat ze vrij waren en goesting hadden.

Erwin: En je mag zeggen wat je wil, maar een publiek voelt dat ook. Het plezier van het samen spelen straalt af op het publiek.

Jullie bestaan nu 40 jaar. Wat brengt de toekomst?

Erwin: Nog 40 jaar zou wat overdreven zijn. Ik bekijk het liever jaar per jaar. Ik zie ons in elk geval nog niet direct stoppen. Zolang het gaat en het goed blijft, doen we voort.

Bart: Er zijn in elk geval nog voldoende plannen en heel veel goesting om te blijven verder gaan.

Peter: We gaan zeker van 2017 verder een mooi feestjaar maken, met veel optredens en hopelijk ook een paar zomerfestivals, en wie weet kunnen we nog eens naar het buitenland.

En - *Folk* krijgt de primeur: voor 2018 is het Kadriilplan een vervolg te breien aan *La Paloma Negra*, het succesvolle programma gebaseerd op de combinatie van Galicisch-Spaanse en Nederlandstalige muziek en dans. Het wordt een nog mooiere duif: "*Paloma Dorada*"!

Mooie vooruitzichten dus. 🍷

Steven Vanderaspolden

Een optreden meemaken?

Je vindt alle info op:

» www.kadriil.be

» [www.facebook.com > Kadriil](https://www.facebook.com/Kadriil)

An Pierlé

Veel meer dan het meisje op de zitbal achter de piano

De Gentse binnenstad is een grote, warme thuis. Elke straat is een gang of een vertrouwde overloop van de ene knusse kamer naar de andere. Het is alsof elk huis, iedere kroeg of pand een deur heeft waardoor je zonder kloppen naar binnen mag lopen. Die kamers kunnen cafeetjes zijn of eethuizen, intieme musea, vrome kapellen of frivole fuifzalen. Nog niet zolang geleden beleefde ik een euforische avond in 'de Cocteau' zo'n feestzaal in het hart van de stad, een plek waar de grote Franse dichter zich allicht ook thuis zou hebben gevoeld. Toen ik me voor een paar dagen haastte om niet te laat te komen op de afspraak met An Pierlé, gritste ik het papiertje uit mijn broekzak waarop ik straat en huisnummer had genoteerd. Nr. 19.

Er kwam iets opwellen als een 'déjà vu': ik stond zowaar opnieuw voor de gevel de Cocteau. Bijna had ik aangebeld, toen ik nog net op tijd merkte dat onder de bel 'nr. 17' stond. Dat betekende wel dat mijn nieuwe Folklinkgast net naast het roemruchte etablissement woonde.

Toen An me opgewekt binnenliet, leidde ze me naar een heel grote woonkamer met centraal de piano, maar even prominent een heleboel speeltuigen, poppen en andere leuke dingen die verraadden dat hier mét en voor een kind wordt geleefd. De gezelligheid straalde uit de tekeningen en de kleurrijke spullen die aan de muur hingen of op de grote tafel lagen, tussen de kopjes waaruit de geur van lekkere thee opsteeg. Dit kon geen toeval zijn: de sfeer van creativiteit en poëzie hangt ongetwijfeld in ieder perceel van dit stadsdeel.

Het werd een bijzonder aangename babbel. Veel vragen hoefde ik niet te stellen. Met beeldrijke volzinnen, zo helder als haar kristallen stem, vertelt ze over haar muziek, haar opleiding en het leven als muzikaal koppel met een klein dochttertje. Ook op onze klasieke openingsvraag gaat ze met plezier in...

Heeft An Pierlé iets met folk?

"Als ik aan folk denk, dan denk ik aan de tijd dat ik veertien, vijftien was en al eens ergens naartoe mocht gaan. We gingen stevast vanuit Deurne naar Antwerpen in 'de Muziekdoos'. Daar was iedereen welkom op het vrij podium. Je zag daar alle mogelijke soorten artiesten: straatmuzikanten, vertellers, volksmuzikanten, noem maar op. Er was regelmatig ook een 'Heilige' Ierse

folkavond. Dan moest iedereen heel stil zijn, want anders werd Maria, de bazin, heel erg kwaad.

Op een keer zijn we met enkele vrienden al buskend door Ierland getrokken. Dan kom je heel snel op festivals terecht of je snuift de sfeer op in die typische pubs, zeker wanneer om 11 uur de gordijntjes dichtgingen en de oude mensen begonnen te zingen. Ik vond dat een heel fijne ervaring.

Ik had in die tijd ook zo een groepje dat Nederlandstalige liedjes zong, een mix van new wave, kleinkunst en folk. We deden daarmee kleine folkfestivalletjes aan en wij hadden een klein repertoire dat ging van oude Vlaamse volksliedjes over luisterliedjes tot alles wat er maar in ons opkwam.

Bij ons thuis was muziek niet echt een belangrijke zaak. Buiten de liedjes van Boudewijn De Groot, wat Beatles en Stones, werd er niet echt actief aan muziek gedaan. Er was wel een lichte dwang om iets van muziek te doen. Ik wou eigenlijk viool leren, maar we hadden thuis een klein pianootje staan en daarom vond mijn moeder dat ik maar best piano zou gaan leren. "Viool kun je later nog doen", zei ze en ik trok dus naar de academie om piano te studeren.

Toen ik dan een jaar of twaalf was heb ik toch geprobeerd viool te leren, maar toen was het te laat.

In het middelbaar onderwijs koos ik voor muzische vorming. Daar kregen we makkelijk

vrijaf om in allerlei theaterproducties te gaan figureren. Zo kwam ik op een keer terecht in een productie waarbij Wannes Van de Velde betrokken was. Hij leerde ons toen een aantal liedjes. Van die opvoering is niet veel in huis gekomen, maar de herinnering aan Wannes, die is wel bijgebleven.

Later toen ik op Studio Herman Teirlinck zat, kwam ik hem regelmatig tegen. Ik zat 's middags ook graag in zijn buurt aan tafel omdat die zo ongelooflijk goed kon vertellen. Omdat ik geen gitaar speelde, heb ik van

hem nooit les gekregen, maar ik hoorde van vrienden dat hij ook een heel goede leraar was. Ik vond Wannes een super vriendelijke en lieve man. Iemand die heel veel wist ook. Wat me van hem ook bijblijft, is dat hij die typische nasale manier van zingen had om de stem ver te laten dragen. Ik ging ook af en toe met de mensen van de Muziekdoos eens op straat zingen, want ik kon dat wel, ik heb een heel luide stem. Maar het is een totaal andere manier van zingen, zeg maar een andere stijl. Ik vind het wel heel vermoeiend. Ik heb vorig jaar zo eens een klein setje gedaan in de metro: piano en stem, geen microfoon. Maar dat is zo anders, als je daar niet op getraind bent dan doe je je echt pijn.

En dan is er ook nog opera, dat is nog een heel andere manier om verdragend te zingen. Ik heb zangles gehad en daar deden we wel eens een operette. Overigens vind ik alle soorten van zingen tof en boeiend. Het is leuk om te exploreren wat je kan en wat

"Als je niet vertrekt vanuit je eigenheid, dan is het achteraf moeilijk om die terug te vinden"

An Pierlé

foto: © Kaat Type

Foto: © Kaat Pyte

An Pierlé: "Ik ben nooit het meisje van de superlichte teksten geweest"

je niet ligt.

Wat ik aan folk heel tof vind is de meerstemmigheid. Als je samen, dicht bij elkaar juist staat te zingen, dan klikt er iets, dat geeft een uniek gevoel".

An volgde dus vlijtig pianolessen aan de academie. Ze vindt van zichzelf dat ze niet echt een muziek-technische hoogvlieger was, maar ze werkte zich altijd met flegma en bravoure door de openbare examens. Ondanks het feit dat ze van zichzelf wist dat ze wél goed was in interpretatie, vond ze op haar zestiende in het gebrek aan techniciteit een reden om te stoppen met de academie.

"Ik moest elke dag echt ook wel een half uur oefenen op de piano en ik zong toen al zo graag. Daarbij kwam nog dat er altijd meer leerlingen waren die konden zingen dan piano spelen. Ik moest dus bijna altijd begeleiden. Als je klassiek speelt wordt er bijna alleen maar gewerkt op partituur interpretatie en de creativiteit wordt verbannen.

Ik vind het jammer dat het systeem zo is. Overigens ben ik wel heel blij dat ik die opleiding heb gevolgd, ik had ook een heel goede pianolerares! Die haatte 'für Elise' en ze deed me al eens Poulenc spelen en stukken die wat meer ritmische en modernere harmonieën hadden. Ik denk ook dat ik daar veel van meegedragen heb.

Maar het werd me dus toch wat te veel. Ik was al bezig met toneel en als ik daarvoor moest repeteren kon ik niet naar de pianoles. Er zat dus niets anders op dan de academie te verlaten".

Studio Herman Teirlinck

Pieter Embrecht die onze gast was in de Folklink van de lenteeditie, vertelde ons het verhaal van zijn eindwerk bij de Studio Herman Teirlinck en over het jonge vocale gezelschap dat de onvergetelijke liedjes van Mistero Buffo meezong. En wie zat daar in dat koor-tje? Jawel, An Pierlé!

"De eerste keer dat ik op Studio iets moest doen was dat wel een hele opgave. Het was het jaar waarin Jan Declerik artistiek directeur werd en de nadruk kwam te liggen op de creërende en spelende mens. Omdat ik me in de academie zo strikt had moeten beperken tot interpreteren, was de overgang voor mij echt wel moeilijk. Maar het lukte. Eens dat je dat poortje vindt gaat dat heel gemakkelijk. Je moet gewoon leren luisteren naar datgene dat in je hoofd zit en dat dan vertalen naar iets om te spelen".

De bruisende jaren op de Studio brachten bij An allerlei creatieve processen op gang. Naast acteren ging ze ook steeds meer zingen en ze maakte toen ook haar eerste eigen nummers. 21 was ze toen ze een heel opgemerkte entree maakte op Humo's Rock Rally. Enkele jaren later had ze genoeg repertoire en maturiteit opgebouwd om Vlaanderen te betoveren met een eerste cd: 'Mud Stories'. De clips toonden toen het meisje met de blonde lokken en de veerkrachtige stem, gezeten op een zitbal achter de piano, een iconisch beeld!

"Om die eerste, nogal ongepolijste 'piano-plaat' te kunnen maken heb ik hard moeten vechten. De producer wou alle nummers veel zwaarder arrangeren. Maar dan was Koen daar om me moed te geven en te zeggen "Je hebt dat nu al voor zoveel mensen gedaan die dat geweldig vonden, waarom zou je het nu anders moeten doen? (gitarist Koen Gisen is de partner van An -nvdr). Er werd me toen ook expliciet gezegd: "Je bent een jong kipje, je moet eerst van de grote leren hoe het moet en daarna kun je je eigen ei kwijt". Maar ik dreef door. Als je niet vertrekt vanuit je eigenheid, dan is het achteraf moeilijk om die terug te vinden. Ik heb toen het geluk gehad dat de plaat veel succesvoller was dan iemand had durven vermoeden. Toen we dan een tweede album maakten, hebben we heel bewust een heel andere richting in geslagen. Voor 'Helium Sunset' werden nu wel gitaren en drums uit de kast gehaald".

Het werden drukke tijden met grote tournees door Frankrijk en Nederland. Tussendoor werkte ze ook mee aan opnamen van Die Anarchistische Abendunterhaltung kreeg ze in 2006 de ZAMU-award voor beste zangeres van het jaar en werd tegelijk ook gewerkt aan nieuwe nummers. Daar komen dan ook zakelijke beslommeringen bij: de verantwoordelijkheid om iedereen van de groep werk kunnen te blijven geven.

In dat gezegende 2006 verrast An de wereld met een nieuwe cd en een nieuwe band: An Pierlé & White Velvet. Zij is nu niet meer het

meisje achter de piano, maar een krachtige frontvrouw van een stevige popformatie. Pittig detail: in de band neemt Koen Gisen de gitaarpartij voor zijn rekening.

"Koen was er wel al een hele tijd, maar nog gewoon als mijn lief. Hij had vroeger wel al in groepen gespeeld, maar tot muzikale samenwerking tussen ons was het nog niet gekomen. Maar toen we op vakantie waren, heel ontspannen in een huisje in Almería, stak er in onze bagage een gitaar en een synthesizer en we begonnen gewoon voor het plezier wat liedjes maken. We probeerden die later een paar keer uit voor publiek en de reacties waren zo positief dat we voluit zijn doorgegaan".

Teksten

"Ik maak popmuziek en volgens mij is het Engels de taal van de popmuziek. Het is ook een heel makkelijke taal om in te schrijven, heel open en gebald. Je kunt met weinig woorden heel veel zeggen. Elke taal heeft zijn zangtechnische eigenheid. De meeste Franse teksten zijn op tekst gericht. Het Frans is een vaak muzisch voordragen van tekst. Voor mijn muziek ligt dat anders. Ik ben nochtans opgevoed met veel Franse woorden. Een van de voorvaders langs vaders kant is een achtergebleven soldaat van Napoleon, langs moeders kant zijn er nogal wat banden met Wallonië. Het is echt moeilijk om in elke taal je eigen stem te vinden, je eigen manier van zingen. Toch heb ik de voorbije jaren ook in het Nederlands gezongen. Ik speel in Slumberland, een kinderproductie, samen met Fulco Ottervanger. Dat is met film en Fulco en ik spelen live muziek en we zingen liedjes. Het programma Slumberland was eigenlijk de eerste keer dat ik voor mezelf dacht dat ik het gevonden had, om in het Nederlands te zingen wat ik wou uitdrukken. Dikwijls vertelt de klank die je gebruikt meer dan de tekst zelf. In ideale gevallen is het een goede combinatie. Goede teksten maken is heel zwaar werk vind ik.

Slumberland hebben we ook vertaald in het Frans. Nu zijn we bezig aan het Engels en het Duits. En dat is heel tof om dezelfde liedjes proberen hetzelfde gevoel mee te geven in een totaal andere taal.

Onze producties zijn niet meteen heel open, maar kinderen verstaan eigenlijk veel meer dan volwassenen vermoeden. Het hoeft niet allemaal zo voorgeleefd te zijn. Je krijgt ook altijd heel eerlijke reacties, zeker als we spelen voor mindervalide kinderen. Ik ben een gelukkig dat ik dat allemaal mag doen".

Toen er een dochtertje werd geboren was het nodig om een jaartje vrij te maken, om tussendoor wat muziek te maken die nergens voor hoefde te dienen. An nam de tijd om even te herbronnen, weg uit de maal-

stroom van toeren, opnamen, promotie voeren... Maar toch kwamen er ook dan uitdagingen op haar af en ging het weer kriebelen.

"Dan zet ik me achter mijn piano, ik steek mijn vinger in de lucht als een soort antenne en dan komt er iets... Zo heb ik ook de filmmuziek geschreven voor 'Le tout Nouveau Testament' van Jaco Van Dormael. Dat is een heel zware opgave geweest. Ik heb me toen echt moeten oppeppen en tegen mezelf zeggen: komaan, doe voort, je kunt het... gewoon doen. Ik vond dat fantastisch, elke keer een opdrachtje. Ik had ook het gevoel dat mijn toneelopleiding me daar echt goed van pas kwam. Zelf acteren zegt me niet veel meer, maar een basisemotie van een scène gebruiken om van daaruit iets te maken, dat is wel mijn ding".

Van Dormael was overigens bijzonder opgetogen over de composities van An. In Knack zei hij hierover het volgende: "Op basis van het scenario heeft An voor elk personage pianomelodieën bedacht. Ze werkte erg snel en kwam keer op keer met precies de juiste muziek af. Noem haar gerust mijn sterke arm".

Kerkorgels

In 1998 verkaste An Pierlé van Antwerpen naar Gent. Ze kan bijzonder goed aarden in de stad aan de Leie. Maar ook de Gentenaars sluiten haar in de armen en vereerden haar twee jaar met de titel van 'stadscomponist'.

"Dat was een heel prettige opdracht. Ik heb toen veel dingen in gang kunnen zetten. Ik werkte veel met jonge, creatieve mensen. Ik heb toen ook een aantal faciliteiten gekregen om één van mijn grote goestingen te realiseren: ik wou al lang iets doen met een kerkorgel. Voor mij is dat de allereerste synthesizer..."

Je zit dan altijd in een grote ruimte met een lange nagalm. Voor te zingen is dat heel plezant en ik had zin om mijn stem weer eens te gebruiken, en dan liefst op een andere manier, heel hoog en tweestemmig. Een van de projecten was toen samen met organist Karel De Wilde een programma van een half uur bij mekaar schrijven voor het festival van Vlaanderen. We kregen de sleutel van de Sint-Jacobskerk en dan mochten we daar gaan spelen. Wij hadden een voorstelling gemaakt voor kerkorgel, grote trom en twee meisjesstemmen. Ik dacht aanvanke-lijk, dit wordt een projectje van korte duur,

maar het concept viel zo in de smaak en ik had er zelf zoveel deugd aan, dat er een veel groter idee begon vorm te krijgen, namelijk een nieuwe cd met nieuwe liedjes kerkorgel, percussie, gitaar en meisjesstemmen.

We hebben intussen verschillende kerken uitgeprobeerd en ook in zalen gaan uittesten. Het werkt op beide terrein al is het telkens een heel andere ervaring.

In een kerk worden de mensen er heel ge-emotioneerd door. Er is bij momenten die speciale soort van stilte, je bent omgeven door al die zuilen en standbeelden. En er zijn die ongewone klanken die de enorme ruimte vullen..."

Intussen is de plaat voorgesteld. De Stan-

daard was de eerste krant die 'Arches' de hemel in pree, de andere recensenten volgden enthousiast. Ook wij zijn diep onder de indruk van de manier waarop An Pierlé met soepele stem opklimt langs de toonladders, moeiteloos van hoge falsettonen naar de diepste regionen duikt en haar woorden laat opgaan in een monumentaal klankfestival van kerkorgel, percussie, popinstrumentarium en mysterieuze vrouwenstemmen. De kriebels glijden langs je ruggengraat, je wordt overspoeld door een klankcocktail die je doet terugdenken aan die eerste keer toen je Bachs Tocata uit de orgelpijp hoorde donderen.

Het moet wat geweest zijn, die vijfde oktober toen in de Parijse Saint-Eustache-kathedraal, 'Arches' in wereldpremière ging. Sommige Folklezers waren er misschien bij toen An Pierlé en haar band het programma opvoerden op het Dranouter festival of in de Gentse Sint-Jacobskerk. De onfortuinlijken die het niet konden beleven, zullen een deel van hun verdriet kunnen vergeten wanneer ze het schijfje in de cd-speler schuiven.

Toen we het knusse gesprek aan de gezellige tafel afrondden, moest het nog allemaal gebeuren. Voor we afscheid namen mijmerde An nog even over de inhoud van de teksten van haar nieuwe plaat:

"De inhoud van de liedjes? Zoals meestal groeien de verzen uit observaties, vaststellen hoe de wereld hapert, oorlog, liefde, angst. Ik ben nooit het meisje van de superlichte teksten geweest. Ik probeer de inhoud wel open te trekken, zodat het niet gaat om mijn eigen kleine persoon, maar dat het universele verhalen zijn. En... het eindigt altijd met veel hoop".

Walter Evenepoel

Eventjes mee op odyssee met Guido Piccard

Je vindt op Youtube ocharme één videotje waarop hij betoverend een van zijn eigen melodieën, *Le jour de l'eau*, speelt, terwijl velen daarbij nochtans denken: zo kan je dus ook hommel spelen, zo moet je dus eigenlijk hommel spelen. Zodat mij invalt, ik moet hem mailen met de vraag wanneer er tijd is voor een gesprek waarin ik hem tegelijk ook aan kan sporen om video's te posten waardoor anderen wat meer wegwijs kunnen worden in het hoe en waarom van zijn vingervlug spel en mee kunnen worden gesleept op de wiegende deining van zijn muziekjes. Het zal niet voor meteen zijn, denk ik, want hij woont zes- à zevenhonderd kilometer ver weg in *La douce France*... Maar kijk, een 'ping!' en er is een antwoord: "*Dat treft! Ik ben toevallig in het land, als morgen voor je past*"... en daar zit ik al met hem te praten in het elegante stationscafé van Antwerpen stad...

foto: rr

Met de jaren is de hommel weer favoriet geworden. Een instrument is als de pen waarmee je schrijft, maar die bepaalt niet wát je schrijft.

Het was van 2014 geleden dat Guido Piccard in het Vlaamse land was, een blitzbezoek dan nog om tijdens de historisch beladen herfstmaanden in het Cultureel Centrum van Gistel, bij Oostende, op de planken te staan met *William's Journey*, een project rond de Eerste Wereldoorlog dat hij bracht met Soetkin Collier, Wilfrid Moonen, Maarten Decombel en in samenwerking met de zeskoppige Wervikse groep Swig-shift die Ierse en Keltische muziek spelen.

Guido had aan de hand van originele getuigenissen een reeks migratie- en oorlogslie-

deren geschreven die hij met zijn ensemble, in het grotere project ingebed, een tiental keer heeft gebracht, o.a. voor de nazaten van de jonggestorven migranten/soldaten in de kerk van Passendale. Tijd om daarvan een cd op te nemen was er niet, maar een herinnerings-dvd is wel opgenomen, maar niet in de handel.

Tijdstekort, en de drang om publiekelijk weer meer met muziek te doen, is een rode draad die een paar keer in ons gesprek zal opduiken. Hoopgevend, want nu werkt hij hard als freelance dokter-geriater die

vervangingen doet in ziekenhuizen verspreid over een groot deel van Frankrijk. Hij is dan een drietal weken non-stop in de weer, met nachtelijke oproepen tussendoor. Tel daarbij de verbouwingen aan een huis en je begrijpt wel dat hij vijf jaar lang het muzikantenbestaan heeft moeten opgeven. Nu het pensioen lonkt, wil hij op een menselijker tempo gaan werken en een nieuw evenwicht zoeken.

Webbesnaren Revisited

Naast *De Wentelsteen* van Michel Terlinck, die Guido terloops tot de eigenlijk enig echte Vlaamse standaard hommelcd kroont – is *Webbesnaren*, waarop hijzelf hommel en cister speelt en kompaan Philip Masure gitaar, een classic bij al wie in onze contreien en ver daarbuiten (Amerika!) (prijs van de dulcimer-society en cd van de maand) de hommel of de eraan verwante dulcimer een warm hart toedraagt. In het snipperweekje dat hij hier begin maart nam, heeft hij met Dirk Van der Speeten van 't Ey plannen gesmeed om begin 2017 een hommeltreffen op het getouw te zetten waarop het duo ook een tweede Piccard-Masure cd zou willen kunnen voorstellen. Na een drietal dagen opname in de studio van Masure hebben ze toch al een veertigtal bruikbare minuten in petto, denkt Guido, grotendeels eigen nummers, met Philip af en toe ook aan de zang. Allemaal nieuw werk, dat zowel als barok of renaissance of Frans of Zweeds kan klinken, of helemaal Guido Piccard, want de melodieën van de man hebben een subtiele eigenheid en herkenbaarheid die menigeen betovert.

Iets maken

Al heeft Guido Piccard de laatste jaren dus nauwelijks op het podium gestaan – de melodieën zijn wel rijkelijk in zijn hoofd blijven opduiken en uit zijn pen blijven vloeien. Gisteren nog, na twee blauwe Chimays in 't Ey, neergekrabbeld op de blanco achterkant van een prijslijst: een mazurka die geboren werd uit het moment en die hij twee- tot driestemmig hoorde in zijn hoofd – dan is het alleen nog een kwestie van opschrijven, soms rechtstreeks ook via een softwareprogramma op zijn pc, zodat hij meteen kan aanpassen of variëren. *"Ik kan het niet laten, het is sterker dan mezelf, vroeger vond ik die drang om me dan af te zonderen en te schrijven zelfs storend, maar*

ik moet op zo'n momenten iets creëren, ik noem het geen kunst, maar iets maken..."

Op odyssee

*"Ik ben op zoek naar Belovodia,
Ik ben reeds lang op de been,
Maar eindelijk vond ik de richting nu,
Geen obstakels meer om me heen.
Ik laat me drijven waar de wind me voert,
Naar waar de steven zich wendt,
Naar daar waar tijd betekenis mist,
Naar een land zo onbekend."*

Naast muziek schrijft Guido Piccard de laatste tijd meer teksten neer, in het Nederlands, Engels, Frans, en de laatste tijd ook in het Spaans, en veelal gebaseerd op historische dingen of uit de persoonlijke sfeer. Zo werkt

"Vroeger vond ik die drang om me dan af te zonderen en te schrijven zelfs storend, maar ik moet op zo'n momenten iets creëren..."

Guido Piccard

hij op dit ogenblik aan een theaterprogramma over hun emigratie naar Frankrijk – en hij doelt op zijn vrouw Marleen en hemzelf, die samen ondertussen een odyssee van een dertien-, veertiental jaren achter de rug hebben. Die begon met een emotioneel vertrek uit België, gelukkig met een gitaar, een cister, een hommel, een zak doedelzakken en wat fluiten in zijn bagage. Tussen 2003 en 2005 begonnen de omzwervingen door Frankrijk, Portugal en Spanje, waar ze twee jaar in Andalusië leefden en werkten. Guido ging er aan de slag in de tuinaanleg, bij veertig graden en meer, en 's avonds speelde hij viool en doedelzak in een groepje met Engelstalige expats, vooral Schotten en Ieren – van negen uur 's avonds tot twee uur 's morgens, voor een euro of twintig... De tristesse over wat zij achterlieten kwam terecht in teksten en muziek die hij schreef voor de cd *Belovodia* van Floes (met Soetkin Collier, Philip Masure, Silvie Moors, Toon Van Mierlo en Guido Piccard zelf). Dat gevoel van vertrekken en dingen achterlaten maakt er de kern van uit, bijvoorbeeld in het prachtige lied *Michigan* of in teksten met veelzeggende titels als *Landverhuizers*, *Bohemers*, *De reiziger* en *Afscheid*. Tussen 2005 en 2011 woonde Guido in Antwerpen, en in die tijd hebben ze met Floes een beperkt aantal concerten gespeeld, al had er volgens hem meer in gezeten. Er kwam immers kritiek dat de teksten in de oude trant waren, en of dat in deze tijd nog wel hoefde? Bovendien zou de muziek wat moeilijk in de oren liggen bij sommige mensen, maar daar is een oplossing voor: herbeluister de cd aandachtig, en dan geeft de wat moeizamer bevochten aantrekkingskracht van deze songs zich bloot.

Hommelbouw

Guido Piccard heeft natuurlijk de keuze uit een aantal hommels om te bespelen. Remi Dubois en Thierry Doison maakten schitterende exemplaren, maar hij heeft ook een klein Borinage-model, genre Quiévrain, gebouwd door Jean Bertiau, plus een aantal dulcimers. Daarnaast heeft hij er zelf ook een twintigtal gebouwd, die hij voor eigen spel gebruikt, verkocht of meestal gewoon weggegeven heeft. In ere houden, zou ik zeggen! Bovendien heeft hij de dag voor ons gesprek klankhout gekocht in het CMB te Puurs (Centrum voor Muziekinstrumenten Bouw): vuren, redwood, red cedar, platan, notelaar, kerselaar, palissander, ebbenhout voor de kammen, en een meter of tien fretdraad... Een bouwtechnisch gesprek met luthier Peter Verhoeven, die zich de laatste jaren ook op hommelbouw heeft toegelegd, stond ook op het programma tijdens deze korte week in het land. Naast schrijver-speler wil Guido nu dus ook de draad weer oppikken als experimenterend bouwder. Hij wil die in zijn hoofd of op papier al uitgetekende proefmodellen effectief uittesten, met de bedoeling de klank nog een stuk te verbeteren en de speelmogelijkheden of klankkleurmogelijkheden uit te breiden. Hij probeert me een aantal dingen uit te leggen, hoe hij onder de bourdons rechts frets wil plaatsen, of een extra kam voor de bourdons wil voorzien die hij langer wil maken – maar laten we voor de duidelijkheid maar op zo'n vernieuwd exemplaar wachten... In ieder geval wil hij de hommel tot een nog volwaardiger instrument maken, zonder de natuur ervan geweld aan te doen en het te forceren naar een verkeerde familie of bezetting toe. Het blijft immers een zacht, intimistisch, vaak solo of in kleine bezetting gespeeld huiskamerinstrument, dat goed past bij zang, en mooi met gamba, gitaar, luit of musette de cour gecombineerd kan worden, maar als balinstrument is er al te vaak een balansprobleem met de andere, luider klinkende medespelers, terwijl de hommel alleen maar zijn eigen, bescheiden zelf kan blijven.

De leerschool

Guido Piccard kwam in de muziekwereld terecht als gitarist, maar zonder muziekopleiding, al hadden drie zussen de hele cyclus piano gevolgd. Het artistieke zit misschien wat in de genen, met nonkels die trompet in de fanfare speelden, en moeder die op de mandoline- banjo tokkelde. Anderzijds waren er lang geen radio, platenspeler of tv in huis in het brave, katholieke, Limburgse boerengat

► Spalbeek, zodat hij nauwelijks wist wat er in de grote wereld omging. De Beatles hoorde hij pas tien jaar na datum, dus hij had wel wat achterstand in te halen. Gelukkig volgde hij les aan de Hendrik Van Veldekeschool, want onze eerste Dietse dichter is inderdaad in Spalbeek geboren, en dat doet wel wat met een mens, vindt Guido. Hij houdt nog altijd onwaarschijnlijk veel van dialecten, trouwens. Maar dat beginnend gitaar spelen kwam er dankzij zuslief die ging babysitten bij buurman Willem Kersters, destijds internationaal een grote naam in de wereld van de moderne klassieke muziek, en om den brode programmamaker voor Radio 2, Limburg. De man schreef trouwens een aantal opgelegde werken voor de Koningin Elisabethwedstrijd en zijn hele huis ademde muziek en stond vol instrumenten. Zus kreeg van hem een kapotte, gebarsten gitaar met de drie dikste snaren er nog op. Guido herstelde ze met behulp van handboor, kepernagels en wat lijm, en stemde de drie snaren in do-re-mi – kon hij weten dat dat

Een goede vulpen of een goed instrument zijn belangrijk omdat zij een verlengstuk zijn van hart en ziel

geen steek hield! Gelukkig kwam toen de Stevoortse bakker Robert Haesevoets bij hen aan de deur. Die speelde in duo met medezanger- en gitarist Miel Cools, en die bracht hem de juiste snaren mee en leerde hem elke week een nieuw akkoord aan. In Hasselt kocht hij zichzelf dan het bekende, kleine blauwe leerboekje voor ukulele en gitaar van Nonkel Bob. Hij heeft er net nog een heruitgegeven versie van gekocht, en haalt het blij als een kind uit zijn tas tevoorschijn. Zijn eerste echte gitaar kreeg hij toen hij zes-tien was. Zijn interesse ging toen vooral uit naar flamenco, omdat

hij daarvan wat gezien had sinds ze omwille van de begrafenis van de vermoorde president Kennedy in 1963 een tv in huis hadden gehaald. Ook zijn goeie opleiding aan het Atheneum in Hasselt stuwde hem vooruit. Daar kreeg hij zes jaar lang Nederlands van Louis Verbeeck, bekend liedjesteek- en cursiefjesschrijver die hij onlangs, op zijn 84, nog tegenkwam op café in Hasselt en die een rol speelde in het meer met tekst bezig zijn.

De revelatie

Zijn eerste hommel hoorde hij weerklinken op een optreden van 't Kliekske, die samen met Miel Cools optraden. Aan Wilfrid Moonen ging hij nadien vragen hoe het juist zat met de luit en die hommel die hij daarnet voor het eerst opgemerkt dacht te hebben. Tot hij besepte dat hij gelijkaardige instrumenten ook al gezien had in eigen dorp en omstreken. Naderhand leerde hij ook Hubert Boone kennen en ging hij met de bandopnemer muziek van oude hommelspelers in zijn buurt registreren, o.a. van Louis Dullaert die door hun contact het hommelspel weer oprakelde en zelfs samen met het orgel in de middernachtmis van kerstmis speelde toen hij al tachtig was. Guido Piccard bouwde toen ook een aantal hommels na en hij werd door Remi Dubois aangezocht chromatische hommelstage te komen geven in Neufchateau – al had hij zelf niet eens zo'n exemplaar! Remi bracht er hem een paar mee, het was een aangename kennismaking, en de volgende dag kon hij met het lesgeven starten. Hij heeft nooit een nieuwe hommel van Remi kunnen kopen, alleen een tweedehandse, die bvb. het geluid van de mooie melodie *Sneeuwtapijt* op de cd *Webbesnaren* bepaalt. Ondertussen was Guido arts en speelde hij in een drietal groepen, waarvan het Limburgs Dans Orkest of Lido wel de bekendste is. Hij gaf heelwat stages, jarenlang : In Neufchateau, in Borzée, in Gooik, in de Glind in Nederland, zelfs in Duitsland, waar de hommeltraditie nog nauwelijks bekend was, en de jongeren zich meer op de Amerikaanse dulcimer richtten. Hij bouwde toen ook zelf een aantal chromatische instrumenten, maar in de toekomstige jaren wil hij vooral verfijnde kladersversies ontwerpen om ze vervolgens door gekwalificeerde bouwers te laten optimaliseren. Hij wil dus vooral principes uitproberen. En al staat hij vooral bekend als vingervirtuoos van het chromatische hommelspel, hij heeft alle respect voor het diatonische met het schuivende stokje, dat zeker niet mag verdwijnen en de basis van elke beginner blijft.

Verder

Stilaan wil Guido nu het contact met het publiek en het optreden weer opnemen. Hij begint duidelijk het podium te missen, zoals hij dat in het verleden heeft gedeeld met heelwat collega-muzikanten met rondkende namen. Hij wil individueel of in kleine getale weer mensen vooruit helpen met hommel, en bvb. hommelstages thuis organiseren. Ook een aantal cd's met Philip Masure wil hij nog opnemen, want dat is een van die muziekcompanen met wie, al spelend, een soort magie tot stand kan komen, ja, dat woord durft hij in dat verband

Guido heeft zelf een twintigtal hommels gebouwd, die hij voor eigen spel gebruikt, verkocht of meestal gewoon weggegeven heeft.

wel gebruiken. Ze treden immers gewoon al improviserend op, ze kennen genoeg muziektheorie en harmonieeler en schakelen na onderlinge signalen vlotjes over naar andere toonaarden of ritmes. Van nature bezit Guido trouwens taalaanleg, en muziek is ook een taal waarin hij de neiging en het talent heeft om snel de accenten, het 'dialect' daarvan over te nemen. Zowel in taal als muziek absorbeert hij dus makkelijk klankkleuren en intonaties, hij is als het ware een kameleon in het verwerven en verwerken daarvan, en kan dus makkelijk een melodie maken die Schots of Iers of Zweeds moet klinken... Voor een schoonbroer schreef hij onlangs, en eerder voor de grap, een stuk in de stijl van Bach, in vier stemmen: de man was meer dan gecharmeerd.

Hommeltechnisch

In navolging van de dulcimer, wordt de hommel wel eens liggend op de knieën bespeeld. Gezellig zicht, maar een meerwaarde heeft het voor de rest niet, vindt Guido Piccard. Een solide en goed klinkende tafel als steun versterkt immers het volume en maakt de klankkleur mooier. Bij de bouw moet je een evenwicht vinden tussen de massa van het hout en de klank die je wil produceren. Hout te dik? De nodige trilling blijft in gebreke. Hout te dun? Je mist boven- en ondertonen. Het type hout speelt daarbovenop dan ook nog eens een rol, natuurlijk. Interessant is bijvoorbeeld wat Peter De Rop via het Leonardo-project van het CMB in Puurs wil promoten: snaarinstrumenten maken met inlands hout zoals perelaar, kerselaar, hulst, plataan... Ook moet er bij de bouw rekening mee worden gehouden dat de hommel een citer is, en geen gitaarachtige. Dat heeft implicaties voor de ligging van de rechterkam, die niet op het bovenblad hoort te liggen, maar op het blok daaronder: anders heb je twee klankbronnen die interfereren. Er kan ook nog flink geëxperimenteerd worden met het steunbalkenpatroon onder de frets, dus alles samen is er nog werk aan de winkel – maar het vooruitzicht van extra klankverbetering kan alleen maar motiveren! Voor zijn part heeft de ideale hommel ook maar vijf snaren: twee melodiestnaren in re, bourdon 1 re een octaaf lager en die ook wat apart ligt, bourdon 2 sol hoog, bourdon 3 sol laag. Of hetzelfde instrument kan ook tot re worden herstemd, waarbij de hoge sol een la wordt en de dikste snaar een lage re.

Wat de expressiemogelijkheden in de melodie betreft merkt Guido terecht op dat de meeste spelers daar weinig mee doen. Zelden doet men die melodie zingen als een stem, wat wel degelijk kan, zegt hij, als je

dwars op de fret vibreert, wat men in het Engels 'to choke' noemt. Ook worden er best hoge citerfrets gebruikt, of gitaarfrets op een 'uitgeholde' toets, zodat de snaren het hout niet raken, hetgeen de vibrato veel gemakkelijker maakt.

Als ik naar het bestaan van bashommels vraag, zegt Guido dat de traditie daarvan verdwenen is, al heeft Wim Poesen wel een kopie van een oud lepers model met ongeveer 1,20 meter bespeelbare lengte. Een heel klein aantal bashommels bestaat nog in verzamelingen van het MIM te Brussel, en ook in Noord-Frankrijk. Om die na te bouwen moet je in de eerste plaats al klankhout vinden van een behoorlijke lengte, en het is niet zo eenvoudig om dat te vinden... Toen hijzelf voor het nummer Thessaloniki Tango op de mee door hem gepushte cd *De klank van de hommel* drie hommels boven elkaar opnam, gebruikte hij gewoon een 1 octaaf verlaagde gewone hommel om daarmee het basritme aan te geven... Een baritonhommel, zoals Paul De Haan die ooit voor hem maakte, met een mensuur van 70 cm, bleek nog niet laag genoeg te gaan.

Tussendoor wijst Piccard nog op een techniek die hij wel eens gebruikt, en die doet denken aan wat men op een Chapman Stick kan: met twee handen als het ware linkerhand spelen, en met hammering-on en pull-offtechnieken zowel bas- als melodie-lijnen spelen: wie wil kan eens proberen!

1.001

Van in de tijd al dat hij Ierse muziek speelde, loopt Guido Piccard rond met de droom ooit een verzameling van 1.001 eigen melodieën te kunnen publiceren. Die uitdaging werd geïnspireerd door *The Dance Music of Ireland* uit 1907, soms ook *Captain Francis O'Neill's 1.001*

genoemd naar het aantal Ierse tunes die in deze collectie door de in Chicago woonachtige, geëmigreerde Ier en politie 'kapitein' werden verzameld: een monument. Zonder garantie weliswaar hoopt Guido op zijn zestigste ook 1.001 van zijn eigen tunes te kunnen publiceren. Hij kan kiezen uit zo'n 1.500 reeds beschikbare die weliswaar niet allemaal folk zijn, en waaronder er zo'n 200 prima geschikt zijn voor hommel – en dus ook voor draailier – al probeert hij over het algemeen breder te denken. En dat hij niet aan zijn proefstuk toe is bewijst zijn *Schudden aan de notenboom*, 180 eigen melodieën, die reeds in 1990 werden

gepubliceerd.

Naast de al eerder vernoemde standaard cd van Michel Terlinck wil hij ook zelf eens zo'n tour de force presteren en over stijlen en genres heen een cd uitbrengen om te tonen wat er allemaal met dit instrument kan, niet om te imponeren, maar om de ogen te openen en de hommel in een aanlokkelijker daglicht te stellen – want aan dergelijke promotie blijkt er wel nood te zijn. Onze instrumentalist wil tussendoor ook een lans breken om de hommel op te nemen in een basiseducatief programma, zoals Christophe Toussaint in de Vogezen heeft gegangmaakt en wat 't Ey nu doet met schoolinstrumentjes waarmee ze de boer op gaan en de scholen erbij proberen te betrekken. Het interessante visuele aspect van de manier waarop de frettenbalk van de hommel de lage tot hoge en de hele en halve noten genereert, is immers een interessante aanvulling bij de blokfluit.

Uit het hart

Omdat Guido Piccard vaak voor drie weken op artsenwerkronden is in Frankrijk, is er weinig regelmaat en dus weinig kans op opbouwend samenspelen. Ook in Vlaanderen zijn er altijd aanbiedingen genoeg geweest, maar de werksituatie stribbelde vaak tegen, en dat heeft hij op een manier aanvaard: zijn energie vindt sowieso voldoende geleidingsbanen. Het leven is immers rijk, er is zoveel, maar toch wil hij met zijn muziek in de toekomst opnieuw mensen rechtstreeks raken, hen emotioneren: dat maakt hem gelukkig. Met de jaren is de hommel weer favoriet geworden, en een instrument is toch als de pen waarmee je schrijft, maar die bepaalt niet wát je schrijft. Een goede vulpen of een goed instrument zijn belangrijk omdat zij een verlengstuk zijn van hart en ziel. En hij is voor alles een snarenmens. Zo is zijn

cister een instrument dat bij ons al voor de gitaar werd bespeeld, en de hommel zit duidelijk heel diep in zijn hart en is een belangrijk stuk van zijn leven. Maar ook in flamencogitaar wil hij zich verder bekwamen: de drie komende wintermaanden zijn al voor een verdieping in Andalusië vastgelegd.

En wij onthouden natuurlijk zijn doelstellingen die hij zich wat betreft hommel en tunebook heeft vooropgesteld – we rekenen erop dat je ze werkelijkheid voor ons maakt, Guido! 🍷

Jos Tilley

Kardemimmit (v.l.n.r.): Maija Pokela, Leeni Wegelius, Jutta Rahmel en Anna Wegelius

Kardemimmit

Kanteles en vier zangeressen renoveren een Finse traditie

Afkomstig uit Espoo, een heuse stad op een steenworp van Helsinki, ondergingen de vier dames van Kardemimmit tijdens hun jeugd jaren een intense inwijding in de geheimen van de kantele. Een deel van hun opleiding werd ingevuld met een stevige portie samenspel. Het was dan ook hun gemeenschappelijke leraar die hen aanstuurde om in 1999 een kwartet te blijven vormen. Op zoek naar een gepaste groepsnaam spiegelde ze zich aan de meidengroep Spice Girls. Hierop inspelend lag de naam Kardemimmit, een samenvoegsel van het kruid kardemon en het Fins voor 'meisjes', dan ook voor het grijpen. Deze zomer streken ze -nadat ze eerder al op Gooikoorts en Dranouter speelden- terug naar in België, ditmaal tijdens de veertigste editie van Brosella Folk.

foto: © Bart Vanoutrine

Nog jong, en toch al stevig gerijpt

Maija Pokela, de zussen Leeni en Anna Wegelius en Jutta Rahmel vormen van tijdens hun kindertijd een hechte vriendenkring waaruit een boeiend muzikaal avontuur ontstond. De twee laatstgenoemden vonden we bereid om één en ander van hun opzet verder toe te lichten. "We zijn in 1999 gestart met de groep", leidt Anna in. "We volgden les aan hetzelfde muzikale instituut, het folkdepartement van de Sibelius Academie, echter niet in dezelfde klas, daar we in verschillende districten van Espoo les volgden, weliswaar bij dezelfde leraar, Sanna Huntus. Zelf houdt ze zich enkel bezig met lesgeven en treedt niet op. Lessen samenspel vormden een deel van de opleiding en van daaruit stuurde ze ons aan om een groep te vormen, voor ons het prille begin. Het was bij aanvang dus eerder haar keuze om ons in een groep te verenigen, dan die van ons. Heel veel kinderen die kantele leren spelen worden geconfronteerd met relatief grote

samenspelklassen met uitsluitend kanteles. Onversterkte kanteles spelen nu eenmaal heel zacht, waardoor het meer voor de hand ligt onder elkaar samen te oefenen, eerder dan met violen of accordeons. Daar raakt de klank van de kantele gemakkelijk helemaal in verdoold. De recenter ontstane mogelijkheid om kanteles te versterken opent uiteraard nieuwe perspectieven met betrekking tot het concorderen met andere instrumenten. Op professioneel niveau wordt er veel minder uitsluitend met kanteles gespeeld."

Fier op hun 'nationale' instrument(engroep)

Het antwoord op de vraag waarom de kantele beschouwd wordt als het Fins nationaal instrument luidt heel eenvoudig. Het is misschien wel het enige instrument dat zijn oorsprong vond in Finland (of bij uitbreiding de Baltische staten) zelf. Voor Anna is het trouwens het allermooiste instrument ter wereld. "Het is een heel gediversifieerd instrument dat klinkt als geen ander. Ook de baspartij klinkt heel mooi omdat alle snaren vrij liggen en zo heel lang kunnen doorklinken." Het begrip 'kantele' slaat eerder op een instrumentengroep. Soms wordt deze familie omschreven als 'Baltische psalteriums' (en zodoende onder de ceters ondergebracht). "Men denkt dat het instrument zich zo'n 2000 jaar geleden onafhankelijk ontwikkelde in de Baltische staten en Finland, maar daar hebben we wat het gissen naar. Het is niet verwant aan de harp of het cymbalom, hoewel sommige van de structuren en technieken gelijkenissen vertonen." Zelf gebruiken ze de grotere 38-snarige concertkantele die een aantal chromatische mogelijkheden biedt, naast enkele kleinere met vijftien snaren die wel uitsluitend diatonisch zijn. Deze twee types laten zich perfect met elkaar verzoenen. Afwisselend nemen die begeleiding dan wel melodie voor hun rekening, terwijl de grote kantele zich er ook toe leent om een baslijn te leggen. Op onze vraag of deze instrumenten van een klankkast voorzien zijn krijgen we een bevestigend antwoord wat de grootste betreft. "De kleinere hebben een open rug, en kunnen dus uit één stuk hout gekerfd worden, hoewel er dus altijd een lege ruimte binnenin dient gevrijwaard te worden" aldus Anna. "Ze worden doorgaans – en de 38-snarige uitsluitend – met de vingers bespeeld. Op de kleine modellen worden ook de vingernagels of een plectrum gebruikt zoals bij de gitaar. Traditioneel gebruikte men ook al eens een houten stok of een stuk leer. Van hamertjes wordt er evenwel nooit gebruik gemaakt. Een snaar produceert een noot, hoewel er in

de grote kantele een mechanisme verwerkt zit waarmee zowel verhoogde als verlaagde noten kunnen geproduceerd worden. Eén vinger is voldoende om klank te produceren, maar wanneer we op de kleine modellen akkoorden gaan spelen zie je ons de ongewenste snaren blokkeren door er een vinger op te leggen." De instrumenten waarmee ze op het podium verschijnen zijn akoestische en dus geen elektrische instrumenten, weliswaar voorzien van ingebouwde microfoons. "Theoretisch is het mogelijk volledig akoestisch te spelen maar de kantele is een heel stil instrument uit een heel stille wereld, dus in een grotere ruimte blijft het aangewezen om versterking te voorzien."

Kanteles en samenzang

Waardige ambassadrices van de kantele als ze zijn – ze werden trouwens in 2004 reeds uitgeroepen tot 'kantelegroep van het jaar' door de Kantele Association, terwijl ze een jaar later als winnaars het nationale concours verlieten – achten ze hun samenzang even belangrijk binnen hun repertoire. "Meestal spelen we eigen composities, die we bijna altijd enten op traditionele teksten. Dat is dus origineel materiaal dat we helemaal gearrangeerd hebben. Vanavond spelen we wellicht twee volledig traditionele nummers,

maar voor de rest zijn het dus allemaal composities van de verschillende groepsleden, met teksten uit onze traditie of in het Fins vertaald vanuit een andere Scandinavische taal", verduidelijkt Anna. Waarover die teksten dan gaan? Over die thema's die zowat door alle tradities bezongen worden natuurlijk, met de liefde op een prominente plaats.

"Daarnaast gebruiken we ook heel wat epische verhalen, zoals over de geboorte van het vuur en hoe we leerden het te controleren, of over welke voorzorgen je dient te nemen om een succesvolle jacht te beleven. Sommige teksten en verhalen hebben echt wel eeuwen getrotseerd." In tegenstelling tot Värttinä, die zich gooit op de Oostelijke Karelische Finse traditie, richten zij zich meer naar het Westen van Finland. "Het voorname verschil toont zich in de poëtische structuur en de inhoud. Bij hen gaat het meer over dansen dan over het brengen van verhalen." Jutta verduidelijkt verder met te stellen dat het ritme van de poëzie anders klinkt. "Het is een nieuwere traditie uit het westen, die heel sterk beïnvloed werd door Zweden. In het Oosten heb je meer die oudere thema's die al die tijd zijn blijven bestaan." Ostrobothna situeert zich zo'n 350 ten noordwesten van Helsinki. "Hier floreerden heel wat grote zangers waarvan opnames

"Het zingen en spelen is behoorlijk in balans met elkaar, en daar zien we ook op toe"

Jutta Rahmel

▶ bestaan en de teksten neergeschreven werden. We halen zowel naar tekst als melodie veel inspiratie uit deze relatief kleine streek, via de zanger Taavi Uutela of zangeres Tiila Ilkka bijvoorbeeld, die geregistreerd werden in de jaren 1940-1960. Zij vertegenwoordigden de traditie uit de 19de eeuw”, vervolgt Anna.

Aangezien de teksten helemaal niet onbelangrijk zijn, stelt zich de vraag hoe dit overgebracht kan worden naar niet-Finnen. Anna is hierin formeel. “Mensen krijgen altijd wel de gedachte achter de liederen mee tijdens onze concerten. We geven ook meestal vooraf een korte synopsis van het verhaal achter een lied. Vaak komen mensen ons zeggen dat ze de boodschap gevat hebben, ook al snappen ze geen woord Fins. Muziek heeft de kracht om over taalbarrières heen te stappen.” “Muziek spreekt voor zichzelf”, beaamt Jutta. “We zijn in oorsprong geen zangeressen, maar kantelespeelsters, en die atmosfeer spruit voort uit de melodieën en harmonieën.” Dit helpt een heel stuk om de teksten bijklank te geven.” Net zoals Värttinä dan weer kiezen ook zij ervoor om alle vier te zingen. “Het zingen en spelen is behoorlijk in balans met elkaar, en daar zien we ook op toe”, vertelt Jutta voorts. “We vragen de geluidstechnieker altijd er zorg voor te dragen stem en instrumenten op hetzelfde niveau te versterken, zodat de zang de instrumenten nergens overstemt.” “We hebben ook geen soliste, het blijft een soort vocale koorzang van vier vrouwen,” aldus Anna “waarbij de

instrumenten ook een belangrijke inbreng hebben. Er wordt polyfoon gezongen, wat niet echt tot een Finse traditie toebehoort, we hebben het onder ons zowat uitgevonden, bijna per toeval, gezien we wellicht sinds ongeveer ons twaalfde samen zijn beginnen zingen.” Jutta vult aan met te stellen dat in de Finse traditie vooral de solozang furore maakte. “Als je samen ging zingen werd het eerder een heterogene zangvorm. Vooral in het Oosten van Finland en in Ingrid hadden ze die heterogene stijl, waarbij ze hetzelfde zingen, maar heel kleine variaties in de melodie laten opduiken.”

Vooral twee zangstijlen kenmerken de interpretaties van Kardemimmit. “Enerzijds is er de ‘runo’-zang die heel algemeen verspreid was in Finland tot de jaren 1700. Ik zou die omschrijven als zijnde eerder tekst-over-melodie, verhalen vertellen via het zingen. Er komt ook heel wat improvisatie aan te pas, zowel naar tekst als melodie toe, en de gehanteerde taal had een specifieke vorm die niet gebaseerd was op rijmen, maar op een specifiek aantal lettergrepen en woorden die bijvoorbeeld beginnen met dezelfde lettergreep. Een vers is acht lettergrepen lang. Nog steeds is dit iets dat ‘ingebouwd’ zit in de Finse taal, hoewel de meeste mensen het niet meer kunnen reproduceren. Daarnaast hanteren we de reki-stijl om te zingen, heel populair geworden op het einde van 1800. Dit vormt dus een modernere vorm met rijmen. Dit waren de liederen van de jongeren met verzen over liefde, jongens, meisjes

en het scheiden van de wegen. Vooral de jeugd zong dit repertoire wanneer ze samenkwamen,” besluit Anna.

Ons viel het verder op dat ze tijdens het concert heel vaak van positie wisselen. “De reden hiervoor is om elkaar de gelegenheid te geven een lichtelijk verschillend standpunt ten aanzien van onze muziek en zang in te nemen, en gezien we allemaal beide instrumenten beheersen is er dan ook geen reden om dat niet te doen,” verduidelijkt Anna. Gezien ze maximaal drie kanteles in het getouw zetten heeft er altijd ook wel iemand anders even de handen vrij.

Over de Zweedse connectie

Historisch onderging een groot deel van het westelijk deel van Finland lange tijd een sterke invloed vanuit Zweden. Pas vrij recent nam die invloed in de regio tot Espoo en Helsinki, en uiteraard ook in Ostrobothna af, en komt het Finse element meer naar boven. En hoewel ze zichzelf duidelijk profileren als een concerterend ensemble en niet als een dansorkest verwijzen ze hierbij even naar de danstraditie. “Hun traditie waaide over naar ons. De Zweden herkennen heel veel van onze ritmes, ook al hebben wij Finnen er een eigen kruiding aan gegeven”, stelt Anna. Jutta haalt de polska aan als voorbeeld. “Die is heel populair geworden in Finland, nadat die overwaaide vanuit Zweden. Maar tegenwoordig zijn er nogal wat verschillen gerezen tussen hun en onze versie. De Finse polska gaat veel meer rechttoe rechtaan, de ritmische frasering is totaal verschillend geworden.”

Tot slot

Eerder deden ze in België reeds Dranouter en Gooikooarts aan. Zo om de twee jaar dagen ze wel eens op in onze contreien de voorbije jaren. Ondertussen brachten ze in 2015 ook een vierde album uit ‘Onni’ (‘Vreugde’), na ‘Viira’ (2006), ‘Kaisla’ (2009) en ‘Autio huvi’ (2012). Deze laatste werd verkozen tot Folk Music Album of the Year 2012 door de Finnish Folk Music Association. Elk van hen heeft nog wel andere projecten lopen, maar Kardemimmit neemt de meeste van hun tijd als professionele muzikanten in beslag. Sommigen onder hen studeren intussen nog steeds verder. Anna en Leeni haalden recent hun graduaat aan de Central Ostrobothnia University of Applied Sciences en kunnen zich hiermee officieel als volksmuziekpedagogen profileren. Anna gaat nu nog voor een opleiding ik kunstmanagement, terwijl Maija en Jutta nog altijd niet weg te slaan zijn uit de Sibelius Academy om zich verder te bekwamen. 🎵

Bart Vanoutrive

www.kardemimmit.fi

foto: © Bart Vanoutrive

Anna Wegelius: “Vaak komen mensen ons zeggen dat ze de boodschap gevat hebben, ook al snappen ze geen woord Fins. Muziek heeft de kracht om over taalbarrières heen te stappen.”

Improvisatie doorheen de tijd

Meer doen met folkmuziek

[deel 2]

In het vorige nummer van *Folk* kon je het inleidende deel lezen op improvisatie in folkmuziek.

In dit tweede deel gaat Debbie Lambregts verder in op de creatieve invulling van muziek doorheen tijd en ruimte.

Improvisatie doorheen tijd: lichte muziek in West-Europa

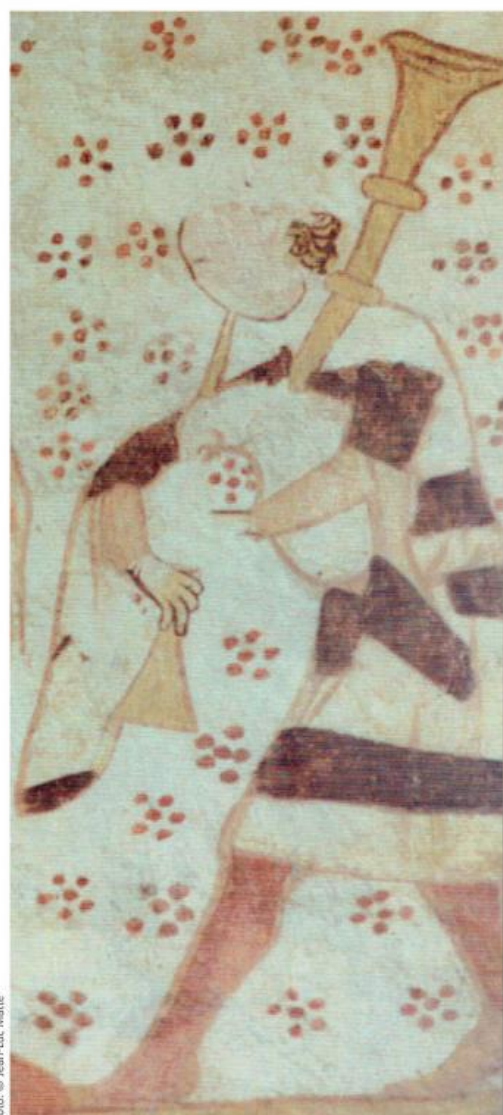
Oudheid

Aangezien het geschreven bronnenmateriaal uit de oudheid beperkt is, weten we tevens zeer weinig over improvisatie in de westerse muziek gedurende deze periode. Eén aanwijzing vinden we terug in een tekst van Tertullianus (155-222 na Chr.) waarin hij vroegchristelijke bijeenkomsten beschrijft waarbij de aanwezigen worden uitgenodigd om hun geloof uit te zingen volgens hun eigen ingeving. Volgens Ernest Ferand (in *'Improvisation in Nine Centuries of Western Music'* uit 1961) kwamen hier zelfs instrumenten zoals percussie bij kijken.

Verder is het moeilijk om harde bewijzen van improvisatie in de oudheid te vinden, maar wanneer we in rekenschap brengen dat bourdons en improvisatie volgens de etnomusicologie aan elkaar gelinkt zijn, laat dit ons toe verder te speculeren. Zo is er de *ison* of koorbourdon die reeds gebruikelijk was tijdens Grieks-Byzantijnse rites en die aan de bron ligt van het Gregoriaans. Zoals we later nog zullen zien wordt de *ison* in bepaalde delen van Europa nog steeds gebruikt in combinatie met improvisatie.

Middeleeuwen

Daar er geen noot instrumentale muziek werd neergeschreven, kan men niet 100 procent wetenschappelijk aantonen dat er gebruik werd gemaakt van instrumenten. Toch wijzen heel wat zaken, zoals iconografie en neergeschreven getuigenissen in die richting. Het feit dat er niets werd opgeschreven, brengt mijns inziens impliciet improvisatie met zich mee. Deze speculatie wordt ondersteund door een aantal vaststellingen: Enerzijds kan er vanuit etnomusicologisch standpunt worden verwezen naar het feit dat improvisatie en bourdons hand in hand samengaan in allerhande westerse en niet-westerse etnische tradities. Afbeeldingen zoals bijvoorbeeld een fresco in de Sint-Peterskerk te Moutiers-en-Puisaye (ca. 1300) getuigen reeds van het bestaan van doedelzakken met bourdons (afb. 1). Ook is het niet ondenkbaar dat de middeleeuwse kruisbestuiving tussen Oost en West zich niet louter beperkte

Afb. 1: fresco in de Sint-Peterskerk te Moutiers-en-Puisaye (ca. 1300)

tot het instrumentarium – zo hebben een aantal moslimlanden het West-Europa van die tijd verrijkt met hun 'exotische' (bourdon) instrumenten (denken we bijvoorbeeld maar aan de luit en de vedel) –, ▶

Achtergrond

- ▶ maar dat er tevens muzikale tradities werden uitgewisseld. Volgens Jean-Pierre Van Hees (*Cornemuses. Un Infini Sonore* 2014) is daarvan alvast één bewijs te vinden in het manuscript van de Tunesische lexicoograaf Al-Tifashi die schreef over de uitwisseling van de traditie van melismatische gezangen.

Anderzijds wijst het bronnenmateriaal dat ter onzer beschikking staat uit dat de melodieën van trouvères sterk onderhevig waren aan variatie en versiering. In sommige gevallen gaat dit zelfs zo ver dat één en hetzelfde lied, waarvan een tweede (of soms zelfs een derde of vierde) versie in een andere liedbundel is opgenomen, nagenoeg niet meer herkenbaar is. Daaruit kunnen we opmaken dat een neergeschreven versie louter een momentopname weerspiegelt binnen het proces van de mondelinge overlevering dat melodieën enorm vatbaar maakt voor verandering. Het stond uitvoerders vrij om een melodie naar eigen believen te interpreteren en op te smukken.

Ook hier is het fenomeen van de melodietypes terug te vinden. Wanneer we verschillende liederen naast elkaar leggen, zien we gelijkaardige melodische patronen terugkomen. In haar boek *Musics of Many Cultures: An Introduction* (1980) geeft Elizabeth May een duidelijk beeld m.b.t. improvisatie op basis van melodietypes in relatie tot de twee tegenpolen vrijheid en begrenzing: aan het ene uiterste van een doorlopende schaal bevindt zich het melodietype louter als modus (absoluut niet gedefinieerd) en aan het andere uiterste is er het melodietype als een vrij definitief schema (een specifieke melodie, *tune* of lied). Tussen deze twee extremen bevindt zich een brede waaier aan mogelijkheden.

Renaissance en barok

Daar waar wegens gebrek aan voldoende bewijzen geen uitsluitsel kan worden gegeven over het al dan niet bestaan hebben van instrumentale ensembles gedurende de 13de en 14de eeuw, kan men een ensemblepraktijk voor de 15de en 16de eeuw wel bevestigen. O.a. Telemann verwijst naar ensembles die heel goed konden improviseren. Het is zeer waarschijnlijk dat deze ensembles hier toe dansmuziek als uitgangspunt namen.

foto: © Jean-Pierre Dalbéra - www.flickr.com

Afb. 2: Zampogna's

In de 15de eeuw gebeurde dit door het contrapuntisch uitwerken van één of twee extra stemmen op een gekende dansmelodie. De basse danse o.a. leende zich hier goed toe omwille van zijn relatief trage tempo waarbij elke danspas overeenkomt met een tel uit de hoofdmelodie die bijgevolg bestaat uit een ketting van lange, isometrische tonen en aldus de ideale vaste basis vormt voor improvisatie.

Vanaf de 16de eeuw werd muziek steeds meer verticaal gedacht en ook bij improvisatie begon men zich toe te leggen op het harmoniseren van dansmelodieën. Net als in kunstmuziek werd dansmuziek overigens gebruikt voor allerhande instrumentale technieken zoals improvisaties over een ground en het maken van variaties op een bepaald thema. Het bij herhaling versieren van een melodie werd tevens een vaak gebruikte improvisatietechniek.

Classicisme

De muziek in de 18de eeuw werd alsmear meer onderworpen aan de steeds dwingendere schriftuur. In het lichte genre verdwijnen de bewijzen voor geïmproviseerde muziek steeds meer en meer.

Improvisatie doorheen ruimte

Muzikale improvisatie komt in zowat alle culturen voor, maar toont onderling heel wat verschillen wat betreft de aard en omvang van het muzikale materiaal, de vereiste kennis en vaardigheden van de improvisator en de waarde die wordt gehecht aan improvisatie. Bij het evalueren van een improvisatie zal men steeds de componenten vrijheid en begrenzing ten opzichte van elkaar afwegen, aangezien zij een essentieel onderdeel vormen van het zogenaamde 'model' (melodietype) dat steeds aan de basis ligt van eender welke improvisatie. Geen enkele improvisatie is immers volledig zonder deze stilistische basis die een aantal verplichte (begrenzende) kenmerken inhoudt.

Etnische tradities in Europa: - Groot-Brittannië

In Wales kent men nog steeds het eeuwenoude *penillion* zingen, waarbij een zanger zijn lyrische ideeën improviseert als tegenstem voor de melodie die op harp wordt gespeeld.

foto: rr

Afb. 3: Launeddas

- Iberisch Schiereiland

Het cuadro flamenco-ensemble, bestaande uit een groep zangers, gitaristen en dansers die elk op hun beurt solowerk afwisselen met begeleiding, werd oorspronkelijk geïntroduceerd door zigeuners en blijft tot op de dag van vandaag uiterst populair binnen deze traditie.

- Italië

Zuid- en Centraal-Italië kennen een rijke traditie van liederen die narratief of lyrisch van aard zijn, waarbij zang, improvisatie en bourdons de hoofdingrediënten vormen.

Wat instrumentale muziek betreft zijn improvisatie en bourdons eveneens niet ver te zoeken. Verschillende soorten doedelzakken of *zampogna's* (afb. 2) dienen niet enkel als begeleidingsinstrument voor zangers, maar verzorgen tevens dansmuziek. In Zuid-Italië baseren duo's van doedelzak en diatonisch accordeon zich hiertoe op open, improvisatorische vormschema's waarbij korte modules worden herhaald en gevarieerd. In Sardinië vervult de *launeddas* (afb. 3) eenzelfde rol. Deze aerofoon met zijn drie rieten pijpen (twee melodiepinnen en één bourdonpijp) wordt bespeeld d.m.v. circulaire ademhaling en vormt aldus de tegenhanger van de doedelzak.

- Balkan

Dankzij haar centrale ligging werd de Balkan een smeltkroes van culturen. Doorheen de geschiedenis lieten naast Thraciërs, Romeinen en Slavische volkeren onder meer ook Kelten, Roma-zigeuners, Joden, Grieken en

Afb. 5: Schaal van gedefinieerde en ongedefinieerde melodietypes

diverse Turkse volkeren hun sporen na. Ruwweg geschetst draait het in de Balkan om de volgende 4 polen: Noord, Zuid, Stedelijk en Landelijk (zie afb. 4).

Ook hier zijn improvisatie en bourdons nooit ver te zoeken. Zo wordt de meerstemmigheid getypeerd door iso-polyfone gezangen. De term 'iso' is verwant met de *ison* uit de Byzantijnse kerkgezangen en verwijst naar de begeleidende bourdonstemmen die door het koor worden uitgevoerd.

Onder meer het zingen van klaagzangen en epische liederen (rapsodieën) zijn een wijdverbreid fenomeen, alsook het uren tot zelfs dagen (!) aan één stuk door musiceren met trance-effect tot gevolg. De zangerverteller van een rapsodie ondersteunt zichzelf m.b.v. een éénsnarig begeleidings-

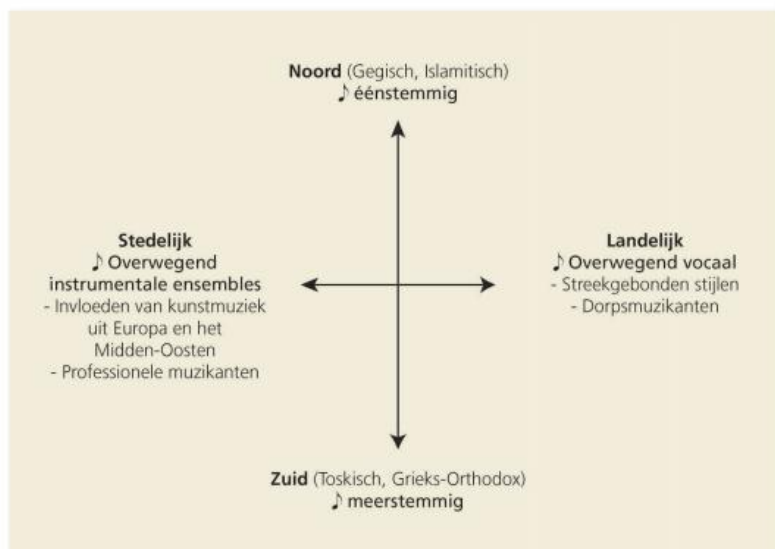
instrument en wisselt de tekst af met een aantal geïmproviseerde, instrumentale melodische motiefjes.

Samenvattend

Daar waar muziek eerder een modaal en horizontaal karakter heeft en berust op een mondelinge overleveringstraditie – zoals dat het geval is bij vroeg-middeleeuwse, eenstemmige, westerse kunstmuziek (Gregoriaans), liederen van troubadours en minnezangers en volksmuziek van vroeger en nu – kent improvisatie een relatief grote vrijheid die evenwel kan fluctueren al naargelang van waar het model zich juist bevindt op de schaal van gedefinieerde en ongedefinieerde melodietypes. Het ongedefinieerd materiaal – de modus (of *makam, raga, pathet* enz.) – verschaft een zeer open improvisatiemodel, terwijl het materiaal aan de andere kant van de schaal reeds in een welbepaalde vorm – een melodielijn – is gegoten (zie afb. 5).

Samenhangend met het horizontale en modale karakter van deze muziek is er over de hele lijn een fascinerend en opmerkelijk verband te trekken, namelijk dat tussen improvisatie en bourdons. Hoewel westerse kunstmuziek bourdons – net als improvisatie – met verloop van tijd heeft verstoten, kan er worden opgemaakt dat een aanzienlijk deel van het repertoire van vroeger (bv. Gregoriaans, liederen van de troubadours) én nu (actuele etnische muziek) bourdons en improvisatie hoog in het vaandel draagt en beide nagenoeg als onafscheidelijk beschouwt. Dit wordt tevens bevestigd vanuit de etnomusicologie. 📍

Debbie Lambregts

Afb. 4: De 4 polen in de Balkan

Vijftig jaar Bella Ciao

Dat werd gevierd met een groots opgezette reprise

Ooit was 'Bella Ciao' de eerste productie van de Nuovo Canzoniere Italiano. Dit gezelschap wou het materiaal, dat het 'Istituto Ernesto de Martino' sinds 1954 systematisch was beginnen archiveren, ook voor het bredere publiek van de vergetelheid redden. Ambitueus was het plan om deze erfenis onversneden, en dus niet gecommmercialiseerd aan de man te brengen. De première in 1964 op het 'Festival dei due mondi di Spoleto' lokte dan ook veel verwachtingen uit. Wild enthousiasme enerzijds en consternatie anderzijds, leidden meteen tot een heel woelig verloop van het concert, waarbij ook de muzikanten het even moesten ontgelden. Een jaar later zou de langspeelplaat *Le Canzoni di Bella Ciao* de aanzet vormen voor een uitgebreide reeks voorstellingen die nieuw bloed pompten in de Italiaanse revivalbeweging. Op 11 juni 2014, exact vijftig jaar na Spoleto, weerklonk 'Bella Ciao' opnieuw voor een vol huis van op het podium van de 'Camera del Lavoro' (de arbeiderskamer) van Milaan. Tijdens een persvoorstelling op 23 mei 2015 in de illustere muzikale schatkamer 'Istituto Ernesto de Martino' te Sesto Fiorentino (nabij Firenze), wisten we twee van de drijvende krachten achter deze herneming, Alessio Lega en Riccardo Tesi, te verleiden tot een babbel. Ons geluk kon niet op toen we op 5 mei 2015, tijdens het Merode Festival, ook nog eens de kans kregen om Lucilla Galeazzi aan de tand te voelen omtrent haar betrokkenheid bij dit project.

Het ontluiken van het plan om 'Bella Ciao' na vijftig jaar nieuw leven in te blazen

Het branie uit het zuiden haalt het meteen van het toch ietwat meer timide noorden wanneer Alessio Lega zonder plichtplegingen spontaan het woord neemt en ons terugvoert naar het ontstaan van de originele 'Bella Ciao'-productie, vijftig jaar eerder, in 1964. "Het werd tegelijkertijd een groot succes en veroorzaakte meteen een bijna even groot schandaal in de Italiaanse muziek- en theaterwereld." Het was een kleine groep intellectuelen, etnomusicologen, die zich herenigden in de Camera del Lavoro om uit te dokteren hoe dit vijftig jaar later herdacht kon worden. "In het begin dacht men enkel het organiseren van een grote studiedag als herdenkingsevenement. Tijdens de discussies groeide echter het idee om een eigenlijke herneming van het spektakel op scene uit te werken. Dit zagen ze niet enkel als een eenvoudige heropvoering van die liederen, het moest opnieuw een spektakel worden, als een middel om een 'alternatief' geschiedenisverhaal over Italië te brengen aan de hand van die volksliederen. Uiteraard diende het gedachtegoed van de oorspronkelijke liederen hierbij gerespecteerd te worden. Deze volks geschiedenis wijkt

soms nogal af van deze die in de boeken neergeschreven staat. Die liederen vormen dan ook de levende documenten van de perceptie door het volk", licht Alessio verder toe. "Het was Franco Fabbri die de kat de bel aanbond. Deze bekende Italiaanse musicoloog was zelf zanger en muzikant in een behoorlijk links gekleurde rockgroep in de zeventiger jaren, een periode waarin die arbeidersliederen gemeenschappelijk patrimonium waren geworden." "Hij is later professor populaire muziek geworden", vult Riccardo aan "een tak van de musicologie die de rock en alle andere genres die buiten de klassieke muziek vallen, omvat." Aanvankelijk leek het een onhaalbare kaart omdat er te weinig geld voorhanden was. Maar Fabri is behoorlijk bekend in zijn werk als musicoloog en wist vervolgens Riccardo te overhalen. "Hij belde me op met de vraag of ik artistiek directeur wilde worden van dit project, wat zoveel betekende als dat hij er geen geld voor had. Op dat punt heb ik maar heel even nagedacht en heb het aanvaard, omwille van het belang ervan in de historische context. Ikzelf ben thuis opgegroeid met die plaat en het is dankzij Caterina Bueno – die in verschillende voorstellingen zong – dat ik muzikant ben geworden. Ik ben ooit begonnen in haar groep. Dus kon ik dit niet weigeren!"

foto: © Bart Verouwer

V.l.n.r.: Alessio Lega (zang bella ciao) Riccardo Tesi, Stefano Arrighetti (directeur van het Istituto De Martino) en Felice Liperi (muziekjournalist)

Op zoek naar een bredere instrumentale begeleiding, maar eerst en vooral naar de beste stemmen

"Op het artistieke vlak dacht ik onmiddellijk een aantal uitgelezen stemmen samen te brengen", vervolgt Tesi. "Het blijft nu eenmaal vooral een vocaal spektakel. Ik had al Alessio Lega overtuigd, de meest betituleerde vertegenwoordiger van het Italiaanse sociaal-politieke lied, en dus heel vertrouwd met dit genre. Hij vormt een essentieel element van het project, gezien Bella Ciao begon vanuit een heel sterk politiek accent, ook al was dit niet de enige invalshoek. Daarnaast dacht ik aan drie vrouwenstemmen waarmee ik vroeger al had samengewerkt, Elena Ledda (Sardinië), Lucilla Galleazi (Umbrië) en Ginevra Di Marco (Toscane). Lucilla vormt zowat het historisch personage van dit spektakel en is een beetje de encyclopedie van dit project. Ze kent alle liederen. Ginevra komt uit de rockwereld en beweegt zich sinds een tiental jaar in de richting van het traditionele lied, en niet zonder succes. Ze heeft ongetwijfeld de plaats ingenomen die Caterina Bueno ons nagelaten heeft. Zij is van Firenze en is een beetje de erfgename van die grote Toscaanse diva." Tesi werkte eerder reeds samen met Elena en Lucilla in 'Terras de canto' een project met Portugese

zangeressen, waaronder Amelia Muge, rond traditionele vrouwenzang. "Mee daardoor heb ik hen terug gevraagd omdat ik reeds vertrouwd was met hun manier van werken. En er zijn ook de jarenlange vriendschappen die de samenwerkingen doorkruisen, en dat werkt goed. Met Ginevra wisten we het vrouwelijk polyfone luik volledig opgevuld te krijgen. Een vierde zangeres zou geen enkele meerwaarde meer geboden hebben." Ook Lucilla is heel enthousiast over haar ervaringen met Bella Ciao. Ze vindt het een heerlijk project om zich in te bewegen. "Riccardo werkte vooral op de arrangementen en dat vind ik echt wel groots! Hij wou vooral carte blanche over de stemmen en stond er op om die herneming met ons als zangeressen te doen." Heel verrijkend was het ook de mogelijkheid te krijgen om in het archief te duiken van de regisseur Filippo Crivelli en het immense archief van Roberto Leydi zelf in het Zwitserse Bellinzona. Ook het beluisteren van de onuitgegeven live-opnamen (niet van het debuut in Spoleto, maar deze van Milaan in 1965) hielpen hen heel wat zaken beter te begrijpen, want één en ander verschilt nogal sterk van de studioopname 'Le canzoni di Bella Ciao', op het vlak van repertoire, interpretatie,..."Het repertoire was tenslotte veel ruimer dan de samen-

vatting op de langspeelplaat, oorspronkelijk een 33-toerenplaat die gelimiteerd was qua opnamecapaciteit. Daar hebben we ontdekt dat er heel wat ander materiaal bestond dat deel uitmaakte van het volledige programma. Daaruit zijn we zelf ook gaan kiezen. Ik amuseer me heel erg om ook met die nummers, die nooit op een plaat terecht kwamen, bezig te zijn."

Vervolgens werd er werk gemaakt van de instrumentale inkleuring. "Van bij de aanvang zochten we naar een rijkere instrumentatie dan in de originele versie het geval was. Daar werd ze beperkt tot eenvoudige gitaarbegeleiding. Die mocht natuurlijk niet ontbreken en we dachten dan meteen aan Andrea Salvadori, de gitarist van Ginevra. Ook hij komt niet uit het milieu van de traditionele muziek, hoewel hij er al in vertoefd had, maar het is niet zijn basis en in die zin bood hij een interessante invalshoek. Naast mijn diatonisch accordeon kozen we verder voor de percussie van Gigi Biolcati, die ook met mij meespeelt in Banditaliana. Hij heeft een heel creatieve aanpak, heel gespecialiseerd en is dus in staat om zaken binnen te brengen die heel origineel zijn op het vlak van slagwerk en ritmiek, veraf van de platgetreden paden. Dat alles leidt tot elementen die heel nieuw

foto: © Bart Verouftrine

Riccardo Tesi (rechts) en Maurizio Geri van Banditaliana

zijn en geen referenties heeft naar dingen die we eerder hoorden. Daarom dacht ik aan hem. Op muzikaal vlak verkozen we uiteindelijk om terug te vallen op de professionele bagage die ieder van ons heeft. We besloten dus die muziek te spelen op de manier waarop wij zin hadden, dat leek ons de meest eerlijke manier om deze muziek opnieuw te brengen. We hebben dus ons eigen idee van schoonheid gevolgd, met het volle respect voor de algemene geest van het project en de inhoud van de liederen. De rol van de muzikanten verschilt misschien iets van die van de musicologen. De muzikant dient emoties over te brengen en los te weken bij de luisteraars. Alleen dan is een muzikaal project geslaagd. En dit geldt zeker voor deze bewerking. Op de concerten laaien de gevoelens nog steeds hoger op dan we eigenlijk verwacht hadden. Er zijn mensen die wenen, andere die meezingen,..."

Alsnog een delicate vingeroefening

Voor de muzikanten bleek de uitdaging uiteindelijk niet zo eenvoudig te zijn. "Het is een spektakel dat heel delicaat is. Het collectief geheugen is immers heel sterk rond deze liederen", meent Riccardo. "Er iets aan veranderen houdt altijd een risico in. Teveel verandering zou de oude garde, die al klaar stond om kritiek te opperen, vrije baan gunnen. De eerste uitvoering, in Milaan, de bakermat van die diehards, was meteen de vuurproef. We konden er echt wel het scepticisme voelen, van die critici die zich afvroegen wie het in zijn hoofd haalde om 'Bella Ciao' opnieuw tot leven te brengen."

Alessio beaamt: "Het was zo van,.... "Kom niet aan ons spel!". Ze hadden sterk het gevoel dat ze gevoelige snaren beroerden. "We waren ons ervan bewust dat 'Bella Ciao' iets 'afgerond' had, en in die oorspronkelijke versie sterk aanwezig gebleven was in het geheugen van de mensen", aldus Tesi. "Anderzijds hebben we als muzikanten ook onze eigen esthetiek. In die vijftig jaar is die esthetiek binnen de folkrevival toch ook wel sterk veranderd. Wat we toen deden is nu niet meer interessant. De benadering van de traditionele muziek is totaal veranderd. Toen ontketende die muziek een echte revolutie. De relatie die we er nu mee hebben is veel losser veel vrijer, minder ideologisch. De ideologie komt een stuk minder op het voorplan. Toen was het een tijdperk waar men erkenning diende op te eisen voor die traditionele muziek. Nu is die er, dus kunnen we iets anders doen, er een stap verder mee gaan en ons er wat van verwijderen. We overbruggen uiteindelijk verschillende generaties." "Misschien klinkt het een beetje paradoxaal", meent Alessio "maar ik denk dat we het militante doel van het spektakel daardoor juist wel gerespecteerd hebben. Mochten we die liederen zuiver zingen zoals ze vijftig jaar terug weerklonken, dan zouden de woorden wellicht hun belang en betekenis verloren hebben. Ze zouden verzinken in een 'Messe solennelle' en als het ware enkel nog een liturgische

betekenis hebben. Als je daarentegen de muziek verandert, verandert ook de perceptie en op dat moment hernemen de woorden hun oorspronkelijke kracht en intenties. Misschien choqueert dat, maar het is een vernieuwende schok, geen schandalisering. Het is helemaal niet ongeoorloofd tegenwoordig diezelfde dingen, ideeën uit te spreken en te zingen. Alhoewel, die ideeën achter die liederen blijven altijd provocerend. De traditionele muziek is geëvolueerd, de mensheid heel wat minder." Voor hen was het alvast een hart onder de riem, te vernemen dat Sandra Mantovani (de weduwe van Roberto Leydi), waarmee ze in de studieronde geen contact konden krijgen, aanwezig was op de première in Milaan in 2014 en heel enthousiast bleek over het nieuwe opzet.

Het schandaleuze van de oorspronkelijke 'Bella Ciao'

Het oorspronkelijk project brak met één van de basisregels binnen de theaterwereld. "Er was eerst en vooral het laten zingen van mensen die niet hoorden te zingen, waarvan de stem genegeerd, ontkend werd", verklaart Alessio. "Om te mogen zingen op de grote theaterpodia of het 'café chantant' moest je conservatorium gedaan hebben, terwijl het hier ging over mensen die voor zichzelf zingen, voor hun familie, voor hun collega's of om het werkrhythme te begeleiden. Dat alles werd niet beschouwd als muziek, maar als het geschreeuw van vogels. Het voelde aanvankelijk dus aan alsof men vogels op het podium had gezet." Riccardo illustreert dit met een incident dat zich voordeed bij de eerste voorstelling in Spoleto. "Iemand gaf te kennen dat hij geen ticket betaald had om zijn huishoudster te

horen zingen. Het concept was dus revolutionair in die zin dat het traditionele lied voor het eerst op scene kwam in het grote theater, waar tot dan enkel de 'grote' klassieke muziek werd gebracht." Eerder was het ondenkbaar dat dit soort liederen, naar inhoud en zangstijl, het podium zou halen.

En die liederen ademen natuurlijk meestal ook behoorlijk wat 'giftige' maatschappijkritiek. Als een van de meest explosieve liederen noemt Alessio 'Gorizia'. "Het is een loopgraafvlied uit de eerste wereldoorlog en handelt ook over desertie. Daarbovenop bezingt het dat de echte vijand zich niet aan de andere kant van de grens bevindt, maar in eigen rangen. Dat was

"Van bij de aanvang zochten we naar een rijkere instrumentatie dan in de originele versie het geval was"

Riccardo Tesi

schandaleus en leidde zelfs tot een klacht tegen de zanger van dat lied. Dit heeft vervolgens een grote antifascistische en communistische beweging op de been gebracht. Het werd een politieke kwestie, en dat bleek echte publiciteit voor het project te worden. Vanaf dat moment kwam heel de wereld in contact met die volksliederen. De nieuwsgierigheid werd nog meer gewekt door heel die hetze er rond. Het ging natuurlijk allemaal al een tijdje in de lucht. Er was reeds het genie Dario Fo, en twee jaar later was er 'Ci ragiono e canto' (1966). Volgens iedereen was dit een nog beter project, maar Bella Ciao verwierf een mythische status. En we moeten werken op de mythen, door elementen uit de mythologie uit te wisselen en door te geven, en zelfs door er kleine stukken aan te durven veranderen, om te begrijpen of de mythe al of niet groter is dan het spektakel zelf. Ik denk dat we nu bewezen hebben dat Bella Ciao een mythe is en tegelijkertijd een heel sterk programma blijft."

Over de leefbaarheid van het project

Op onze vraag naar de verdere plannen en de haalbaarheid om met iedereen te gaan toeren krijgen we eigenlijk een vrij optimistisch antwoord. "Ieder van de muzikanten is uiteraard heel sterk bezig met zijn eigen andere projecten, maar we vinden dit project in elk geval ook heel belangrijk, niet in het minst vanuit financieel oogpunt. We pogen dan ook de belangrijkste locaties aan te doen, en mikken op een 15 tot 20 concerten per jaar", stelt Tesi. "Het is geen project dat zich enkel richt naar de Italianen", vult Alessio aan. "Op een bepaald moment was de oorspronkelijke plaat trouwens gemakkelijker te vinden in Frankrijk dan in Italië zelf. De her-persing op cd vond trouwens ook in Frankrijk plaats. We kijken dan ook uit naar internationale concerten. Tegenwoordig zijn er trouwens een tiental koren in Frankrijk, Spanje en Portugal, die het repertoire van Bella Ciao zingen en uit het hoofd kennen. Dus mikken we echt op een breed publiek met die liederen. Daarboven reikt de carrière van verschillende muzikanten onder ons reeds ver over de grenzen. Dat verlaagt zeker de drempel om dit project te programmeren."

Riccardo merkt verder op dat we in een periode leven waarin dit lied zowat overal (terug) gezongen wordt. Er ontstond een zekere recuperatie vanuit bepaalde politieke middens. Weinigen zullen inderdaad vermoeden dat dit lied recent opdook in heel diverse landen, tijdens de studentenbetogingen in London (2010), de bezet-

ting van Wall Street in New York (2011), de protesten op het Turkse Taksim Gezi Plein (2013-14), de begrafenis van twee slachtoffers van de aanslag op 'Charlie Hebdo' te Parijs (2015), de Griekse Syriza-campagne (2015). Populair is het ook bij de Koerden in Syrië. Alessio keert even terug naar het verleden wanneer hij aanbrengt dat 'Bella Ciao'-lied reeds enige bekendheid verworven had voor het opgenomen werd in het programma van de Nuovo Canzoniere Italiano. "Het werd daarvoor reeds gezongen door Yves Montand, maar werd in het 'milieu' niet zo fel geapprecieerd. Een beetje grotesk gezien het ervaren werd als te weinig politiek geladen en eerder als een liefdeslied. Er waren partizanenliederen die veel sterker politiek gekleurd waren, bella ciao was te soft. In het programma staken zowel toen als nu twee versies van dit nummer, eerst komt er de versie van de arbeiders, de 'mondina'-versie (de 'mondina' staat voor de vrouwen die in de rijstvelden van de Po-vlakte werken) en daarna komt er de partizanenversie, met dezelfde melodie, maar een verschillende tekst.

Volgens Lucilla stijgt heel het project dan ook uit boven de zuivere nostalgie. "Er zit zeker ook een actuele boodschap in, gezien de tanende levensomstandigheden in zowat heel Europa en het ontbreken van

een 'echte' arbeidersvertegenwoordiging, wanneer je de arbeidsvriendelijke wetten in Frankrijk en Italië in ogenschouw neemt. Deze evoluties bemoeilijken het leven van veel mensen, en zijn tegelijk koren op de molen van de populistische partijen. En dat vind ik heel erg!" Alessio deelt die mening ten gronde. "Vanuit ons podiumstandpunt hebben we niet enkel de indruk dat het publiek ons repertoire aanbidt, maar dat er 'nood' is aan dergelijke liederen. Door dit spektakel te hernieuwen ervaren heel wat mensen het precies als een terugzien en herontdekken van een majestueuze fresco (zoals die van de Sixtijnse Kapel) nadat hij werd gerestaureerd."

Sinds de persconferentie in Sesto Fiorentino in mei 2015, waar de toen kersverse (lokale) cd (Visage Music, VM 3008) voorgesteld werd, lag het project helemaal niet stil. Gilles Fruchaut van het Parijse Buda Musique zette intussen zijn schouders onder een mondiale verdeling Buda Records, 4759288). Er werden tegelijk al heel wat podia, in Italië zelf, maar ook in Bulgarije, Duitsland, Oostenrijk en Frankrijk betreden. Vlak voor het uitkomen van dit magazine kon je ze ook bewonderen op verschillende podia in ons land. ●

Bart Vanoutrive

foto: © Bart Vanoutrive

Lucilla Galleazi tijdens het Merode festival

Zie ook: www.lucillagalleazi.it/bella-ciao-ritorna-dopo-cinquantanni-con-musicraider

Raphael De Cock over Voxtra

De bindende factor tussen Sardische, Albanese, Malagassy, Finse en Belgische liederen

Samen met Albanese en Sardische zangers en zangeressen uit Finland, Sardinië en Madagascar vormt Raphael De Cock de groep Voxtra en namen ze de cd *The Encounters of Vocal Heritage* (zie bespreking in cd rubriek) op waarin traditionele zangtradities elkaar ontmoeten. In een fusie die geen fusie is – iedere traditie blijft bijzonder herkenbaar – ontdekken we de snikkende iso-polyfonie uit Albanië, de rurale cantu a tenore uit Sardinië, de Beko-stijl uit Zuid-Madagascar, rune-liederen en joik uit Finland en de verhalende volkszang uit België. Nu eens vloeit, aldus het cd-boekje, een Waals-Engels lied moeiteloos samen met een Albanees danslied, dan weer word je verrast door de jodelende Gagnaoke en de schrapende Drimotse uit Madagascar, hoor je hoe de Sardische zangeres Manuela Deledda de verloren gegane stem 'tzippiri' toevoegt aan een Fins lied of hoe Raphael de mekkerende hedhësi-stem van de Albanesezen invult. Reden genoeg om Raphael te vragen ons één en ander toe te lichten.

Je lijkt tijdens de optredens van Voxtra wel de bindende factor in de groep. Niet alleen zing je in het Waals of het Vlaams, maar soms sta je in het Sardisch of het Albanees mee te zingen of begeleid je op mondharp. Hoe ben je met deze verschillende zangers in contact gekomen?

Raphael: Ik zal beginnen met de Sarden omdat ik hen het langste ken. In 2010 kreeg ik een telefoontje van Björn Schmelzer van Graindelavoix, een ensemble dat bezig is met oude muziek, middeleeuwse polyfonie, ... Ze planden een project met Zuid-Italiaanse muziek, zowel café chantant als traditionele muziek, "maar", zo zei hij "in plaats van in Sardinië te gaan opnemen, trekken we gewoon naar de mijnstreek. In het Genkse zitten nog een heleboel Italiaanse migranten en misschien kennen die die oude liederen nog. Er zijn ook een aan-

Foto: © Dieter Telemans

Voxtra

tal Sardiniërs bij. Ik weet dat jij verknocht bent aan die polyfonie. Dus ik zou willen dat jij die Sardiniërs onder je hoede neemt."

Björn Schmelzer was zelf ook al vertrouwd met Sardische polyfonie, geloof ik.

Raphael: Björn heeft antropologie gestudeerd en zijn thesis of doctoraat gemaakt over de versieringen in de Sardische religieuze polyfonie. Ik was een keer naar een concert gaan luisteren in de beginfase van Graindelavoix en toen hebben ze voor mij nog een Sardisch polyfoon lied gezongen. Björn had in Genk de Deledda's leren kennen: Ivo en Salvatore (of Tore). Die kenden de tenore-zang van hun vader. In de Jaren '80 waren er veel Sarden in het Genkse en tijdens feesten werd daar ook a tenore gezongen. Hun vader, Giorgio Deledda, deed aan geïmproviseerde poëzie. Die kon ter plekke uit de losse pols beginnen zingen

in rijmschema's. Blijkbaar kwam dat vroeger in Sardinië meer voor. Daar waren een soort van 'battles' tussen dichters die onderwerpen aangereikt kregen en urenlang zongen met een tenore-gezelschap dat begeleidde en hen bedenktijd gaf. Tore, die in Sardinië geboren is, maar heel jong naar België kwam en Ivo, die hier geboren is, hebben de tenore-zang in België geleerd. Dan is er nog Domenico Nanu. Dat is echt een herder. Die is in ons land terecht gekomen en heeft heel zijn leven lang bij Ford gewerkt. Die kan nog altijd niet zo goed Nederlands en het lijkt alsof hij in een Sardische luchtbel leeft. Telkens als we gaan repeteren brengt hij zelfgemaakte wijn en kaas mee, de laatste keer een speenvarken-tje. Domenico zet zijn leven dat hij als jonge herder in Sardinië heeft gekend gewoon verder. Daardoor kent hij ook al die teksten van die oude liederen nog en hij komt vaak erg verrassend uit de hoek met een andere

tekst. Wij hebben er zelfs geen vat op wat hij zingt. Hij is heel koppig daarin. Ook zijn beste vriend Giovanni Carta werkte bij Ford. Vroeger zong hij de laagste stem, de bassu, maar sinds hij gezondheidsproblemen heeft gehad kan hij die bassu niet meer doen. De Deledda's en Giovanni komen uit Siniscola aan de kust, tussen de zee en de witte berg, de Monte Arvu. Domenico komt uit Lodè, iets meer naar het binnenland, aan de andere kant van de Monte Arvu. Na het project met Graindelavoix 'Muntagna Nera', zijn ze verder blijven zingen als Tenore de Monte Arvu omdat de dorpen waarvan ze komen rond de witte berg liggen.

Jij was al langer bezig met tenore-zang

Raphael: Ik was als zestienjarige eerst in contact gekomen met de Ierse muziek: de uilleann pipes, de Ierse doedelzak, en de Sean Nós, de traditionele manier van zingen in het Gaelic. Op dat moment heb ik op de radio ook de keelzang uit Tuva gehoord, eigenlijk een soort van doedelzak met stem: een bourdon met een melodie erover. Dat wou ik toen ook kunnen en vermits ik als sinds mijn 8 mondharp speelde, ging dat makkelijker. Niet lang

daarna had ik in de bibliotheek een lp gevonden met polyfonie uit Sardinië. Als ik die plaat thuis opzette, hoorde ik tot mijn verbazing

"Ik heb altijd al een grote interesse gehad in traditionele gezongen muziek uit andere streken"

Raphael De Cock

foto: © Dieter Telemans

Raphael De Cock

stemtechnieken die sterk deden denken aan de keelzang. Dat is dan blijven hangen zonder dat ik er erg mee bezig was. Tot ik eens wat aandachtiger ging luisteren naar de tekst en merkte ik dat het geen Italiaans was dat ze zongen. Dat leek op Spaans, Lajtijn, iets daar tussen. En door mijn Spaanse roots herkende ik heel veel woorden. Dan ben ik op internet beginnen zoeken. De Sarden zetten heel veel op internet: gedichten, grammatica's,... Na een paar maanden kende ik al aardig wat Sardijns en in die periode kwam er een groep uit Sardinië in de Singel optreden: de Tenores de Bitti Mialinu Pira. Ik had die een mail gestuurd of ik achteraf even met hen kon spreken. Ze konden er niet aan uit dat ik Sardisch met hen sprak, ik sprak eigenlijk een soort algemeen Sardisch, zij meer het dialect van Bitti. Een goed half jaar later ben ik voor het eerst bij hen op bezoek gegaan in Sardinië en nu, twaalf jaar later, zijn we nog altijd goede vrienden.

Tot enkele Jaren geleden beoefende je vooral erg exotische instrumenten of zangstijlen: van Sardinië tot Tuva, van de zang van de Sámi uit het hoge noorden tot de Ierse Sean Nós. Je leek maar weinig voeling te hebben met de tradities uit eigen land. En plots zing je bij Voxtra in het Vlaams en het Waals en ook met Griff zijn jullie nu met de eigen tradities bezig.

Raphael: Bij Keukkojoen, één van mijn eerste groepjes die gegroeid is uit een workshop keelzang in Gooik, brachten we ook enkele Vlaamse liederen. Maar het materiaal kwam veeleer van de anderen. Ik heb altijd al een grote interesse gehad in traditionele gezongen muziek uit andere streken. Vaak werd ik

op de radio verliefd op een bepaald timbre of de klank van een instrument dat ik wou omarmen. Zelfs met Griff hadden we vooral materiaal uit andere culturen en eigen composities, tot we bij doedelzakkenfestivals in het buitenland de vraag kregen naar typische muziek van bij ons. Uiteraard kenden we wel enkele melodieën van groepen als Kadril, Laiš,... maar ik voel toch een verschil tussen die Sardische muziek of muziek uit Finland, ik neem enkele voorbeelden van Voxtra, waar de traditie nooit onderbroken is geweest en de liederen van bij ons.

Bij ons heb ik de indruk dat de twee wereldoorlogen en ook het feit dat ons land centraal ligt in West-Europa – we kregen veel invloeden van overal - er voor gezorgd hebben dat heel veel van de overgeleverde tradities uitgestorven zijn. Ook in de negentiende eeuw was de populaire muziek niet echt meer traditionele muziek. Die twee oorlogen zijn de doodslag geweest van die mondelinge overlevering, zeker qua instrumentale muziek. Qua zang zijn er ondermeer door Hubert Boone en Herman de Wit nog opnames gemaakt en in Nederland had je een radio-programma 'Onder de Groene Linde' waar ze voor de radio liedjes opnamen van vooral mensen die seizoensarbeid hadden gedaan in de jaren voor de oorlogen. Wat opvalt is dat er daar toen in een soort algemeen Nederlands werd gezongen, ook door mensen uit Groningen of Limburg.

Je hebt altijd veel interesse getoond voor liederen uit Scandinavië, Galicië, Ierland,... Hebben die iets dat onze liederen niet hebben?

Raphael: In die streken heb je nog verschil-

lende lagen in de liederen. Je hebt uiteraard de drinkliederen, humoristische, vaak schunnige liederen, maar daarnaast heb je ook een ander niveau dat is blijven verder leven: de liederen die iets moeilijker klinken qua melodieën, technieken. Je hebt bij ons natuurlijk ook nog ballades, denk maar aan heer Halewijn, maar buiten zulke uitzonderingen hebben we vaak niet bewaard hoe die gezongen werden. Wat we wel bewaard hebben is de zang van de marktzangers, denk maar aan Wannes Van de Velde, de zangers die met luide en nasalestem op het marktplein gehoord moesten kunnen worden. Maar de liederen die in winter voor de open haard werden gezongen, historische liederen, ... daar is niet veel van in leven gebleven. Die zijn uiteraard wel overgebleven in de oude liedboeken.

Ik weet dat je ook van plan bent iets te doen met Heer Halewijn en de talloze varianten over heel Europa. Hoe pak je zoiets muzikaal aan?

Raphael: Je kan proberen dat angstvallig als een museumstuk te reconstrueren, maar dat is niet mijn aanpak. In het geval van Heer Halewijn vind ik het vooral een bijzonder verhaal. Blijkbaar zijn de versies die opgetekend zijn in Vlaanderen en ook in Nederland degenen die het dichtst aanleunen bij een nog oudere versie die over heel Europa is verspreid is geraakt. Ik wil dat verhaal op een nieuwe, boeiende manier terug vertellen met die oude binnen- en buitenlandse melodieën erin verweven, en iets speciaals, beeldends erbij.

Op de cd van Voxtra heb je daarentegen voor enkele bekende liederen gekozen: Sneeuwwit Vogelke en Tjanne.

Raphael: Ik vind Sneeuwwit Vogelke een heel mooie melodie en speel het ook op doedelzak. Anu Junnonen (de Finse zangeres) kende het lied ook en had een Fins lied dat er perfect bij paste. Als je de twee melodieën naast elkaar zet, is het precies of je een tweestemmig lied hebt. Er is één plaats waar één noot wringt, maar dat maakt het juist mooi, want direct daarna wordt het weer opgelost en is het weer vertrokken. Ik had een alternatieve versie van Tjanne – in dit geval Sanne - gevonden in een liedboek. Weer trok het verhaal mij erg aan: over trieste door hun stiefmoeder mishandelde kinderen die naar het graf van hun moeder gaan. Speciaal is ook dat ik op dat nummer de kantele speel, een vijfsnarig instrument dat iedereen in Finland op school leert spelen en Anu speelt de metallofoon (glockenspiel) die bij ons vaak in fanfares wordt gebruikt. Wat ook bijzonder is aan de samenwerking met Anu is dat ik haar een Fins lied heb aangebracht dat ze zingt in Hasmi Zu Vatane en zij mij 'Ge Zegt', een lied van Walter De Buck, heeft leren kennen.

Anu komt uit de jazzwereld en is gewoon om te harmoniseren en bij Voxtra wordt er voor gekozen de traditionele manier van zingen te bewaren.

Raphael: In het begin was dat misschien vreemd, maar Anu is van thuis uit met Finse liederen opgegroeid. Ik had onlangs een versie gehoord op internet van één van de slaapliedjes die ze zingt en ik dacht eerst dat het Anu was die zong qua stemtimbre, maar het bleek een andere zangeres te zijn. Talike Gellé, de zangeres uit Madagascar, is opgegroeid met meerstemmige zang en in het begin hebben vooral Anu en ik geprobeerd om die stemmen mee te doen, maar uiteindelijk is er gekozen om ieder zoveel mogelijk vanuit zijn eigen traditie te laten zingen. In de laatste maanden voor de opnames heeft Talike samengezeten met de Albanese en je voelt dat ze zich in die polyfone context in haar vel voelt. Ze hebben daar combinaties gevonden die heel mooi klinken.

Hoe ben je met de Albanese Gjini familie in contact gekomen?

Raphael: Die Albanese iso-polyfonie had ik vroeger ook al wel gehoord en ik had er een paar cd's van thuis liggen. Maar toen ik een paar jaar geleden op Sfinks het Ensemble Tirana aan het werk zag – waar Gramoz oorspronkelijk de solist van was, hij staat op heel veel van hun cd's – kreeg ik op en top kippenvel. Ik wou daar absoluut iets mee doen. Dat is een soort ziekte van mij (*lacht*) om dat ook te willen mee maken. We kwamen met vrienden in het Antwerpse samen om die iso-polyfonie na te doen. We hadden enkele voorbeelden en teksten op internet gevonden. Er waren ook twee mensen uit Brussel bij betrokken, Esi en Amir, twee Israelische kunstenaars die ook in Albanië gewerkt hebben. Zij zeiden mij: we kennen iemand in Erembodegem die dat kan zingen. Ik heb dan met Gramoz Gjini gebeld en hij is met zijn zoon Brihans naar Antwerpen gekomen om met ons te zingen, wat een heel ontroerend moment was. Het was jaren geleden dat hij nog met mensen buiten de familie iso-polyfonie had gezongen. Gramoz heeft al zijn kinderen, Brihans, maar ook zijn dochter, iso-polyfonie leren zingen. Gramoz is toen begonnen wenen. Op dat moment waren we al met Voxtra bezig met enkele Georgische polyfone zangers, maar toen werden er twee zangers uitgewezen en konden de anderen om persoonlijke redenen niet meer verder doen.

Het lag dus voor de hand om de Gjini's te vragen.

Merk je veel overeenkomsten tussen de Sardische polyfonie en de Albanese?

Raphael: Ten eerste is er al de setting. Beiden worden in cafés gezongen met daarbij de nodige sterke drank, in Sardinië aguardente of grappa, in Albanië rakia. Dikwijls wordt er gezongen bij feesten waar er heel goed wordt gegeten. Dat zijn elementen die ook bij Voxtra heel goed werken. Maar ook in de structuur van die polyfonie zie ik overeenkomsten. In de twee tradities is er een voorzanger die de tekst brengt, de poëzie of het verhaal vertelt, en dan heb je een polyfonie die gebaseerd is op bourdons, in een bepaalde harmonie is gezet. Bij de Sarden heb je de bassu als de tweede stem (de bas die als basis dient), bij de Albanese heb je iets gelijkaardigs met iso. Er wordt bij de Sarden, de mesu voke, een hoge tweede stem op de voke gezet, dat is bij de Albanese de tweede stem die vaak de tekst ook meezingt of een tegenmelodie. Bij de Sarden heb je de contra die de harmonie opvult, bij de Albanese is er een tweede bourdonstem die hedhësi heet en die ik bij de Gjini's voor mijn rekening neem. Daar zit een speciale vibrato in, doet wat aan een geit denken, en zorgt dat er in die iso-polyfonie, meer harmonieken, meer boventonen te horen zijn. Die maakt die polyfonie rijker, iets gelijkaardigs aan wat de contra doet bij de Sardische cantu a tenore. Ik zie daar een soort overlapping.

Het enige verschil is dat er in de iso-polyfonie twee grote families zijn. De ene groep ligt meer aan de kust en is in mineurstemming, die van het binnenland is meer in majeur en de Sardische is ook meer in majeur.

Jullie zingen liederen uit de twee landsgeeltes. Je hebt heel verrassend niet voor liederen in het Frans, maar in het Waals gekozen.

Raphael: Het Waals spreekt mij aan omdat het binnen Europa op de lijst staat van talen die met uitsterven bedreigd zijn. Ze wordt niet onderwezen. Wij horen er bij ons in Vlaanderen nauwelijks iets over. Meestal denken mensen dat dat gewoon een accent of dialect van het Frans is, maar het is echt een aparte taal. Het is heel moeilijk om Waalse liedjes te vinden. Al meer dan een eeuw wordt in Wallonië het Waals als een soort boerentaal beschouwd en worden liederen gezongen in het Frans. Maar toch hebben we een aantal werken met

Waalse liedjes gevonden, één daarvan is de Cramignon, dansen die gezongen werden en opgetekend werden in het Luikse. Die traditie bestaat nog steeds maar nu worden de cramignons begeleid door fanfares. Dan was er nog een werk dat gebruikt werd om het Waals in de scholen te krijgen met volksliedjes in het Waals en daarin vonden we Lu P'tit Soris Qui Danse.

Hoe ga je met zo'n lied aan het werk?

Raphael: Ik heb een aantal van die liedjes ingezongen en bij het nummer Wisconsin, een Waals-Engels nummer dat in Wisconsin is opgetekend door Claude Flagel en Françoise Lempereur, kwamen de Albanese met een lied dat daar bijna natuurlijk bij paste. Het lijkt bijna een tweede stem. In Wisconsin leefde een Waalse gemeenschap en die zijn Waals blijven spreken. Ze hebben daar liederen gemaakt die half Engels, half Waals zijn. Het heeft wel iets van muziek uit Quebec of Noord-Amerika. Misschien hebben ze gewoon een deel van de tekst van een Waals lied gebruikt op een melodie die minder voorkomt, zoals dat ook bij Sefardische liederen bestaande teksten op Balkan- of Turkse melodieën werden gezet. Bij Lu P'tit kwam Manuela Deledda met het Sardische lied Sardinia Mia. Alles kwam eigenlijk redelijk organisch tot stand. Er werd geen uren over gediscussieerd of zo.

De tenore zang wordt normaal gesproken enkel door mannen gebracht en bij jullie is er een belangrijke rol voor een zangeres.

Raphael: Manuela is de dochter van Tore Deledda. Zij deed ook al mee in Muntagna Nera waar ze liederen met gitaar zong en ook enkele liederen uit Zuid-Italiaanse tradities. Omdat Tore niet zeker was er altijd bij te kunnen zijn, hebben we haar gevraagd om hem soms te vervangen – en toen bleek dat Tore toch kon – of ze niet de eerste stem voor haar rekening kon nemen. Zo hebben een lied dat de Sarden kennen uit de gitaartraditie, Ballu Santu Razzolu, als cantu a tenore gebracht. De Sarden vonden het opvallend dat in het refrein barimbambo komt, wat typisch is voor de tenore zang. Dus we zijn er van uit gegaan dat het oorspronkelijk zo gezongen werd en we brengen het terug in zijn waarschijnlijk oorspronkelijke vorm met Manuela als voorzangeres. Dat is heel bijzonder. Er is in Sardinië slechts één dorp bekend waar een vrouw het deed. Sinds de traditie erkend is door de Unesco zie je op youtube soms wel jonge meisjes die één van de stemmen doen.

Ook in het nummer Minun Kultani gebeurt iets speciaals met die tenore zang.

Raphael: Ja, hier is het niet alleen een vrouw

die voorzingt, maar zij doet dat dan nog in het Fins. Anu Junnonen heeft een Fins nummer aangebracht en wij zijn dat op de typische tenore manier beginnen begeleiden. Speciaal is ook dat Manuela een extra vijfde stem, de tzipiri, heeft toegevoegd die nu niet meer gedaan wordt, maar nog terug te vinden is in enkele heel oude opnames. We zijn vreemd genoeg waarschijnlijk de enigen die die tzipiri nog gebruiken.

Welk zijn voor jou van de 23 nummers van de cd de meest verrassende?

Raphael: Ik ga beginnen met een nummer waar ik zelf in meezing, Hasmi Zu Vatane, omdat iedereen er in aan bod komt en omdat het zowel melancholisch is als tranceverwekkend en zelfs ophitsend. Het is ook fijn omdat er die uitwisseling tussen mij en Anu is. Elke keer we het zingen, voel je een bepaald soort energie.

Een ander nummer waar ik erg blij om ben is Drommi, een combinatie van slaapliedjes. Toen Manuela bij de groep is gekomen, heb ik aan de drie zangeressen voorgesteld om slaapliedjes uit hun eigen cultuur samen te brengen. Vaak zijn dat sterke elementen in zangtradities. Het resultaat klinkt nog beter dan ik het ooit gehoopt had.

Ook de liederen van Taliké Gellé en de Albanen vind ik verrassend klinken. De combinatie tussen de Albanen en de Sarden liggen voor mij meer voor de hand omdat ik daar korter bij betrokken ben. Maar nu de cd opgenomen is en ik er wat afstand kan van nemen, ben ik toch wel trots op het resultaat. We hebben er in totaal drie jaar over gedaan, maar het is toch maar gelukt: zo'n ingewikkeld project met zangers met allemaal drukke agenda's. Het had even goed kunnen mislukken, maar doordat we ook echt vrienden zijn geworden, zijn we tot dit resultaat gekomen.

In Voxtra Calls brengen Taliké, de Sarden en jij gezongen roepen. Jij doet er een koeherdersroep uit Brabant.

Raphael: De traditionele zang was vroeger gerelateerd aan bepaalde beroepen. Wannes Van de Velde had mij gesproken over opnames van hei-liederen waarbij ze palen heien in de rivier. Dat klinkt helemaal niet van hier. Dat lijkt Arabisch of een lied uit Spanje, dat is een heel andere manier van zingen. Uiteraard heel ritmisch want die palen moesten er in geraken.

En dan zijn er ook nog de koeherdersliederen. De kinderen die vroeger op de koeien pasten, moesten zorgen dat die koeien de wei niet verlieten. Uit verveling zongen die ook naar elkaar. Ik kende dat oorspronke-

lijk uit Scandinavië, kulning en in de Alpen hebben ze ook gelijkaardige jodel-zang. In een aantal werken worden die herdersroepen beschreven. Dus bij ons bestond dat ook. Ik heb daar geen opnames van teruggevonden, maar Hóliolò dat ik gebruik, komt uit de regio van Diest, een gebied dat klein-Frankrijk heet en dat is echt zo'n gesprek tussen herders. Dat klonk waarschijnlijk jodelend. Ik heb de melodie gebruikt die opgetekend is. Eerst was dat een roep om de aandacht te trekken en dan komt de boodschap 'hoe laat is het nu?' De andere roept 'Ik weet het niet'. Vroeger moet dat in zo'n dorp een hele speciale akoestische wereld geweest zijn. Er moet veel meer gezang te horen geweest. Er waren ook doedelzakspelers die langs gingen om feesten aan te kondigen.

Talike communiceerde in haar dorp door te jodelen met de jongens aan de overkant van de rivier en zoiets doet ze ook op de cd.

Mensen die over Voxtra en die combinatie van verschillende zangstijlen horen, denken vaak eerst dat het gecombineerd is om die elementen samen te brengen.

Raphael: Dan zou je het live wel merken. We zijn echt een hechte groep geworden en het werkt daardoor samen. De pure vriendschap voel je ook. In Brugge liep Ivo van ontroering recht in de armen van Gramoz en dat was puur gemeend. Wij zijn een echte familie geworden met grote persoonlijkheden.

Talike is voor mij bijna een tovenares met haar stem, zeker als ze haar solonummer brengt waarin ze Gagnaoke, een soort jodel uit Zuid-Madagascar en Drimotse, percussie door met de stem te schrapen, combineert. Het klinkt misschien raar, maar ik voel dan echt iets magisch. Er is niet alleen haar fantastische stem of techniek, maar op podium gaat ze een soort van transformatie aan.

Anu is voor mij echt Fins, niet alleen hoe ze klinkt, maar ook hoe ze is. Bovendien is ze tijdens optredens ook een rots waar je altijd kan op bouwen. Net als bij de andere zangers had ik direct het gevoel dat ik ze al lang kende. Ze vind ook altijd een muzikale oplossing.

De Gjini's zijn echt entertainers. Ze spelen met het publiek en weten hoe ze met publiek moeten omgaan. Gramoz geniet er ook echt van om zijn liederen te delen met

de mensen.

Ik zal er bij de Sarden drie uitpikken. Manuela is eigenlijk geen professionele zangeres, maar je kan er altijd op rekenen. Ze durft nieuwe dingen aan. Domenico is voor mij zoals een oude eik in de wind, niet alleen zijn stemtimbre is een antieke stem, maar heel zijn zijn is zo. Ivo is samen met mij de keeltechnieksectie bij de tenore en is ook een hele goed vriend geworden. Ik kan er ook heel goed op rekenen. Als ik iets nieuws doe, volgt hij of omgekeerd. Hij is ook heel open om iets uit te proberen met de Gjini's of met Taliké of met Tuvaanse zang. Sarden zijn dan wel van een eiland, maar ook heel open minded.

Het is een vocaal project, maar er is een beetje percussie ingeslopen en er is ook een belangrijke rol voor de mondharp.

Raphael: De instrumenten die ik speel zijn trumba's (of trunfa's) uit het dorp Dorgali. In Dorgali woont één van de laatste bouwers van mondharpen, Mastru Pietro Paolo Piredda. Hij is ook goud- en ijzersmid. In zijn familie was het de traditie om mondharpen te bouwen. Ik speel al van mijn negen jaar mondharp en het was evident om het bij Voxtra te spelen. Mijn vader was balletdanser en die ging vaak op toernee.

Uit Tsjechië had hij blokfluiten en metallofonen meegenomen. Dat lag bij ons als speelgoed. Ik zocht daar dan broeder Jacob en zo op. Als kind had ik mondharp op tv gezien en ik heb dan een mondharp gekregen die ik bijna constant op zak had. Maar het is eigenlijk pas op mijn zestien begonnen toen ik een radioprogramma hoorde met uilleann

pipes; ik was verkocht aan de klank van het instrument.

Zijn er nog combinaties die je binnen Voxtra zou willen uitproberen?

Ik had graag iets met Taliké willen doen, maar door Talikés drukke toerschema was er weinig tijd om te werken aan iets te vinden dat goed aansloot bij Malagassy liedjes. We hadden enkele Franstalige cramignons, waarbij Taliké en Anu begeleiding hadden gevonden, maar die is uiteindelijk niet op de cd belandt. De combinatie België-Madagascar ontbreekt, maar misschien is dat iets voor een volgend album. 🍷

Peter Van Rompaey

www.muzeikpublique.be

“Ik vind het interessantste eraan om dat verhaal op een nieuwe, boeiende manier te kunnen terug vertellen met die oude melodieën erin verweven”

Raphael De Cock

Boreas (v.l.n.r.): Peter Van Wonterghem, Martina Diessner, Adriaan Van Wonterghem, Mieke Van Loo en Johan De Waele

Boreas

Het verhaal van een duurzame muzikale vriendschap in folkland

Ooit ontstaan als een tijdelijk bedoelde bezetting, bestaande uit de duo's Mieke Van Loo-Johan De Waele en Martina Diessner-Peter Van Wonterghem, blaast Boreas dit jaar niet minder dan vijftien kaarsen uit. Ondertussen kwam zoon Adriaan Van Wonterghem hen vervoegen en achtte dit kwintet het na lang aarzelen toch wel tijd om een steentje bij te dragen aan het vernikkelen van repertoire. Ze houden dan ook fier hun eerste album 'Stones' (zie bespreking in cd rubriek) boven de doopvont en zijn hierbij duidelijk niet over eennachtsijs getrokken. Hoog tijd dus om deze, misschien net iets te bescheiden rasmuzikanten, een forum te bieden.

Een project rond zeevaardersliederen

Het was Hans Vermeersch, leraar viool aan de Muziekacademie in Knokke-Heist die in 1995 het Indo-Europese fusie-orkest Rajhans Orchestra oprichtte. In 2001 ging hij op zoek naar een handvol volksmuzikanten om samen met zijn orkest een concert te spelen in het plaatselijke CC Scharpoord. "We hadden precies één week tijd om een zestal nummers in elkaar te boksen en die dan voor een uitverkocht CC te brengen", aldus Johan De Waele (contrabas, doedelzak, bodhrán en zang). "Een helse opdracht, en vooral ook een succes." Er kwamen voor-

stellen voor nieuwe opdrachten en unaniem werd dan ook besloten nog even door te gaan en het kind een naam te geven. "Ons toenmalige repertoire, dat voornamelijk bestond uit liederen en muziek die met de zee en de natuurelementen te maken had, inspireerde ons om te kiezen voor de groepsnaam 'Boreas', verwijzend naar de god van de noorderwind."

"Hubert Rubbens, de bezieler van 'Oostende Voor Anker' had het concert in Knokke-Heist bijgewoond en vroeg ons om een programma samen te stellen met 17de eeuwse zee-mansliederen naar aanleiding van de 400ste

verjaardag van de Verenigde Oostindische Compagnie (VOC)," vult Peter Van Wonterghem (doedelzak, hakkebord, kanun, schalmel, mondharp en zang) aan. "We brachten toen samen met Rajhans Orchestra een concert in de Oostendse Sint-Petrus en Pauluskerk en verzorgden een hele week lang dagelijks drie optredens op de schepen die daar aangemeerd lagen. Een mooier decor kon men zich nauwelijks indenken. We speelden er onder andere muziek uit de trilogie 'Van Varen en Vechten' van Daniël François Scheurleer (1855-1927). Deze verzameling bevat heel wat boeiende liederen uit de hoogdagen van de Nederlandse scheepvaart. Eén lied roept

▶ mannen van allerlei beroepen op om aan te monstren op een Oost-Indië-vaarder en geeft een interessant overzicht van de gangbare beroepen in de 17de eeuw. Een ander vertelt over de thuiskomst van de schepen en de meisjes die verzoet zijn op de zeelieden die net hun loon ontvingen. Dat was gewoon pure propaganda om nog meer jonge kerels te kunnen aanmonstren." Dit repertoire werd vervolgens verder uitgewerkt en uitgebreid en zo kwamen ze tot hun programma 'Matrozenvreugd', waar ze enkele van die historische liederen combineren met traditionele muziek. "Hierin vertellen we het verhaal van de bemanning van het schip 'de Boreas' die de wereldzeeën bevaart. In de muziek ontmoeten gevoelens als heimwee, vriendschap, plezier... elkaar voortdurend," vervolgt Peter. "Niet alleen muzikaal maar ook op menselijk vlak klikte het heel goed tussen ons. We besloten om naast ons zeemansprogramma ook aan een folkbalrepertoire te gaan timmeren. Ook dat was een schot in de roos! We werden regelmatig gevraagd om folkbal te spelen en we kregen er steeds meer zin in. We vinden het zalig als een groep enthousiaste dansers zich uitleeft op onze muziek, zoals we recent nog meemaakten op de vorige edities van Zilleghem Folk en Celtic Night."

Niet echt op zoek naar een stijl, wel naar muziek die beroert

Wanneer we op zoek gaan naar een omschrijving van de muziek neemt Martina Diessner (draailier, nyckelharpa en zang) het woord. "Onze muziek is veelzijdig waardoor ze moeilijk te definiëren is. Je kunt er niet echt een bepaalde stijl op kleven. We kiezen stukken die ons kunnen raken, ons ontroeren, en daar doen we dan ons ding mee. Het repertoire bestaat voor een deel uit zelfgeschreven nummers, maar ook uit bewerkingen van traditionals. Hierbij vormt ons uitgebreid instrumentarium als het ware onze muzikale speeltuin. Ons folkbal-repertoire verschilt uiteraard enigszins van onze concertnummers." Ook hier brengen ze echter een mengeling van eigen composities naast melodieën uit het publiek erfgoed. Hier overheersen de up-tempo nummers meer, vaak gekruid met wat Keltische invloeden. "Tovercirkels, bourrees, polka's en jigs, maar ook hier en daar een wat tragere mazurka of een walsje in vijf of elf tijden maken hier deel van uit." Over de manier waarop een nieuwe melodie zijn plaats verwerft in de groep is het Adriaan Van Wonterghem (gitaren en zang) die onze gids is. "Meestal gebeurt het zo dat iemand van ons komt aandragen met een deuntje dat hij of zij gevonden of zelf geschreven heeft. Wanneer iedereen er zich in kan vinden, beginnen we er op los te improviseren en soms groeit dan op die manier een arrangement waar verder aan gesleuteld wordt. Iedereen heeft zijn eigen inbreng en maakt zijn eigen stem. Zo blijven ze spontaan, als het ware organisch, groeien."

"We kiezen stukken die ons kunnen raken, ons ontroeren, en daar doen we dan ons ding mee"

Martina Diessner

Een concertprogramma met pelgrimslie- den gesprokkeld langsheen de Camino de Santiago de Compostella en een bloemle- zing uit het 14de eeuwse Brugse Gruuthuse- handschrift zijn onze meest recente samen- werkingen. Peter bouwt daarnaast ook lui- ten, historische gitaren, gamba's, vedels en draailieren."

Mieke Van Loo (accordeon, fluiten en zang) en Johan vormen de drijvende kracht achter Donder in 't hooi. "Donder in 't hooi werd in 1996 opgericht door Johan en mezelf. Ik speelde toen ook nog in "De Vlier" uit Neder- kerkezeel. Maar aangezien ik enkele jaren daarvoor naar West-Vlaanderen was verhuisd werd het wat moeilijk om elke week die afstand te blij- ven overbruggen. Daar- om zocht ik naar muzi- kanten wat dichterbij huis om een nieuw pro- ject op te starten. Johan kende wel een paar men- sen waar hij regelmatig samen mee jamde. Met enkele van deze mensen werd Donder in 't hooi opgericht." Zij brengen eigentijdse Europese folk, met een hoofddaccent op Vlaamse en Keltische muziek, waarbij vooral in het Nederlands ge- zongen wordt. In eigen beheer brachten ze in 2012 de cd 'Wervelwind' uit. Ook Adriaan eet van verschillende walletjes en is dus niet voor één gat te vangen.

Nu is er 'Stones'

Peter oppert dat het na vijftien jaar toch eens tijd werd om een werkstukje af te leve- ren dat "... als het ware een soort compilatie vormt van wat we al die jaren hadden ge- bracht. Ook de steeds terugkerende vraag die ons werd gesteld na een concert of een bal: "Hebben jullie een cd?" heeft ons over de streep getrokken. Martina en ik hebben vorig jaar een volwaardige studio gebouwd, waar we in alle rust kunnen werken, op ons eigen tempo en met eigen middelen." Re- denen te over dus om nu de kat de bel aan te binden en uit te pakken met een parel- tje met een enigmatische titel 'Stones', een metafoer die heel wat betekenissen dekt. "Een steen is onverwoestbaar", verduidelijkt Mieke "en staat symbool voor onze vriend- schap die door de jaren heen nog hechter is geworden. Een steen kan de loop van een rivier veranderen. Dit is wat we willen doen, ook al is het maar een heel klein beetje. Met stenen kun je bouwen. Muziek is voor ons de bouwsteen naar een betere wereld. Mu- ziek is universeel en brengt mensen samen." Martina licht een tip van de sluier met be- trekking tot de inhoud die we mogen ver-

Andere projecten staan het uitbrengen van een cd in de weg

Pas na vijftien jaar werd besloten om uit te pakken met een eerste album. Het is Johan die dit verduidelijkt. "We zijn eigenlijk in de eerste plaats een live-groep. De interactie onderling en die met het publiek zijn voor ons van onschatbare waarde en vormen de reden van ons bestaan. Daarom waren we in de eerste plaats niet geneigd om aan een cd te gaan werken. Daarnaast was er ook altijd een gebrek aan tijd. Naast Boreas heeft ieder van ons nog andere projecten waar- in heel veel tijd wordt gestoken." Peter en Martina vormen samen onder meer Ultraya. "Hierin spelen we vooral oude muziek en dit op heel veel verschillende instrumenten," stelt Martina. "We werken hierbij regel- matig samen met het ensemble Pandora?."

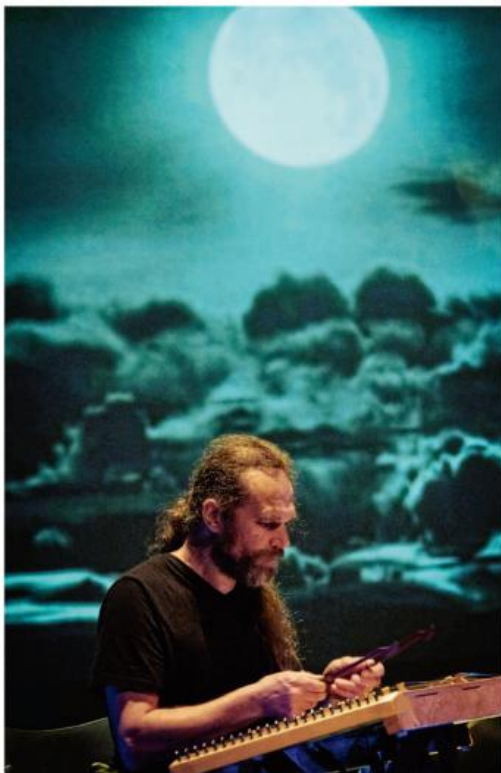

foto © Bart Denolf

Peter Van Wonterghem: "We vinden het zalig als een groep enthousiaste dansers zich uitleeft op onze muziek."

Talent

wachten. "Zoals de wind over alle landen waait halen we ook onze inspiratie uit alle uithoeken van Europa. En we laten vooral onze verbeelding spreken.

Neem nu het Griekse 'Khasapikos'. Dat nodigt met zijn Oosterse zwoele klanken evenveel uit tot een scottisch als tot een buikdans. Bij het Zweedse 'Sparvens Polska' zie je dan weer zó de weidse sneeuwvlakten onder het noorderlicht voor je, terwijl in de Bretoense Andro 'Kerfank 1870' het aardgebonden karakter nog beklemtoond wordt door de zware bassen en intrigerende harmonieën van bas, accordeon en elektrische gitaar. Dit gecombineerd met de bourdon-instrumenten draailier en doedelzak leidt tot een heel archaische sfeer." Met 'The Maid On The Shore' verleiden ze ons vervolgens met een verhalende ballade die gedragen wordt door een heel aardige melodie. Adriaan vestigt de aandacht op enkele zelf geschreven nummers. "Madrizurka" bijvoorbeeld is een sensuele mazurka. Ze begint aftastend, voorzichtig, en naarmate de danspartners elkaar beter aanvoelen wordt de muziek heviger, gepassioneerder, totdat ze naar het einde toe weer uitdeint. In 'Zeewandeling' hoor je de golven van de

foto: © Bart Derolf

Mieke Van Loo en Johan De Waele: "Boreas verwijst naar de god van de noorderwind."

zee over het strand rollen en het uitbundige doedelzaknummer 'Chromantique' verleidt je tot een snelle tovercirkel. Stones, het titelnummer van de cd tenslotte, geeft weer hoe het repetitieve soms de kracht kan zijn in de loop van het leven. Een kleine edelsteen hier, een rots in de branding daar, weergegeven door muzikale patronen."

Ook Johan is heel trots op hun geesteskind. "Stones" geeft ontegensprekelijk een eigen 'sound', iets waarin je ons kunt herkennen als het ware. Iedere muzikant draagt hier

aan zijn 'steentje' bij. Ook de veelheid aan instrumenten is daarbij een sterke troef: nyckelharpa, draailier, contrabas, gitaren, doedelzakken, accordeon, fluiten, bodhrán, kanun, hakkebord en dan mogen we de zangstemmen zeker niet vergeten. Het werd een heel verscheiden pallet aan muzikale stukjes." 🍷

Bart Vanoutrive

www.boreasfolk.be

MUZIEK - TOERNEE MONDIAL

QUINN BACHAND'S BRISHEN (Canada)

De geest van Django Reinhardt komt terug tot leven dankzij deze Canadese band rondom de jonge multi-instrumentalist Quinn Bachand.

20:30
Cc De Pieter (Ternat)

MUZIEK - TOERNEE MONDIAL

BELEM & BARBARA FORTUNA (Corsica)

Een celliste, een accordeonist en een uitmuntend vocaal kwartet brengen muziek uit een eeuwenoude traditie.

20:30
Sint-Gertrudiskerk (Ternat)

MUZIEK - TOERNEE MONDIAL

SVÄNG (Finland)

Dit kwartet blaast de mondharmonica muziek letterlijk nieuw leven in. Maak kennis met de energieke groove van 's werelds beste mondharmonica-act.

20:30
Cc De Pieter (Ternat)

WESTRAND
Cultuurcentrum Dilbeek vzw

INFO & TICKETS
WWW.WESTRAND.BE

Van subsidies voor 't Ey tot

Het Laatste Nieuws, 15 september 2016

Stad verzekert voortbestaan van 25 jaar oude muziekclub

foto: © Jero's Vergaerven

Dirk Van der Speeten (rechtsboven) met een groep vrijwilligers: "Het wordt een gelukkigere verjaardag dit weekend."

De stad Sint-Niklaas schiet 't Ey te hulp met een infrastructuursubsidie van 120.000 euro én een jaarlijkse toelage van 35.000 euro. Dat moet de muziekclub overeind houden, nadat die in juni te horen kreeg dat de Vlaamse subsidies de komende vijf jaar wegvallen. In 't Ey in Belsele was een grote zucht van opluchting te horen. Want net nu 't Ey 25 jaar bestaat, kreeg het te horen dat het de komende vijf jaar niet meer op Vlaamse werkingssubsidies moet rekenen. Eind juni verdeelde de Vlaamse regering 106 miljoen euro subsidies voor de Vlaamse kunstensector. Van de 303 aanvragers vielen er 90 uit de boot, waaronder 't Ey. Van 68.000 euro per jaar valt 't Ey van 2017 tot 2021 terug naar... 0 euro. Een ferme klap voor de muziekclub.

In augustus was er nog 'Teyrasfolk', waarbij een hele reeks artiesten als eerbetoen aan 't Ey een benefietoptreden kwamen geven. Hartverwarmend voor coördinator en bezieler Dirk Van der Speeten (55), maar de onzekerheid over het voortbestaan van de muziekclub, die zich vooral richt op folkmuziek, bleef groot. Tot dinsdag het Sint-Niklase schepencollege een reddingsboei uitgooide, door 't Ey een infrastructuursubsidie van 120.000 euro én een stadstoelage van 35.000 euro toe te kennen. Die jaarlijkse toelage krijgt 't Ey tot en met 2019, waarna het volgende stadsbestuur aan zet is. "De muziekclub krijgt die infrastructuursubsidie om het dak te vernieuwen en zonnepanelen te plaatsen, zodat er flink kan worden bespaard op de gas- en elektriciteitsuitgaven. Ook voor de stad is dat interessant. Alle gebouwen op die site zijn immers eigendom van de stad, dus ook onze energiefactuur zal verminderen", aldus cultuurschepen Annemie Charlier (N-VA). ●

Diatonisch Nieuwsblad, september 2016

Eigen kanaal op Youtube

Youtube, steeds belangrijker voor de muzikliefhebber, daarom dat het Diatonisch Nieuwsblad nu ook een eigen kanaal heeft. Per uitgebracht nummer worden daar meerdere interessante geluidsopnamen van stukken verzameld.

Het Laatste Nieuws, 23 september 2016

Moeder en zoon nemen samen cd op

Veerle Dierckx (44) en haar zoon Sebastian (18) uit Emblem stellen zondag hun eerste album 'Altijd Onderweg' voor. Al zeven jaar treden ze samen op.

De cd van dit duo zal in het volgende nummer van Folk besproken worden.

Het Laatste Nieuws, 22 september 2016

Stefan begeleidt kinderen met muziek door de straten

foto: © Marc Colpaert

Stefan Timmermans liep al spelend op zijn doedelzak door de straten van Kester. In zijn spoor volgden een honderdtal schoolkinderen van Dorpsschool Kester. Het jaarthema van de Dorpsschool is 'muziek' en om dit extra in de kijker te zetten hadden ze bij het begin van het schooljaar een plaatselijke muzikant uitgenodigd. ●

folk TIP

Samenkomst voor violisten

Feest van de Folk

In het kader van Het Feest van de Folk organiseert het Brabants Centrum voor Muziektradities (BCM) in Kampenhout, op zondag 14 mei 2017 een treffen voor violisten die hun volksmuziekrepertoire willen uitbreiden. Deze samenkomst is niet alleen bedoeld voor folkmuzikanten, ook violisten en altviolisten die les geven aan een muziekschool zijn welkom. Het aangeboden repertoire omvat heel wat bruikbaar materiaal om eigen projecten te ontwikkelen.

Meer info: www.muziekmozaiek.be
of via hubertboone@hotmail.com
Inschrijven (gratis) voor eind februari 2017.

mm
muziekmozaiek
Folk & jazz

nobelprijs voor Bob Dylan

De Redactie, 13 oktober 2016

De Nobelprijs voor Literatuur gaat naar de Amerikaanse singer-songwriter Bob Dylan

De Amerikaanse singer-songwriter Bob Dylan krijgt de prestigieuze onderscheiding 'omdat hij nieuwe poëtische uitdrukkingsvormen in de grote Amerikaanse songtraditie heeft gecreëerd'. Aan de Nobelprijs voor Literatuur hangt een beloning van 8 miljoen Zweedse kroon (822.000 euro) vast. "Dylan is meer een poëet dan een muzikant"

75 is Dylan intussen. Hij werd geboren als Robert Allen Zimmerman in 1941 en begon zijn muzikale carrière in 1959 in de Amerikaanse staat Minnesota. Zijn beroemdste werk maakte hij in de jaren 60 met liedjes als *Blowin' in the wind*, *The times they are a-changin'*, *Like a rolling stone* en *Mr. tambourine man*. Ze maakten van hem een icoon van de maatschappelijke onrust die toen door de VS waarde. De nummers zelf groeiden uit tot lijfliederen van de burgerrechtenbeweging en de vredesbeweging.

Muzikaal tastte Dylan is zijn 55-jarige carrière diverse grenzen af, gaande van folk over folkrock, country, gospel, country, rock en blues. Vandaag is hij nog steeds actief als muzikant. Zo heeft hij in mei jongstleden zijn 37e studioalbum *Fallen angels* uitgebracht. Daarop

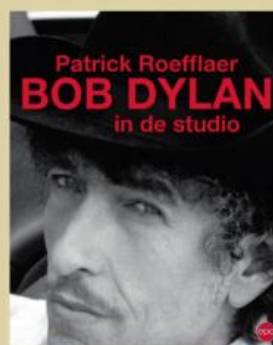
brengt hij covers van onder anderen Johnny Mercer, Harold Arlen, Sammy Cahn en Carolyn Leigh.

Rare meneer, die Bob Dylan. Geen aangename mens, schijnt het: erg gesloten en in zichzelf gekeerd, maar erg fascinerend. Het is een mysterie hoe hij er steeds weer in slaagt om zulke prach-

tige platen te maken. Hij lijkt er alles aan te doen om zowel de opnamen als het uiteindelijke resultaat – de elpees of cd's – te saboteren. Zo weigert hij uitleg te geven aan zijn muzikanten of uitgebreid te repeteren. Hij geeft de toonaard niet aan, en ook niet wanneer hij aan een nieuw nummer gaat beginnen. ■

Naar aanleiding van de nobelprijs voor Bob Dylan, plaatsen we graag het reeds langer uitgegeven boek *Bob Dylan in de studio* van Patrick Roefflaer in de kijker.

In *Bob Dylan in de studio* vindt de lezer het volledige achtergrondverhaal van elk van zijn bijna veertig studioplaten aan de hand van vele details en citaten van betrokken muzikanten en producers. Waar en wanneer vonden de opnamen plaats? Wie werkte eraan mee? Wat is er in de studio gebeurd? Wat waren de reacties bij het verschijnen? Kortom: waarom zijn die platen zoals ze zijn en hoe zijn ze zo geworden?

ISBN: 9789064457272 - 2011
Paperback (17 x 21 cm)
344p. - Geïllustreerd - € 23,50
www.epo.be

Feestelijke korting bij Lannoo
Meer dan €50 voordeel!

LANNOO

Surf naar www.lannooshop.be/nl/eindejaar2016
Maak je keuze en tik in je winkelmandje de code 'feest1617' in.
Deze actie is geldig via LannooShop, tot 31/12/2016. Op is op.

FEESTELIJKE
KORTING
BIJ LANNOO:
**10 X 20%
KORTING**

LAATSTE
DAGEN!!

Feest van de Folk

Van 28 april tot 7 mei 2017 zet Muziekmozaïek weer het Feest van de Folk op de sporen. We zijn al toe aan de vijftiende editie! Het evenement is ook ingebed in de Week van de Amateurkunsten. Gedurende die periode worden in heel Vlaanderen en Brussel tientallen folk-activiteiten opgezet door diverse organisatoren.

Het Feest van de Folk wordt ieder jaar in de kijker geplaatst met een groot evenement. In 2017 zijn we te gast in Oost-Vlaanderen. Op zaterdag 6 en zondag 7 mei is Dendermonde het kloppende hart van de volksmuziek. Organiseer je zelf een folkie-activiteit binnen deze periode, geef het in op <http://feestvandefolk.planidoo.be> of laat het weten aan ilse.coppieters@muzmoz.be.

www.feestvandefolk.be

Vergeet jouw Folk abonnement niet te vernieuwen!

Of heb je nog geen abonnement neem er dan een!
Alle info op www.folkmagazine.be

Wist je dat?

Wist je dat het Folkmagazine ...

- » Gedrukt wordt op FSC-papier. Het FSC-label garandeert dat het product werd vervaardigd van hout afkomstig uit een bos dat wordt beheerd volgens de FSC-principes van goed bosbeheer.
- » Het CO² neutrale Print certificaat heeft en het magazine hierdoor dankzij de drukker Albe De Coker CO²-neutraal drukwerk produceert.
- » Verzonden wordt onder ecofolie m.a.w. een biologisch afbreekbare verpakking.

Wist je dat Muziekmozaïek ...

- » Al haar drukwerk op gerecycleerd of FSC-papier drukt
- » Altijd kiest voor echte glazen en borden tijdens haar activiteiten (Stage Gooik, Driekoningenbal, Feest van de Folk,...)
- » Samenwerkingen (afhankelijk per project) aangaat met partners zoals Natuurpunt en regionaal Landschap Zenne Zuun en Zoniën, de Kringwinkel, Oxfam,...

foto: © Bruno Bollaert (volume 12.net)

In Memoriam

Jos L. Knaepen

[22-12-1944 – 19-10-2016]

In oktober overleed Jos Knaepen. Jos was erbij toen *Jazzmozaïek*, het zustertijdschrift van *Folk*, opgericht werd. Hij was steeds huisfotograaf van dit jazztijdschrift.

Jos was een warme man die veel voor Muziekmozaïek betekend heeft en we zullen hem heel hard missen. We koesteren de herinneringen en de mooie momenten en zullen hem nooit vergeten.

Bedankt Jos, voor alles!

« Op de foto twee iconen, Jos Knaepen en Toots Thielemans.

Bewuster leven

We moeten het allemaal doen, ook met Muziekmozaïek als organisator van het Gooikoorts festival

Met z'n allen proberen we ons steentje bij te dragen om onze ecologische voetafdruk te verkleinen. We laten geen licht onnodig branden, vermijden de auto als dit kan, beperken ons afval...

Met Gooikoorts staat Muziekmozaïek sinds het prille begin aan de top van de milieuvriendelijkste festivals. Het is altijd één van onze uitgangspunten geweest om de natuurlijke omgeving zo min mogelijk te belasten en tegelijk kwaliteit aan onze bezoekers aan te bieden. In 2016 gingen we een stapje verder...

Uiteraard is en blijft het sleutelwoord voor Gooikoorts hoogstaande traditionele muziek brengen. Dit aangevuld met een schitterende instrumentenbouwersmarkt, gevarieerde workshops, muzikale ontdekkingen onder het duveldroomschip, uitgebreide kinderanimatie en nog veel meer. Maar ecologie is een leidraad en aandachtspunt doorheen het hele festival.

Afval en afvalverwerking

Gooikoorts produceert een strikt minimum aan afval. Geen plastic bekertjes! Drank wordt in echte glazen geserveerd. Eten dienen we op in porseleinen borden en zo min mogelijk wegwerpartikelen worden gebruikt. Gescheiden afvalbakken op het festivalterrein en op de camping moeten voor een betere recyclage zorgen. Dankzij de samenwerking met de vzw De Ark van Pollare werd tijdens de voorbije editie op een originele manier eetbaar keukenafval verwerkt door kippen, gered uit legbatterijen. Deze kippen waren gedurende het hele

festival naarstig bezig met het verwerken van het keukenafval en zorgden af en toe voor een kakelvers ei. Wie dit wenste kon zelf een kip adopteren om mee naar huis te nemen.

Bescherming leefgebied

Gooikoorts houdt bewust, en dit al sinds het ontstaan van het festival, het geluidsniveau in de concerttent laag om de burens en het natuurlijke leven rondom het festivalterrein zo min mogelijk te storen. Om de CO₂ uitstoot te beperken, zorgt Gooikoorts voor zoveel mogelijk samenwerkingen met lokale handelaars. Dit door lokale en duurzame producten aan te kopen, zodat we transport vermijden. Tijdens het festival wordt nauwlettend toegekeken op het waterverbruik en afwassen gebeurt met een ecologisch afwasmiddel. Op het vlak van verlichting vermijden we lichtvervuiling waar het mogelijk is, zonder de veiligheid in het gedrang te brengen. Daarnaast informeren we de bezoekers hoe zij het festivalterrein kunnen bereiken met het openbaar vervoer.

Recyclen & upcyclen

Gooikoorts heeft een traditie om materialen te herbruiken, te lenen, te ruilen of zelfs te herwerken tot iets nieuw. Niets gaat verloren. In 2016 hadden we in dat kader een heuse upcycling-promotiestand. Gooikoorts had in de loop der jaren heel wat T-shirts verzameld. Deze truitjes kregen een nieuw leven in de upcycling-stand. Ze werden herwerkt tot tassen, hippe zomerkledij, topjes, kussens, dekens en zelfs babykledij. Bedoeling was om bezoekers te inspireren en ideeën te geven om thuis zelf aan de slag te gaan en afgedankt textiel een tweede leven te geven. Binnenkort zullen de gemaakte spulletjes te koop aangeboden worden.

De lijn van recyclen werd volledig doorgetrokken. De stand was voorzien van meubilair uit weggeefwinkels, kringwinkels of waren tweedehands aangekocht. Voetbanken werden gemaakt uit overgebleven edities van onze folk-magazines. Oude banners werden tot promotietassen herwerkt. Om sfeer op het terrein te brengen werd uit het resterende textiel vlaggetjes gemaakt en textiel-koepels die omhoog werden gehangen in de concerttent. Deze versieringen kunnen we ook de komende jaren blijven gebruiken.

Kortom. Met Gooikoorts streven we volop naar een duurzaam en milieubewust festival op alle vlakken. Heb je zelf leuke ideeën op het vlak van ecologie in het kader van het festival of voor Muziekmozaïek mail dan naar ilse.coppieters@muzmoz.be

Ilse Coppieters
www.gooikoorts.be

Muziek en ecologie met Hilde Frateur

Alles is klank

Op een zonovergoten herfstnamiddag brengt de snelweg mij naar het Netepaleis in Kessel. Daar wacht mij een warm onthaal door Hilde Frateur, bezielster van MMM Amazone. Ik word onmiddellijk ondergedompeld in een wonderde wereld waar mens, milieu en natuur hand in hand gaan. Plaats genomen in het ideale biotoop, vlakbij een uitnodigende zwemvijver, was het maar al te vanzelfsprekend dat dit interview zou gaan over muziek en natuur.

foto: IT

Hilde Frateur: "Het idee van de natuurgeluiden zet mij aan om met de kinderen tijdens stages, workshop te leren luisteren naar de natuurgeluiden uit de omgeving."

Is er een link tussen ecologie en muziek?

Zonder enige twijfel kwam er een enthousiaste "ja". "Het verband tussen muziek en ecologie is heel vanzelfsprekend. Maar de hamvraag is: wat is ecologie? Al te gauw linken we ecologie aan milieu". Voor Hilde gaat het veel verder.

"Ecologie is afkomstig van het Griekse 'oikos' wat 'huishouden' betekent. Ecologie gaat over de wetenschap en de kennis van het huishouden. Het is dus een heel menselijk onderdeel van ons dagelijks bestaan. Het gaat over de verbondenheid van de mens met andere volkeren. Hoe leven wij en hoe leven die andere mensen, wat eten ze, hoe wonen ze? Hoe zit het met het transport, wat groeit in de tuin, wat is onze kledij. Alles kan in het kader van de wijde wereld worden gezien. Het kan zelfs worden doorgetrokken naar economie, geld, macht... en daar is dan vaak oorlog.

De taal is hier een uiterst belangrijk middel om deel te nemen aan ecologie. Daarom wil ik zingen in de taal van de mensen overal ter wereld. Ik wil zingen over vrede, de dingen die de mensen raken, maar in hun taal. Dat zet de deuren open om overal waar ik kom muziek te maken. Elkaars taal leren begrijpen en de taal-

beleving ervaren is ook al een ecologische beleving.

Het idee van in contact komen met andere culturen is afkomstig uit de verwondering die ik ervoer tijdens de volksdansfestivals in Schoten. De vele soorten muziek, de mooie talen, de andere kledij, die vreemde muziekinstrumenten, spraken me geweldig aan. Het verbaasde me geweldig toen ik voor het eerst besepte dat we allemaal in wezen hetzelfde zijn. De manier waarop is telkens anders. Die verwondering deed mij zoeken en graven naar de inhoud van hun teksten. Ik vind het jammer dat we bij vreemde talen te weinig luisteren naar de tekst. De inhoud is van wezenlijk belang. Dat is ecologisch. Dat is anders dan de vele teksten uit de showbusiness. We hebben te weinig besef van de schoonheid van onze cultuur, taal, ... er is te weinig interesse voor wat we zelf hebben.

Dan merk je dat ook hier mensen over dezelfde thema's zingen. Boudewijn de Groot (met o.a. de verdrongen vlinder, de eenzame fietser). Tegelijkertijd steekt er protest in of stelt hij iets aan de kaak (meneer de president). Ik herinner me dat ik bij hem voor de eerste keer hoorde dat iemand natuurgeluiden (onweer) integreert in de muziek. De natuurklank en muziek laten samen spelen is een zo logisch idee.

Het idee van de natuurgeluiden zet mij aan om met de kinderen tijdens stages en workshops te leren luisteren naar de natuurgeluiden uit de omgeving. Helaas horen velen de natuur niet. Als dit leerproces in gang wordt gezet, gaat er voor de kinderen een nieuwe wereld van klank en muziek open. Automatisch is er verwondering. Alles is klank. Dat is een heel natuurlijk proces. Daarom is ook een workshop met kinderen en muziek telkens een heel natuurlijk gegeven. Wat maakt muziek natuurlijk/ecologisch? Klanken zitten overal en zitten dus ook in ons. Tonen, ritmes zijn deel van het leven. Op iets kloppen of aan snaren trekken ...

is puur natuur. Zelf moderne muziek heeft een zware beat ... wat weer refereert naar het etnische. In alles zit ritme: onze hartslag, seizoenen, maanstanden, ademhaling ... Bij muziek komt de natuur altijd voor. Is muziek per definitie natuurlijk? Soms heb je wel dat je muziek voelt passeren en uit de lucht kan plukken. Zo omschreef Wim Claeys het ooit. Nieuwe inspiratie kan komen als je gevuld bent. Dat kan jouw lichaam zijn dat in overeenstemming komt met de inspiratie die je kreeg zodat je in de flow geraakt met de omgeving. Je kan zelf ook ecologisch zijn, door de manier waarop en waarom je musicceert. Als het om business gaat, kan je eerder voorbij gaan aan de ecologie.

Voor mij is het ook echt ecologisch als je geconfronteerd wordt met dagelijkse zaken die fout lopen. In bepaalde streken zijn bv. de fietspaden onbestaand of in erbarmelijke staat. Vele mensen staan er niet meer bij stil of vinden het vanzelfsprekend. Dat maakt me boos. Ook hier gaat het om luisteren naar wat leeft bij de fietsende mensen. Dat moet dan een muzikale vorm krijgen zodat het herkenbaar wordt of zodat de mensen wakker worden geschud.

Het thema 'milieu' is momenteel niet meer hip. Na de milieudoelstellingen van 2015 is de media-aandacht gewijzigd. Je merkt maar al te goed dat er nu minder vraag is om rond die thema's te zingen. Daarvoor wordt geen geld meer vrijgemaakt. De mensen hebben een aantal jaren geleden wel wezenlijke inspanningen gedaan met de bewustmakingscampagne van Nic Balthazar en het Bella Ciao-lied. Toch is het eigenaardig om een melodie te gebruiken waarbij de oorspronkelijke tekst een intriest verhaal is, die dan plots een andere context krijgt. Maar de volksmuziek heeft een traditie om mooie melodieën te recycleren.

Algemeen stel ik vast dat de business niet geïnteresseerd is in de waarheid. De mensen worden te vaak zoetjes in slaap gewiegd

"Bij muziek komt de natuur altijd voor"

Hilde Frateur

met zoete commerciële muziek. De gevolgen van de vlakke, commerciële vorm van samenleving wordt nog altijd weggeduwd. Het water komt hen nog niet aan de lippen. Staan de mensen open om een ecologische boodschap te horen? Haha, het lijkt mij meer tijd om er wat spottends mee te doen. Je kan als kunstenaar veel meegeven zonder dat je belevend bent. Hij mag verwijzingen geven, boodschappen meegeven ... maar je mag het niet te duidelijk zeggen. En misschien moet je toch eens durven choqueren.

Tegenwoordig lijkt de vluchtelingencrisis een veel belangrijker thema.

Het vluchten op zich is al erg. Dan komen die mensen hier aan, op een totaal vreemde plaats, waar weinig linken zijn naar hun "huishouden". Die ongelijkheid leidt tot grote problemen. Bij deze vluchtende mensen is hun diploma het enige dat ze van hun huishouden kunnen meenemen. Al hun zijn en kunnen zit in dat ene documentje vervat. Dat is het enige waarmee ze kunnen tonen wat ze waard zijn".

Is er een link tussen volksmuziek en ecologie?

"In de volksmuziek wordt vooral gespeeld op instrumenten die met natuurlijke materialen, ambachtelijke technieken en met oog voor kunst zijn vervaardigd. Bij heel wat andere muziekgenres is de waarde van de originele klank van een instrument minder van belang. De klankvorming wordt beïnvloed door elektronica. In de volksmuziek is de waarde van het materiaal van groot belang om de uiteindelijke klank van het instrumenten na te streven. Hier moeten we bijvoorbeeld de mensen van 't Kliekske dankbaar voor zijn. Zij hebben destijds zeer sterk de klemtoon gelegd op de manier waarop we vanuit een ecologisch idee kunnen muziek maken. Afstand nemen van het commerciële is soms een goede zaak. Dan kunnen we vaak meer creativiteit gebruiken om instrumenten te herstellen of te bouwen. Daarom moeten we meer aandacht en ruimte kunnen geven aan instrumentenbouwers. Ze zijn een belangrijke schakel in het ecologisch proces van muziek.

Ik stel vast dat in meer arme streken of op andere continenten de drang naar overleven groter is. Daarom is het levensnoodzakelijk dat mensen hun creativiteit gebruiken. Die behoefte bestaat hier nog te weinig. Ook al lijkt hun muziek soms primitiever, het is dan ook weer meer geënt op de mogelijkheden die zij binnen hun huishouden hebben. En dat maakt het weer puur".

Dirk Fraeyman

Hakkebord leren spelen met Pieter Blondelle

Tijdens de Stage voor Traditionele Muziek in Gooik kan je jaarlijks een cursus beginners en een cursus gevorderden voor hakkebord volgen. Dat is zowat de enige gelegenheid om dit instrument te leren bespelen. In samenwerking met Muziekmozaïek en folkclub 't Ey, wordt vanaf januari 2017 een kortlopende cursus beginners en gevorderde beginners georganiseerd. De cursus loopt over 6 zaterdagvoormiddagen en zal gegeven worden door Pieter Blondelle.

Op volgende data zal de cursus plaatsvinden: zaterdag 14 en 28 januari 2017, zaterdag 11 en 25 februari 2017 en zaterdag 11 en 25 maart 2017. Telkens van 9u tot 10u15 voor beginners en van 10u45 tot 12u voor gevorderde beginners. Deelnamekosten €100 (vanaf 5 deelnemers zal de cursus doorgaan). De cursus vindt plaats bij Muziekmozaïek vzw, Wijngaardstraat 5 in Gooik. 📍

inschrijven

Vóór 2 januari 2017 via
pieter.blondelle@skynet.be
of 0477 58 56 41

Voorwaarde: over een hakkebord beschikken in kwintstemming (slechts 2 leeninstrumenten beschikbaar, enkel ter plaatse)

MANDolinMAN (v.l.n.r.: Peter-Jan Daems, Andries Boone, Dirk Naessens en Maarten Decombel) samen met enkele blazers van De Ware Vrienden

MANDolinMAN - Unfolding the Roots

Niet alleen een nieuwe cd voor het mandolinekwartet, maar ook een optreden samen met een blazersensemble

Vijf jaar geleden waaide er een frisse wind door het Vlaamse folklandschap. Andries Boone zorgde voor een origineel cadeau voor de zeventigste verjaardag van vader Hubert. Samen met Dirk Naessens, Peter-Jan Daems en Maarten Decombel bewerkte hij een twaalfstal nummers uit het immense oeuvre opgetekende nummers van Hubert voor een mandolinekwartet. Wat begon als een klein geschenk, groeide uit tot een wereldwijd succes.

Iedereen was wild enthousiast over deze opnames, de aanvragen voor optredens kwamen binnen en de cd *Old Tunes Dusted Down* verkocht als zoete broodjes.

Zelfs over de grote plas, in Canada en Brazilië nodigde men MANDolinMAN uit voor optredens. Een tweede cd volgde, deze keer gericht op de Bossa Nova. Een bevestiging van wat er allemaal mogelijk is met vier mandolines.

Voor hun derde cd grijpen ze terug naar hun uitgangspunt: melodieën die werden gespeeld door de lokale fanfares, wanneer ze op uitstap gingen, *uit de klak* en ten dans speelden. Heerlijke scottischen, mazurka's en polka's, een vrolijk walske, een staalkaart van wat op het Vlaams-Brabantse platteland in de eerste ruime helft van de twintigste eeuw werd gespeeld. De nieuwe telg kreeg de naam "Unfolding The Roots" mee. Je kan die titel op verschillende manieren begrijpen. De wortels van de muziek worden opgelegd, ze krijgen verse lucht in de vorm van nieuwe arrangementen, we vouwen nog wat verder open en voegen er nog een extra laag aan toe, in de vorm van zeer subtiële elektronica. De nummers komen ook deze keer uit de rijke verzameling van Hubert Boone. MANDolinMAN zorgde zelf voor de bewerking ervan naar 3 mandolines en een mandocello. En zoals iemand terecht opmerkte tijdens de cd-voorstelling: "*Van zo'n muziek kan je alleen maar vrolijk worden*". De eerste cd is nu al volledig uitverkocht. Het zou me niet verbazen als het met deze derde snel dezelfde weg zal opgaan.

Het heropleven van de traditie werd ook duidelijk tijdens de eerste cd-voorstelling. Zoals dat vroeger vaak gebeurde, vond die ook nu plaats in de opnamestudio zelf, waar een aantal genodigden konden genieten van een eerste beluistering van de cd, en waar MANDolinMAN live ook een paar nummers speelde.

In de aanloop van de opnames van die derde cd kwam tijdens een losse babbel ter sprake dat Andries graag eens wat nummer wou uitvoeren met MANDolinMAN en een blazersensemble, om zo de link met vroeger nog wat meer te beklemtonen. Van het een kwam het ander. Ik vond een paar collega muzikanten van het – bijna 190-jarige – harmonieorkest De Ware Vrienden in Kortrijk-Dutsel bereid om mee de sprong te wagen. Maarten Decombel zorgde voor de arrangementen en op een avond in september speelden we onze eerste repetitie. Het klonk niet slecht, en na nog wat geschaaf en wat extra repetities met de blazers onderling waren we klaar voor het grote publiek. Het werd een mooie avond in Sint-Pieters-Rode. Een paar honderd toeschouwers waren er getuige van hoe MANDolinMAN samen met zeven blazers (bugel, trompet, klarinet, altsax, tenorsax, euphonium en basklarinet) een aantal oude melodieën opgetekend in Vlaams-Brabant deden herleven. Een heel aangename ervaring, die wat ons betreft voor herhaling vatbaar is.

De nieuwe cd kan je bestellen via de website van MANDolinMAN (www.mandolinman.be). Daar vind je ook waar je ze de komende maanden kan bezig horen. Zonder blazers, deze keer. 🎵

Steven Vanderaspolden

Elanor

Dansende melodieën en fijne arrangementen in een originele bezetting

Elanor maakt al een tijdje een belangrijk deel uit van de Vlaamse folkbal scene en eerder dit jaar vergastten ze ons met hun eerste full cd. Voldoende reden om ze hier nog eens in de spotlight te plaatsen.

Elanor is ontstaan op initiatief van **Bert Leemans**. Hij kende **Bart Praet** al langer – ze speelden elke woensdag samen in Gooik. **Thomas Hoste** kende hij van bij Boombal. Bert: "Op een boombal, een paar jaar geleden, stelde ik voor aan Thomas om eens iets samen te doen. Een tijdje later kwam ik Bart tegen in 't Ey, waar we een oude compositie van hem nog eens bovengehaald hadden. Een paar weken later hadden we afgesproken in 't Smiske, en hebben we voor het eerst met ons drieën samengespeeld." Ze voelden al snel dat ze er nog een gitaar en een bas bij wilden. Het was niet evident om die te vinden. Bert kende de groep Purkwapa en is zo in contact gekomen met **Kuni Quintens**, die het wel zag zitten om met het prille Elanor mee te spelen. Op een feestje bij Sophie Cavez is dan het contact met **Jelle Van Cleemputte** gelegd, en zo kreeg de band zijn finale vorm.

Elanor maakt er een punt van om met eigen composities voor de dag te komen en covers van gekende nummers te vermijden. Bart levert het gros van de melodieën aan. De volledige uitwerking ervan gebeurt door de hele groep. Dat is best een intens gebeuren: verfijnen van de melodie, uitwerken van variaties, zoeken naar een stevige begeleiding, inbouwen van stops en bruggetjes, ... In dit proces heeft iedereen een belangrijke rol, iets wat typerend is voor alles wat Elanor doet en meteen ook bepalend is voor de sound van de groep.

Die sound stoelt enerzijds op het samenspel van draailier en pipes langs de melodiekant. Een niet alledaagse combinatie die voor elk nummer nog verder wordt uitgepuurd door de keuze van het blaasinstrument (dwarsfluit, traverso, uillean pipes, Vlaamse doedelzak, gaita, whistles, ...). Daar staat langs de begeleidingskant een sterke groove tegenover van bas en DADGAD-gitaar, nog zo een combinatie die je niet elke dag ziet. Het geheel wordt vervolledigd door het accordeon, de ideale brug tussen melodie en begeleiding. Geen percussie bij Elanor, de begeleidingssectie zorgt voor de nodige ritmiek, onmisbaar bij

de vele balnummers die ze spelen. Door die bewuste keuze van instrumentarium en de verfijnde en gevarieerde arrangementen, valt de groep zowel in de smaak bij een luisterpubliek als bij een danspubliek.

Full cd

Eerder dit jaar bracht Elanor een eerste full cd uit **A Clear Look**. Een bespreking ervan kon je vinden in ons juni nummer.

De cd werd opgenomen bij Jeroen Geerinck in Studio Trad, de mastering gebeurde door Aurélien Claranbaux. De groep is zeer tevreden over de samenwerking en het resultaat. Bart: "We hebben Aurélien volledig *carte blanche* gegeven, en toen we het resultaat

kregen was het perfect zoals we het zelf in gedachten hadden, zonder dat we dat uitgesproken hadden." Eens de opnames achter de rug begon de zoektocht naar een ontwerp en titel voor de cd. Het was de bedoeling om de titel van een nummer ook te gebruiken als titel van de cd. A Clear Look werd de keuze, ook al omdat dat nummer goed weergeeft waar de groep voor staat.

Elanor speelt hoe langer hoe meer in het buitenland. Wat niet mag verbazen. Als je als groep voldoende wilt optreden, moet je verder kijken dan alleen maar in Vlaanderen. In het voorjaar hadden ze een tournee door een deel van Europa, tien dagen na elkaar spelen. Vaak de ultieme test voor een groep: je trekt verschillende dagen na elkaar, 24 uur op 24 met elkaar op, niet enkel om te spelen, ook vaak om saai kilometers in een auto door te brengen. Elanor heeft de test met glans doorstaan. De groep is een hecht geheel, waar iedereen zijn eigen rol heeft, en waar elkeen dan ook even belangrijk is in het succes van de groep, voornamelijk op muzikaal vlak natuurlijk, maar ook voor alle praktische aangelegenheden die erbij horen.

De eerste cd is al een paar maand uit, de optredens lopen gesmeerd, heel veel mensen hebben al kunnen genieten van de prachtige klanken van dit kwintet. De muzikanten beginnen stilaan nieuwe nummers in te studeren en te arrangeren. Benieuwd wat ze voor ons de volgende maanden in petto hebben. 🍷

Steven Vanderaspolden

© maarten marchau

Elanor (v.l.n.r.: Thomas Hoste, Bart Praet, Bert Leemans, Kuni Quintens en Jelle Van Cleemputte)

Nieuw op cd

In *Nieuw op cd* geven we een overzicht van wat er allemaal te vinden is op cd in de folkwereld (in binnen-en buitenland). Aanverwante folkgenres kunnen hierbij eveneens aan bod komen.

The T.S. Eliot Appreciation Society Turn it Golden!

Greywood Records – GWR009 01 – 41:14

The T.S. Eliot Appreciation Society is de bombastische naam voor de Nederlandse songschrijver Tom Gerritsen, die heel barokke muziek doet vermoeden. Wat hij met zijn twee kompanen brengt is echter veel intiemer. Op Amerikaanse pop-folky-wijze doet hij zijn verhaal met een minder vaste stem, wat in de Bob Dylan-lijn wel past maar toch vooral getuigt van durf. Hij wordt ondersteund door ingetogen drums, saxofoon, piano en achtergrondzang om te vertellen wat op zijn lever ligt of hem aan het dromen zet. Wie achter het etiketje 'folk' iets zoekt dat aanleunt bij traditionele muziek, komt bedrogen uit. De link die daarbij gelegd wordt, zal eerder gaan over de akoestische gitaar en af en toe een streepje mondharmonica.

Mieke Evenepoel

Ice King Quinta Icentia (once upon a time on minidisc)

Eigen uitgave – 55:55 – www.iceking.be

Op deze eerste kille oktoberochtend maakt de mist het landschap mooier dan het eigenlijk is en je voelt de kilte van de nakende winter stilaan alle kieren van het huis binnensluipen. Meteen de ideale sfeer om de nieuwe cd van Bas Ver-

din, alias Ice King te beluisteren. *Quinta Icentia* is ondertussen al de vijfde cd van deze bard. Meteen hoor en merk je dat hij trouw gebleven is aan zijn eigen unieke stijl. Een stijl die je niet in een hokje kan steken. Sommigen zullen het de label 'folk' geven, anderen avant-garde muziek of zelfs vroege punk.

Op de backcover van de cd kan je lezen dat Bas de melodieën zelf gemaakt heeft en dat de teksten komen uit vergeten poëtische werken uit periodes van 1728 tot en met 1894. Enkele teksten zijn door hemzelf geschreven. Bas is duidelijk een self-made man, zowel de zang als de instrumenten neemt hij allemaal voor zijn rekening. Bijzonder is dat de cd live en in one take is opgenomen. Daar moet je lef voor hebben. *Um die Zwölfte Stunde I en II* en *King of ice* zijn twee nummers die erbovenuit steken. *Quinta Icentia* is er voor de liefhebber.

Ilse Coppieters

Mira Plaats

Na vele jaren van afwezigheid is er nu terug 'Plaats' voor de Nederlandstalige artieste Mira (Mira Bertels). Ze had veel honger naar een nieuwe plaat en naar het podium, maar moeilijke omstandigheden hebben de terugkeer wat vertraagd.

Mira studeerde af aan de Kleinkunst-academie (Studio Herman Teirlinck) en stapte in de voetsporen van Hannelore Bedert. Ze werd hier heel vaak – tot vervelens toe – mee vergeleken maar probeerde een eigen weg te bewandelen. Niet eenvoudig omdat veel gras al voor haar voeten was weggemaaid.

In 2006 bracht ze haar eerste plaat uit, getiteld 'Daluren' en daarop stond haar sterke debuutnummer 'In de fleur'. Het plaatste haar op de wereld, maar liet tegelijkertijd horen dat er wel degelijk een bepaalde wetmatigheid zat en zit in de opleiding kleinkunst. Een bepaald metrum, een bepaalde tekststijl, een bepaalde manier van zingen.

En nu, tien jaar later, brengt Mira haar vierde plaat uit, getiteld 'Plaats'. Om verschillende redenen heeft de plaat deze

titel gekregen en om diezelfde redenen is dus ook het openingsnummer 'Plaats'. Waarbij de artieste een oproep lanceert om te mogen falen en te mogen opstaan. Om een plaats te kunnen zoeken tussen onzekerheden, verlies, slechte eindjes en een al wat oudere leeftijd.

Voor Mira is het een lange zoektocht geworden en tegelijk een volwassenwordingsproces. Het is ook zoeken geweest naar de juiste klank en vooral naar een gehoopt muzikaal gevoel van 'minder is meer'. Niet teveel maar wel voldoende muzikanten. En dus komen er op elk nummer of blazers of strijkers voor. Voorop blijft natuurlijk de piano en de stem van Mira, naast de contrabas en een beperkte drum.

Op de plaat staat zo ook het hele mooie 'Enkel glas' dat wel al eens op de radio kon horen. Een retrospectief nummer met hunkering naar het veilige verleden. 'De Buren' behandelt treffend één van de kleine kantjes van de mens, de eeuwige afgunst jegens het 'perfecte'

leven van de mensen hiernaast. En dan is er de impact van verlies ('Koude Regen', 'Ze Kunnen Al Veel', ...) en het thema van de onverbiddelijke vergankelijkheid van het leven ('Marie Rose'). Toch is er ook plaats voor liefde in het mooie 'Hoe wij zijn'. Toch is 'Plaats' dus absoluut geen traditionele liefdes-plaat geworden. De liedjes vragen elk wel een duidelijk geïnteresseerd luisterpubliek en een bereidheid tot nadenken.

Live presenteert Mira deze plaat op behoorlijk intieme wijze: Mira achter de vleugelpiano en verder enkel begeleid door contrabas en cello. Geen blazers, de nadruk op de tekst, de emotie van de woorden, de kracht van de stem van de artieste.

Benieuwd of de diepgang van deze plaat ook in elk cultureel centrum of op elk podium volledig tot zijn recht zal komen.

Koen Huygebaert

Voxtra

TIP

The encounter of vocal heritage

Muziekpubliek, Xango Music Distribution, Muziekpubliek 08 2016
65:25

Raphael De Cock en een internationaal gezelschap, van momenteel in ons land wonende artiesten, zetten hun schouders onder een ambitieus project, het samenbrengen van hun heel diverse vocale tradities. Deze met elkaar laten versmelten tot een fusie, bleek voor hen een stap te ver. Er werd dan ook resoluut voor mozaïekstructuren gekozen, waarin ieders zangcultuur perfect herkenbaar blijft en verbanden gezocht worden vanuit de thematiek van de liederen.

Leiding en coördinatie was in handen van Muziekpubliek. Zij bewaakten het objectief om een collectiviteit te scheppen waarin iedere deelnemer een evenwaardige inbreng had. Voornaamste bouwstenen komen uit de Albanese polyfonie, de 'cantu a tenore' van het platteland van Sardinië, de 'Beko blues' (vergelijkbaar met de West-Afrikaanse griottraditie) uit zuidelijk Madagaskar, Finse yoik en runegezangen en ons eigen 'récit chanté'. Deze worden respectievelijk aangebracht door Gjini Ensemble en Tenore de Monte Arvu (twee bezettingen waar Raphael zelf deel van uitmaakt), Taliqe Gelle, Anu Junnonen en Raphael zelf. Ze kiezen evenwel niet voor een zuiver puristische aanpak. In 'Voxtra Calls' rijgen ze koewachtersliederen uit Vlaanderen, Sardinië en Madagaskar aan elkaar, terwijl een zelfde oefening verder nog overgedaan wordt met drie slaapliedjes die zich geleidelijk verstrengelen. Heel af en toe wordt van het zuivere a capella afgestapt door de inbreng van een toefje kantele, klokkenspel en/of mondharp. De zangculturen behouden ook hun eigenheid wanneer ze simultaan weerklinken. Een heel interessant staaltje hiervan vinden we in het duet van Anu en Raphael in 'Tjanne/Pieni Tytön Tylleröinen'. Ook het 'Sneeuw wit vogelke' wordt in een Vlaams-Finse set nieuw leven ingeblazen. Raphael diepte ook een macaronisch lied op uit het repertoire van naar Wisconsin geëmigreerde Walen, waarbij het Waals zich vermengde met het Engels. Nergens worden heftige belcanto-effecten nagestreefd en de schoonheid wordt gepuut uit de puurheid van de gepresenteerde zangtradities. Ook aan situering en duiding van het gekozen repertoire geen gebrek in het volumieuze cd-boekje.

Barth Vanoutrive

Boreas Stones

TIP

Eigen beheer 2016 – 55:22

Met 'Stones' wou Boreas na vijftien jaar een bloemlezing bundelen die representatief is voor de muzikale watertjes die ze in die tijd hebben doorzwommen. De titel en het gelijknamige, door Mieke Van Loo (accordeon en fluit) geschreven nummer, vormt een metafoer die een veelheid aan betekenissen dekt. Meteen een hoogtepunt dat aangeeft welk instrumentaal en vocaal potentieel dit kwintet in zijn mars heeft. Hoewel de groep

graag uitpakt met balkfolkrepertoire, kunnen we er niet omheen vast te stellen dat heel wat van hun materiaal, niet in het minst het gezongen luik, eerder lonkt naar een geconcentreerd luisterpubliek ('Zeevandeling', 'Lentekriebels',...). In de instrumentatie neemt traditionele akoestiek met doedelzak, hakkebord, kanun (Peter Van Wonterghem), en nyckelharpa, draailier (Martina Diessner) een centrale plaats in. Dit duo, dat zich ook 'out' onder de naam Ultreya, steekt ook hier de voorliefde voor oude (middeleeuwse) muziek, geladen met veel bourdon, niet onder stoelen of banken. Luister maar naar het door Martina bewerkte en ingezongen 'Die steelt, die queelt'. Johan De Waele (contrabas, doedelzak en bodhran) en Mieke Van Loo vormen het andere luik van deze twee-eenheid, terwijl Adriaan Van Wonterghem sinds enige tijd de inbreng van (ook elektrische) gitaren garandeert. Ze laten zich niet afschrikken door grenzen in tijd of ruimte en staan dan ook evengoed open voor een Ierse jig ('Jump to the moon') als een Grieks geïnspireerd 'Khasapikos', een Zweedse polska of Bretoense rijdans, en dit nooit gratis. De sfeer die ze hiermee scheppen, roept tegelijk diverse emoties op, getuige ook Adriaans fijnbesnaarde, naar een crescendo voerende 'Madrizurka'. Ook hun meerstemmige a capella-interpretatie van 'Le papillon' (waarbij de mannenstemmen herhaaldelijk een basso continuo leggen), is er eentje om 'u' tegen te zeggen, naast hun heel ingetoomde interpretatie van de ballade 'The maid on the shore' (waarbij de versie van Solas plots fastfood lijkt). Dat het ook eens stevig (elektrisch) mag rocken bewijst hun potige interpretatie van de Bretoense klassieker 'Kerfank 1870'. Hopelijk moeten we geen vijftien jaar wachten op een tweede.

Bart Vanoutrive

Afenginn Opus

TUTL, Westpark Music, 87315 216
41:59 & 41:19

Met hun zesde album, een dubbelaar ditmaal, zet deze groep de queeste verder om een unieke akoestische klank bij te zetten aan hun, in diverse Europese tradities gewortelde, composities. Zo verbinden ze melancholie van de Scandinavische folk onder meer aan de ritmiek uit de Balkan. Steeds meer eigenzinnigheid leggen ze aan de dag, waardoor het resultaat zich ergens bevindt tussen cinematografische kamermuziek en groepen als Sigur Rós. Dit album is dan ook op-

gebouwd als een klassieke symfonie, bestaande uit vier bewegingen, die verbonden zijn door terugkerende motieven en ritmes. Hieruit ontvouwt zich een ongewone klankenwereld, ingebed in traditionele patronen en structuren, nog steeds beïnvloed door folk, wereld- en klassieke muziek. Timo Haapaniemi tekende voor de vocale passages in een zelfontworpen taal, die aansluit bij het muzikaal universum. 'Opus' voert ons van, gevoelige snaren rakende, meditatief minimalisme tot exuberante en epische hymnische explosies. Voor deze laatste zetten ze een handvol extra strijkers en kopers in de ring, naast zanger Ólavur Jákupsson (bekend van zijn samenwerking met Yann Tierssen) en Ale Carr (Dreamers Circus) op cister. Medeoprichter Rune Kofoed verliet de groep en laat zich vervangen door twee nieuwe drummers, die meteen hun stempel weten te drukken. Alleen jammer dat we dit epos even dienen te onderbreken voor een halftijds cd-wissel. Dit wil je in één ruk horen!!

Bart Vanoutrive

Mara Aranda Mare Vostrum

TIP

Picap, Actual Records Distribució 2015 – 57:40

Geen gebrek aan creatieve exploraties bij de Valenciaanse zangeres Mara Aranda, reeds meer dan twee decennia balancerend tussen de oude- en traditionele muziek. Als medeoprichtster van L'Ham de Foc, Solatge, Al Andaluz Project, Capella de Ministrers,... scheerde ze in 2013 nog hoge toppen met haar soloproject 'Sephardic Legacy'. Op 'Mare Vostrum' maken we een neo-traditionele reis samen met multi-instrumentalisten Jota

Martinez en Abel Garcia (o.a. luiten, draailieren, baglama, bouzouki,...), naast duizendpoot op percussie Sascha Gotowtschikow. Eerstgenoemden schreven het gros van de melodieën, waarbij instrumentale inspiratie gezocht werd rond heel de Middellandse zee. De vocale poëzie van de hand van Mara openbaart verrassende, soms heel hedendaagse thema's. Hier zingt ze terug in haar streektaal, het Valenciaanse Catalaans, en opent met de tragische ballade 'Eterns' ('Eeuwig'), op een Bulgaars 7/8 ritme. Nog dramatischer weerklinkt 'Dolces les memòries' ('zoet zijn de herinneringen'), of hoe het geheugen van een vrouw, leidend aan Alzheimer, stilletjes verbrokkelt. De mythes van de 'Senyoreta' ('Libelle') voeren ons naar Anatolië en de asik-traditie van de troubadour die zich vanuit een uniek binair ritme laat begeleiden op baglama. Aan sensuele spanning geen gebrek in het met ritmische ademstoten ingeleide 'Vell Plaer' ('Het verleden van het plezier'), een ode aan de fysieke liefde "...het is niet vies, je hoeft je niet te verbergen, men kan er je niet voor straffen..." In 'Traït' ('Bedrog') voelen flamenco en Turkse baglamamuziek zich verenigd. Hier onder meer laat gastmuzikant Eduard Navarro (xalómó, dulciana, kromhoom,...) zich positief opmerken, vooraleer we met het instrumentele 'Trinitas' een suite van Bulgaarse dansen in 11/8 voorgeschoteld krijgen, waarbij een wervelende gaida niet mocht ontbreken. Ook Kreta, met een beklijvend 'Syrtsos de la malmaridada' ('Syrtsos van de ongelukkige vrouw') of Tracië 'Cant de Sirena' ('Lied van de zeemeermin') zijn een herhaald bezoek meer dan waard. De liedteksten van Mara verraden een duurzaam engagement in een roep naar meer verdraagzaamheid, wat niet in het minst vertolkt wordt in het afsluitende 'Vida' ('leven'), inclusief de inbreng van een Valenciaans kinderkoor.

Bart Vanoutrive

Jean-Pierre Van Hees, Luc Ponet Christmas in Belgium

PAVANE ADW 7583

Op de valreep kregen we deze nieuwe cd toegestuurd met een verzameling aan schitterende traditionele kerstliederen uit Vlaanderen en Wallonië. Originele en oude melodieën waarvan sommige teruggaan tot in de middeleeuwen zowel instrumentaal als gezongen in het Vlaams, Frans of het Waals. Op de cd komt de schitterende combinatie van doedelzak door Jean-Pierre Van Hees en orgel door Luc Ponet mooi

aan bod. Beide muzikanten worden aangevuld door het vocaal ensemble Consorella, zanger Vincent Grégoire en het Trio Musa (Jean-Pierre Van Hees, Marieke Van Ransbeeck en Hugo Bailly).

Kerstmis, een tijd van verzoening en hopelijk ook vrede. Daardoor een periode waarop we met plezier een cd vol met lieflijke melodieën en zangnummers graag opzetten en er aandachtig naar luisteren. De ene melodie klinkt erg klassiek, de andere weer volks en traditioneel waardoor de cd blijft verrassen. Dus wie last minute nog een geschenkje moet kopen, kan dat zeker met deze cd doen.

www.pavane.com

folk TIP

GriffTrio featuring Petri Prauda

In het najaar kon je de Fins-Belgische doedelzakkenmuziek van het Griff Trio featuring Petri Prauda al op verschillende plaatsen aan het werk zien.

Heb je deze kansen gemist, dan kan je ze nog bewonderen op 17 februari in het voorprogramma van Frigg (Fi) bij Muziekpublique.

Er staan ook een paar video's van hun werk op www.griff.be

Nieuw op cd

Kadril

40

Wild Boar Music – WBM21127

Kadril bestaat 40 jaar, en viert dit met een verzamel cd-box met 3 cd's. Een overzicht van het oeuvre van deze Vlaamse pioniers van de folkrock. Volledig kan je dit overzicht niet noemen, daarvoor is de oogst aan muziekjes in die veertig jaar te groot. Wel is het een heel mooi overzicht geworden van waar Kadril al 40 jaar voor staat.

Heel veel vocale nummers, waarbij alle zangstemmen van de voorbije jaren passeren. Maar ook een aantal prachtige instrumentale parels. Want Kadril heeft weliswaar in die 4 decennia over prachtige stemmen kunnen beschikken, vergeten we niet dat er ook 7 (in sommige jaren 8) zeer goede muzikanten tot de groep behoorden. Als je al alle 11 cd's die de groep ooit uitbracht in je bezit hebt, dan nog zal je je ook deze driedubbelaar willen aanschaffen, want er staan een aantal nummers op die nog niet eerder op cd zijn uitgebracht. Onder andere een cover van *Soms Vraagt Een Mens Zich Af* van Luc De Vos. 40 jaar Kadril is een cd-trio waar je stilletjes, met de glimlach op je gezicht wil van genieten, stukje bij beetje, niet alles in een keer. Je gaat toch ook niet binge-drieken met een lekkere oude wijn?

Steven Vanderaspolden

Duo Rivaud Lacouchie

TIP

Ordich!

AEPem 16/04 – 49:25

Het verdienstelijke Franse label AEPem blijft ons verrassen met kwaliteitsvolle cd's van puur traditionele muziek. Wij kunnen hier in onze contreien alleen maar dromen van zo'n dynamische vereniging die zich volledig inzet voor de muzikale traditie van de diverse regio's en die speelmannen de kans biedt om ze springlevend te houden. Op het album 'Ordich' vergasten twee charmante jonge dames, Alexandra Lacouchie

en Anne Rivaud, ons op volksmuziek uit de Limousin en de Marche. Ze spelen respectievelijk viool en diatonisch accordeon. Zo'n sprankelende muziek maakt een mens intens gelukkig. Het album is een combinatie van bruisende energie en stijlvolle subtiliteit. Alle deuntjes zijn puik en pittig, liggen goed in het gehoor en nodigen uit tot dansen of meespelen. Meer moet dat niet zijn.

En nochtans zijn hier maar twee muzikanten aan het werk. Maar de symbiose is zo hecht en de opbouw zo briljant dat de muziek nooit gaat vervelen. Al is dit hun eersteling als duo, dan hebben beide dames hun sporen reeds ruimschoots elders verdiend door jarenlange ervaring in diverse formaties. Het samenspel viool-trekkzak werkt als een trein: nu eens neemt de viool het voortouw met enkel bassen op het accordeon, dan weer kruipt de violiste in een begeleidende rol, al gaan beide musici vaak samen de melodische toer op.

Zoals het betaamt met traditionele muziek uit het Centraal Massief, krijg je hier de gebruikelijke dosis mazurka's, bourrées, schottisches, walsen, sautières en gïates, in totaal 36 stukjes in 17 suites. De dames zingen ook één keer, wat het geheel nog een bijkomende charme verleent.

In de leuke digifile wordt uitvoerig info verschaft over de oorsprong en de kenmerken van elk stuk.

Kortom: traditioneel, aantrekkelijk en onvergankelijk. Een succes over de hele lijn. Bravo les filles!

René Warny

10/02

BARBARA FURTUNA (FR)
+ DIDIER LALOY
& KATHY ADAM

17/02

THE GUITAR HERO,
HOMMAGE AAN
PACO DE LUCÍA

03/03

FEDERSPIEL (AT)

Dit en veel meer op www.tervesten.be

Salon Ambroisine ... Tout simplement!

TIP

Ashtree - S-Am 01(2016) – 46:39

Dat de hommel nog steeds een ietwat marginaal en schromelijk miskend instrument blijft, is wel jammer want hommelklanken behoren tot de allerbevalligste van het folkuniversum. Een van de redenen voor die mindere bekendheid is misschien dat dit snaarinstrument van de familie der citers, door zijn discrete klankvolume, niet kan opboksen tegen de intensiteit van pakweg een draailier, doedelzak of accordeon en

daardoor zelden uit de sfeer van de huiskamer vermag te treden. Dat neemt niet weg dat de hommel – solo of in combinatie met zachtere instrumenten – het potentieel heeft om wondermooie muziek te genereren. Virtuozes hommelspelers zijn in dit land dan ook een rareiteit. Maar tot de absolute top behoort zeker het Waalse duo *Salon Ambroisine*, bestaande uit André Deru en Thierry Legros. Het tweetal speelt al meer dan 20 jaar Waalse volksmuziek op de chromatische hommel. *Salon Ambroisine* was een café in Elouges (in de Borinage, de streek ten westen van Bergen en hét steenkoolgebied in Wallonië), waar de plaatselijke hommelspelers elke zondag samenkwamen om muziek te maken.

Op dit fraaie album prijken dan ook enkele van de meest karakteristieke Waalse dansen zoals de maclote, de allemande, de amoureuse, de passe pied, de anglesse, het menuet en de polka, stuk voor stuk heerlijke nummers die nog geen greintje van hun charme hebben verloren. Deru en Legros halen hun repertoire uit diverse Waalse handschriften en vullen het aan met een paar moderne of eigen composities. Ze bouwen hun spel op met knappe meerstemmigheid en koppelen vaak twee stukken aan elkaar om het geheel aantrekkelijk te houden. Thierry Legros speelt hier en daar ook wat vedel en nyckelharpa en enkele nummers worden verrijkt met gitaarklanken. Maar de hommel staat centraal op '...*Tout simplement!*'. De allereerste Waalse cd, volledig gewijd aan hommelmuziek, is een kanjer van formaat. Wat mij betreft, is dit de cd van het jaar. Warm aanbevolen.

René Warny

Osama Abdulrasol Quintet

TIP

Jedid

Homerecords, 00491574036 2016 – 49:18

Met zijn kwintet bouwt Osama Abdulrasol (qanun en oud) onverdroten verder aan een brug tussen Oost en West. Zijn nieuwste album 'Jedid' ('Nieuw') voert ons binnen in een wereld waarin hij zijn Iraakse roots laat versmelten met diverse andere culturen. Hij laat zich hierbij omringen door de instrumentale virtuozen Philippe Thuriot (accordeon), Lode Vercampt (cello) en François Taillefer die met zijn onuitputtelijke percussiebatterij een encyclopedische bagage aan ritmes en klankkleuren weet te vertolken. En er is de verbluffende sopraanstem van Helena Schoeters, gevlochten vanuit een mengeling van klassieke en traditionele elementen. Samen demonstreren ze dat de toekomst ook kansen biedt tot een haast symbiotisch verweven van muzikale achtergronden, stijlen en talen. De toon wordt meteen gezet in 'Ghazel' met Helena's stemgeluid zwevend, op een fluweelzacht instrumentaal tapijt waarbij elk instrument een solerend moment toebedeeld krijgt, tussen Frans chanson en Oriëntaalse dromerijen. Die taalvermenging vinden we later nog terug op het cinematografische 'Stairway'. Fel contrasterend is het energieke 'Gypsy in Bagdad', waar vooral Thuriot ruimte krijgt om met jazzy improvisaties Osama te verleiden tot een onstuimige dialoog. Opnieuw pure -adembenemende- poëzie is er in, het in het Spaans gezongen, '78 Sky' op tekst van Pablo Neruda. Een glasheldere fontein die uitmondt in een exploderende vocale finale. Vuurwerk troef in het instrumentale 'El Burjain', waarbij percussie, cello en wat later ook accordeon met elkaar in de clinch gaan, in contrast met de ingetogen aanhef van cello en accordeon in 'Heloune', dat als een prelude beschouwd kan worden van een contemplatief drieluik, waarin de instrumentale meerwaarde van Helena's stem zich geleidelijk openbaart. In het fragiele 'Habibu' dansen cello en qanun met toenemende intensiteit rond de vocalen, terwijl het accordeon gaat vibreren zijn hoogste registers. Het afsluitende 'Mezaj' is volledig voorbehouden voor de qanun en het onnoemelijk veelzijdige spectrum ervan... en dan volgt de stilte en het gemis.

Bart Vanoutrive

Sigrid Kjetilsson Jore Brurehesten

Etnisk Musikkklubb - EM110 – 43:32

Een a capella gezongen album met liederen uit Setesdal. Dat is een regio in het midden van Zuid-Noorwegen, met piepkleine dorpjes, langgerekte meren en schilderachtige bergen. Het Setesdal vormt een culturele enclave waar de volksmuziek haar authenticiteit kon

bewaren. De traditie van de Hardanger viool, de mondharp, de volksdans en de zang wordt hier al sinds eeuwen ongerept in stand gehouden.

Omdat dit culturele erfgoed dreigt te verdwijnen, stelde Sigrid Kjetilsson Jore zich als taak de zangtraditie van Setesdal nieuw leven in te blazen. Zij had het geluk op te groeien in een milieu waar de traditionele zang nooit veraf was. Zo leerde ze veel van haar internationaal bekende streekgenote Kirsten Bråten Berg en andere volkszangers. Ze kreeg interesse voor de *gamlestev* en de *nystev*, liedvormen uit respectievelijk de 13de en de 19de eeuw en bestaande uit slechts vier verzen. Als studente aan de Noorse Staatsacademie voor Muziek vond ze veel transcripties van liederen uit Setesdal en ging ze aan de slag om haar levenswerk te realiseren.

De titel van de cd – *Brurehesten* – be-

tekent bruidspaar. Het paar bekleedt een belangrijke plaats in de Noorse mythologie en staat symbool voor een aantal belangrijke zaken in het leven: de zon, het vermogen, het contact met de godheden,... en het bruidspaar begeleidt de echtgenoten doorheen de beproevingen van het huwelijksleven. De meeste liederen van dit album handelen over het ritueel van het huwelijk en over de liefde. Sigrid Kjetilsson Jore zingt met een mooie, aangename stem, meestal solo, hier en daar met trommelbegeleiding en steun van enkele mannenstemmen.

Voor wie een meer dan gemiddelde interesse heeft voor de traditionele zang uit het Noorse Setesdal, maar ook voor elke liefhebber van prachtige puur traditionele zang.

René Warny

Kapitein Winokio

Wat wil jij later worden?

20 beroepelièdes van Kapitein Winokio

Uitgeverij Kapitein Winokio bvba – 41:00

Kapitein Winokio sprokkelt in het dagelijkse leven naar ideeën voor nieuw

BOSOUND

Piet Bogaert

Geluidsversterking

voor **livemuziek,**
bedrijfsevenementen
en **feestelijkheden**

Zottegem
0477 36 01 85

Visieur

VERKOOP VERHUUR HERSTELLINGEN

Sauvegardestraat 17
2870 Ruisbroek (Antw.)
Tel. 03 866 47 57 - Fax 03 866 47 67

www.accordeons-visieur.com
info@accordeons-visieur.com

Nieuw op cd

liedjesvoer. Als je dat doet met de verwondering van een kind, heb je inspiratie te over en lukt het met de juiste entourage om met de regelmaat van de klok degelijk materiaal af te leveren. De vraag "Wat wil jij later worden?" lokt vaak erg 'klassieke' antwoorden uit. Waarschijnlijk is het antwoord "brandweerman of dierenarts" vaak om er vanaf te geraken. De Kapitein zou de Kapitein niet zijn, mocht hij niet wat verder gaan en ook met knotsgekke of minder evidente beroepen komen aandraven als lepelploot, wolkenmaker, krokodillentrainer of Limburgse boomchirurg. Het recept om goede kleuterliedjes te maken heeft hij al langer beet: verzin een korte maar leuke tekst die liefst rijmt en herhaal dat minstens enkele keren. Misschien is deze bundel gezongen en gesproken versjes niet het beste werk van Winok Seresia op tekstueel gebied. Maar dat

de rijmelarijen niet altijd even grote spitsvondigheden zijn, kan geen kwaad omdat het geheel gedragen wordt door een bende topmuzikanten die hun, meestal akoestische instrumenten door en door kennen. Ze (lindy)hoppen zonder moeite van blues naar folk, samba, filmmuziek en opera. Daarbij hanteren ze een heel ruim instrumentarium om telkens dé juiste klankkleur te krijgen. Op Winokiaanse wijze zal ook met deze uitgave dus veel kinderstemmetjes laten meezingen en lijven laten meedansen. De sprekende foto's van Emilie Vercruysse in combinatie met fantasierijke illustraties van Isabelle Vandenaabeele geven in het bijhorende boek het laatste zetje om eindeloos weg te dromen. En daarvoor mag je best ouder zijn dan zes!

Mieke Evenepoel

Mallebrok

Levende Brav

Go'Danish Folk Music, G00516 2016 – 53:02

Het minste wat gezegd kan worden van dit kwintet rond zangeres Mia Guldhammer (ook davul en shakers) is dat ze graag buiten de lijntjes kleuren en zo de grenzen van de 'folk' verleggen. Met kompanen die eerder al in heel onderscheiden genres (big band jazz, traditionele, middeleeuwse en elektronische muziek) furore maakten, ligt dit een beetje voor de hand. Ieder bracht zijn eigen inspiratie aan voor een nieuw recept waarbij hun persoonlijke ervaringen zich integraal oplossen en deel worden van een nieuw muzikaal landschap. Dit borduurt vooral op traditionele nummers, naast enkele composities, van Morten Musicus (citer, hakkebord, schalmei en zang). De toon wordt gezet met zijn dansant '1 2 3 og 4', waarin citer, synthesizer (David Mondrup, ook melodica, accordeon, elektronica en koorzang) en drums (Jacob Lund) aanstekelijk groovend het Scandinavische stemgeluid van Mia vooruit stuwen, gevolgd door een traditionele bezwerende, in langzaam crescendo gezongen, langdans die, los van het strakke percussieritme, gedragen wordt door melodica en trombone (Jonas Lindh, ook fluit, doedelzak en koorzang). Deze gaat naadloos over in de ook van een stevige beat voorziene, grimmig grommende trolenwereld van 'Oppe I Norge'. Het zijn hakkebord en trombone die in de traditional 'Mallebrok' (dat voortbouwt op 'The Earl of Marlborough' een intiem thema binnenbrengen, dat zich geleidelijk uitbouwt tot een grandioos en bij momenten chaotisch klankentapit. Nog meer wordt de oude ballade rond Liden Kirstin in 'Himmel Bimmel' vanuit een complex percussiepatroon uitgewerkt tot een symfonische, elektrische folk-fusie vol dramatiek. Aan dit laatste trouwens ook geen gebrek in 'Tyvene', het met wat blues ingekleurde 'Den store krage' of het jazzgeladen 'Høstpigene' waarvan het refrein inspireerde tot de titel van deze schijf. Het laatste lied is aan Morten, die ook de zang inzet van zijn stevig rockend 'Knokkelmanden', waarin schalmei en doedelzak zich evenmin onbetuigd laten. Enkel jammer dat in het cd-boekje geen vertaling van de liedteksten werd voorzien.

Bart Vanoutrive

Nieuw op cd

Notify InConcept

notify.ie

Een album zoals een album hoort te zijn. Je bent mee vanaf de eerste noot en de muziek verveelt op geen enkel moment. Direct bij het horen van het allereerste nummer *In Continuum* zijn de verwachtingen voor de rest van het album heel hoog en ze slagen erin dit niveau te behouden. Verrassend is de folk en jazz combinatie, leuke lers klinkende deuntjes worden soms middenin aangevuld of afgewisseld met jazzy tunes, stevige bas, piano solo's en elektronische klanken. Het is net die 'folk-en-jazz-combinatie' die de cd zo interessant en vooral verrijkend maakt. Zalig hoe beide genres hier perfect in elkaar overvloeien en elkaar aanvullen en aanvoelen. Echt de moeite om de tijd te nemen naar Notify te luisteren. Veel plezier.

Ilse Coppeters

Novar Emerald

Appelrekords, APR1370 2016 – 46:19

Zeker in het wereldje van de balkoff verlustigen muzikanten zich gretig aan kruisbestuivingen en zien we er nogal wat zich uit in diverse bezettingen. Zo ook Toon Van Mierlo en Jeroen Geerincx, die ditmaal de handen in elkaar slaan met draaierspeler Thierry Nouat, een zuiver product uit de Berry, geliefd voor zijn 'volle' en levendige speelwijze (nu eens barok, dan weer hedendaags) en de viriele diatonieker Aurélien Claranbaux (Zef, Duo Absynthe, Jeff Cresse,...). Deze laatste

voelt zich thuis in zowat alle muzikale watertjes. Samen bogen ze zich over een elftal composities van Toon, die hier vooral uitpakt op doedelzak en saxofoon, met een te verwachten Centraal-Franse inslag. Dit album moest dan ook openen met een set bourrees. Jeroen koos ook voor keyboard, waardoor de akoestische onderbouw er af en toe een elektronische toets bovenop krijgt. Sterk is het contrast tussen de vrij donker en melancholisch klinkende set walsen 'Thionne/Goshawk' die onmiddellijk gecounterd worden door de heel lichtvoetige, haast sensuele suite. Niet alledaags is de combinatie van keyboard, doedelzak en trekkzak in de tot dromen aansturende mazurka's 'Bateau bleu' en 'Nico', waar de draaiër meer het voortouw neemt. Een verkwikkende set scottisches draagt ook de titelmelodie in zich. Een portie blitse polka's mochten evenmin ontbreken en ook een set gavottes leveren aanzet tot tempo. Heerlijke afsluiter wordt gevormd door het speelse 'Les Flamands roses'. Het ontbreekt Van Mierlo duidelijk ook nooit aan inspiratie wanneer hij zijn nummers een naam dient toe te bedelen. Alweer een staal hoogwaardige neotraditie!

Bart Vanoutrive

Honger Steffie Van Cauter

Troep Records – 41:17

Deze solo-cd van Steffie Van Cauter is een presentatie waarbij ze op een minimalistische wijze muzikaal bricoleert met accordeon, percussie en zang. Hierbij zingt ze in het Waaslands dialect of Duits. Onder complexen prikkelt ze de luisteraar om op bescheiden manier met klank, ritme en woord te combineren. Naast het sobere komt haar muzikaal concept echter ook zeer avantgardistisch over. Deze hedendaagse versie van eigenzinnige kleinkunst gaat in tegen heel wat verwachtingen en concepten over wat muziek mag/kan zijn. De luisteraar ervaart dat ze dit allemaal zonder problemen naast zich neerlegt. Ze houdt enkel rekening met haar eigen idee om met klank en woordcreaties te 'fabrice-

ren'. Ze lijkt te kunnen omgaan met de eenvoud van het moment.

De cd 'Honger' geeft mij het gevoel dat Steffie echte honger heeft om alles wat ze ervaart creatief naar buiten te brengen. Ze is in staat om in de grootste eenvoud, franjeloos gevoelens en gedachten te vertolken. Het is aan de luisteraar om die puurheid te ontmoeten. Daarvoor krijg je de uitnodiging om je muzikale verwachtingspatronen eventjes opzij zetten. De muziek van Steffie Van Cauter beluisteren is een uitdaging om open te staan, te beleven, op te gaan in het moment van haar creatie. Na wat rondsnuffelen op haar site begrijp ik dat haar creativiteit nog verder gaat dan het muzikale. Ze is een artistieke duizendpoot. Muziek is één van de facetten waarmee Steffie naar buiten komt. Het geeft mij 'Honger' om haar echt te ontmoeten en deze manier van leven te leren kennen. De cd 'Honger' is een uniek voorbeeld om terug te grijpen naar authenticiteit. Ik vraag me af wat een muzikale Jan Hoet hierbij zou zeggen.

Dirk Fraeyman

De Stem van ons Geheugen

In september werd de nieuwe cd 'De Stem van ons Geheugen' voorgesteld aan het publiek in het bijzijn van de Vlaamse minister van Welzijn, Jo Vandeurzen. De Stem van ons Geheugen wil samen zingen met mensen met dementie aanmoedigen. Met het uitgeven van 18 bekende liedjes in een aangepast arrangement hoopt het project om organisaties uit de zorgsector en in de thuiszorg in het bijzonder, aan te zetten om zelf ook een koor voor mensen met dementie op te richten.

Voor deze opname werd samengewerkt met Muziekmozaïek. Onder leiding van Jeroen Knapen staken enkele jonge muzikanten de bekende liedjes in een folk-jasje. De nummers werden ingezongen door Inez Carsouw en Marnix De Cat. Het eindresultaat, met arrangementen van o.a. 'Love me tender', 'Breng eens een zonetje' en 'Sarie Marais', klinkt veelbelovend!

Aan de realisatie van de cd ging een benefietactie 'Mijn liedje voor jou' vooraf. Koren, contactkoren en sponsors hebben tal van acties en concerten opgezet om geld in te zamelen voor één van de liedjes op de cd.

Wil je graag op de hoogte blijven van onze acties of heb je interesse om je te engageren in een contactkoor in je buurt? Hou dan zeker de website www.destemvanonsgeheugen.be in de gaten of neem vrijblijvend contact via dementie@koorenstem.be of 03 237 96 43.

Art.nr. STEM9 - ISBN9789082009668
verkoop@koorenstem.be / Tel. +32 (0)3 237 96 43 - € 15

Trio Dhoore Momentum

Appel Rekords – APR1371

De broers Dhoore zijn ijverige gasten. Ze komen dit najaar al met hun derde cd naar buiten. Op deze schijf tonen ze dat ze meer zijn dan een balgroep, maar ook een luisterpubliek kunnen behagen. 12 eigen nummers staan er op deze schijf. Herkenbaar als Dhoore, want dit drietal heeft zich heel snel een eigen sound en stijl aangemeten. Opmerkelijk op deze schijf is de prominente aanwezigheid van de draaiër van Koen Dhoore. Meestal in het lagere register zorgt deze voor een mooi melodieuze samenspel met het accordeon van Hartwin. Snarenmeester

folk TIP

François Lazarevitch op de doedeldag in't Ey

Op zaterdag 25 februari gaat er opnieuw een doedeldag door in 't Ey in Belsele. Een dag vol workshops en lezingen rond de doedelzak. Met 's avonds een concert. Dit jaar is men er in geslaagd een grote naam uit de wereld van oude en traditionele muziek vast te leggen. François Lazarevitch, artistiek leider van het ensemble *Les Musiciens de Saint Julien*.

Lazarevitch is zelf een zeer begenadigd speler op fluiten en doedelzak. Hij speelt zowel op Cornemuse du Centre als op Cabrette, en is een virtuoos op de barokmusette. Hij begon zijn muzikale carrière als jong ventje van 7 jaar op blokfluit, ook al wilde hij eigenlijk liever trompet spelen. Maar snel bleek dat die blokfluit voor hem een hele wereld deed opengaan. Via zijn leraars aan het conservatorium in Parijs en Brussel (met onder meer Barthold Kuijken) raakte hij gefascineerd door de oude muziek en de traditionele melodieën. Vooral dan de manier waarop die melodieën moeten gespeeld worden, hoe je die moet interpreteren. Niet evident voor iets wat je alleen maar schriftelijk overgeleverd krijgt, zonder geluidsopnames van hoe het in de 17de eeuw gespeeld werd. In 2004 won hij 3 prijzen voor zijn doedelzakspel. Een van die prijzen was een week studiotijd. Zijn eerste cd was geboren. Door de contacten met het platenlabel Alpha kreeg de idee vorm om een reeks van 7 cd's te maken rond het thema "1000 jaar doedelzak in Frankrijk". Het rijke Franse repertoire, met een mengeling van het volkse en het intellectuele, het tedere en het energieke, het wilde en het geraffineerde passeert de revue.

Over doedelzakken zegt hij "Ik hou van doedelzakken die een sterke traditie hebben, met een eigen taal. Ik speel barokmusette, cabrette, cornemuse du centre, muchosa of boha naargelang het repertoire dat ik wil brengen". Hij benadrukt het belang van het spelen en het aanvoelen van de ritmie, zo nauw verweven met de dans. "Een van de essentiële sleutels is het evenwicht tussen sterke en zwakke tijden. Het is belangrijk te voelen hoe het ene tot het andere voert, in een cyclische beweging". Over zijn ervaring als muzikant zegt hij: "Ik hou ervan het muzikale aanvoelen te variëren, te voelen wat de muzikale talen bijeenbrengt en van elkaar verwijderd. En me aan te passen aan verschillende contexten".

Een concert om naar uit te kijken. Zaterdag 25 februari in de kerk van Belsele.

Nieuw op cd

Ward zorgt dan weer voor een fijne en waar nodig krachtige begeleiding. Nieuw op deze schijf is het gebruik van zang. Twee nummers worden gezongen, waarbij Ward de lead zang neemt, en Koen en Hartwin voor de backing vocals zorgen. Een gedurfde keuze. De teksten zijn van Marc Hauman en speciaal voor het trio geschreven. Het is wat wennen, want nieuw. Het zingen gaat het trio nog niet helemaal zo vlot af als de instrumentale nummers, maar hen kennend zal deze achterstand snel ingehaald zijn. Afsluiten doet de cd met een instrumentaalnummer van Ward, waarop een tekst wordt gedeclameerd. Een verhalend gedicht over de weg die de drie broers en hun houten orkest tot nog toe hebben afgelegd. Momentum is een gevarieerde cd geworden, waarop de broers Dhoore nog maar eens laten zien dat ze hun vak kennen, zowel dat van componist als van muzikant. Een logische volgende stap voor dit trio vol muziek.

Steven Vanderaspolden

Intropia

Fernando Barroso

Produções do Quarto Baleiro – 61:00

Intropia is de debuut solo-cd van Fernando Barroso uit Galicië. Fernando is o.a. drijvende kracht achter Pop, Trim en was bezieler van Asembly Point. Deze laatste 2 groepen werden al bij cd-recensies besproken in vorige edities van Folk. Fernando Barroso is gitarist, multi-instrumentalist, met o.a. de Ierse bouzouki, mandoline, banjo, cavaquinhos. Naast muzikant is Barroso ook componist en producer.

Surpluz

TIP

Dat ik zingen moet

Appel Rekords – APR1372

Als je vindt dat er te weinig gezongen wordt in de hedendaagse Vlaamse folk, dan moet je deze nieuweling van Surpluz eens beluisteren. Alle 12 nummers op deze schijf zijn gezongen. Met dank aan het gastduo Hanneke Oosterlijnc en Jonas Cole, die de leadzang voor hun rekening nemen. Ter voorbereiding op deze cd gingen ze beide speciaal een workshop volgen bij Dree Peremans, om zich de oude liederen eigen te maken.

De uitgave van deze cd is bijzonder verzorgd. Een drieluik, met hele mooie tekeningen van Jan-Sebastiaan Degeyter en een boekje met alle teksten. Vaak zijn het ook de oude melodieën die worden gebruikt, soms is er een nieuwe tune gecomponeerd door een van de Surpluzers. In het geval van Amsterdam deed men beroep op een melodie die door Hubert Boone werd opgetekend in Wezemaal.

Surpluz levert een meesterwerk af met deze schijf. De zang is van een zeer hoog niveau, de teksten mooi gekozen en de muzikanten schitteren. Bart Knapen en Pieterjan Van Kerkckhoven ontpoppen zich tot rasechte multi-instrumentalisten. Onder hun tweeën bespelen ze niet minder dan 7 instrumenten. Dit zorgt er ook voor dat elk nummer de juiste melodische sfeer mee krijgt. Jeroen Knapen en Steven Goossens zorgen voor een stevige begeleidingssectie. De instrumentalisten doen overigens ook een stevige duit in het zakje als het op zingen aankomt. Dat Ik Zingen Moet hoort thuis in de cd-bibliotheek van elke folkfan. Het is een mooi staaltje van hoe je met traditie kan omgaan. Er staan overigens een paar zeer aanstekelijke nummers op, die dagen in je hoofd kunnen blijven ronddraaien. Zeg niet dat ik je niet verwittigd heb.

Steven Vanderaspolden

Nieuw op cd

Als doctor in de fysische chemie gaat hij sinds 2011 volledig voor zijn muzikale passies.

Met zijn zuiderse muziek laat hij een instant gelukkig zomer gevoel achter. Hij slaagt er duidelijk in trouw te blijven aan het Galicisch temperament. Toch gaat hij verder door zijn roots om te buigen, waarbij bepaalde tunes bij momenten allures krijgen van zomerhitjes. Het totaalconcept van dit debuut is op deze plaat de samenbundeling van Barroso's zoektocht naar vernieuwing die hij vond in zijn talloze muzikale ervaringen. Bagage, opgedaan bij o.a. de legendarische bands Is Os Cempés, Rióbo, Anxo Lorenzo, Xabier Diaz en Julio Pereira... Doorheen de volledige cd combineert hij en fascineert mij met heel wat zorgeloze up-tempo melodieën. Deze cd is meer dan het snarenwerk van Barroso. Het volledig instrumentarium geeft het geluid van een band die mij bij momenten doet denken aan Dan Ar Braz. Zijn gastmuzikanten die o.a. violen, zang trompet, cello, harp, gaita bespelen, geven deze schijf een volledige bezetting. Deze feel-good cd met zijn folk-invloeden dertelt onbezonnen onder de zomerzon. Barroso zelf noemt het 'Symfonische Folk'. Hij wil de Gallische erfenis uit een strikt traditioneel referentiekader halen en als bagage gebruiken om nieuwe muziek te maken. Daar slaagt hij dan ook wonderwel in.

Dirk Fraeyman

La Machine

Super Gain

Aepem, 16/02 2016 – 50:27

Hoe anders zou het vierde album van de spreekwoordelijke tandem Gregory Jolivet (draailier en banjo) en Julien Barbances (zang, doedelzak, viool en crotales) kunnen starten als met een potige set bourrees (in drie tijden)!? Zij staan in voor de meeste composities, ook al vangen we hier en daar een echte traditional op. Mee op ritme gebracht door bassist Jean-Laurent Cayzac en debuterend percussionist Florian Huyghebaert (die

Marc Riou komt vervangen) staan we meteen met beide voeten in de Berry en de eraan inherente ballfolk-cultuur. Lang moeten we echter niet wachten op het heel persoonlijke stemgeluid van Julien, die ons ook hier verblijdt met een tweetal, door afro-gekleurde percussie (conga's inclusief) inclusie ondersteunde, traditionele liederen, het aanstekelijke 'Dessus le pont de Bayonne' en 'Vive L'amour'. Tussenin laat hij ons ook nog genieten van een set gezongen rondes. Veelzijdige variaties dragen ertoe bij dat een meer dan vijf minuten durende set van scottishes bij hen gewoon boeiend blijft. Hun sonoriteit blijft dezelfde, met de typerende groove, zoals in de bourree die zijn naam uitleende aan de cd-'titel'. Meeslepend zijn ook hun archaisch klinkende walsen, waaronder 'Les Trois Fendeux' en hun behoorlijk opgedreven 'Mazurka des loups'. Gregory blijft vrij centraal gepositioneerd op melodie, harmonie en ritmiek, waarop Julien heel gemoedelijk en spontaan weet aan te leunen. Meest discreet blijft Cayzac, ook al speelt hij een rol van grote betekenis, door het uitwerken van de harmonie vanop zijn bas. Wijn met persoonlijkheid van het gekende huis, dus blijven we van stijlbreuken gespaard. ●

Bart Vanoutrive

TIP

lalma Camiño

Homerecords, 444 6155 2016 – 48:34

Met hun vijfde album leveren de vier dames van lalma een samenvatting af van het grote project waar ze al lang van dromden. Gerijpt vanuit hun concerten over de hele wereld verhalen ze met zang en pandeireta's hun levenswandel van Santiago naar Brussel,... en terug. Niet toevallig wat hun 'Camiño' dan ook aan met enkele van hun klassiekers, die evenwel mee door de artistieke inbreng van gitarist Quentin

Dujardin en duivelse trekkzakker Didier Laloy een nieuw elan krijgen. De Gallicische traditie breken ze dan ook radicaal open om andere culturele invloeden instroom te bieden. De productie symboliseert in eerste instantie de reis die elke vluchteling dient te ondergaan, een thema dat hen sterk genegen is, gezien de gedwongen vlucht van hun ouders voor de Franco-dictatuur. Ze maken dan ook een reis in de tijd, en een queeste naar het licht. En het is vooral een innerlijke reis op zoek naar vrede, tolerantie en verscheidenheid,... waarden die meer dan ooit worden belaagd. Brais Fernández en Verónica Codesal tekenden voor nogal wat teksten. Onbevooroordeeld verwelkomen ze de jonge buitenlander en bieden hem eten aan in 'Doutras terras'. Anderzijds trekken ze onbevreesd de straat op met Rémi Decker op doedelzak in het kielzog, in een aanklacht tegen het machtsmisbruik van justitie ('Novo alen', 'Nieuwe wind'). Met een onrustige jachtigheid sleurt Laloy zich doorheen 'Baíla bela fada', dat net als het subtiele 'Seremos' (met kinderkoor) de hoop en vrijheid in de kinderen en hun toekomst legt. 'Liberdade' met, bij momenten freakende whistle-inbreng van Ross Ainslie, behoort eveneens tot de hoogtepunten. Even gaat het ook richting Italië met 'Voa voa' van Lucilla Galeazzi, die hen enige tijd geleden over de drempel hielp om vaker meerstemmig te zingen. Met txalapartaspeler Iñaki Plaza doen ze trouwens ook even Basenland aan, terwijl ze met de door handgeklap begeleide flamencostem van Esteban Murillo ook proeven van het zuiden. Kers op de taart vormt uiteraard het naar een apotheose voerende bonus 'Compostella', dat mee door Quentin een stevige opfrisbeurt kreeg.

Bart Vanoutrive

Komende concerten
van lalma:

> op 17 februari in
La Tentation (showcase)
> op 17 april in Deertijk

Groot Licht Bal 2017

Kasteel van Wippegem

Zaterdag 4 februari 20u

folkbal!

GLB-orkest Live

Dansinitiatie 18 uur

Kaarten 10€
via vof.Volzin@gmail.com

folk TIP

V. O. F.
VOLZIN

Altijd iemands vader, altijd iemands kind

Mijn oorlogsverhalen

Willem Vermandere

Als er in de lage landen bij de zee één zanger is die spontaan doet denken aan de gruwel van de Eerste Wereldoorlog, dan is het wel Willem Vermandere. De plastische kunstenaar die een beetje 'en passant' ook zanger/liedjesmaker werd heeft een aantal oorlogsliederen (of noemen we het niet beter 'vredesliederen' gemaakt die in ons collectief geheugen staan gebeiteld.

Een passage uit één van zijn allermooiste en beklievendste liederen 'Altijd iemands vader, altijd iemands kind' is de titel geworden van een sober kijk-lees-en meezingboek dat onlangs bij Lannoo is verschenen. Naast robuuste houtskooltekeningen van de meester zijn het vooral de verhalen die verrassen, getuigenissen van een kind dat pas na vele jaren de littekens in zijn herinneringen opmerkt. Misschien zijn die vroege herinneringen wel mee bepalend geweest voor de manier waarop de artiest later een groot deel van zijn oeuvre gewijd heeft aan het aanklagen van alle vormen van geweld, oorlog en haat. Je kan je op een kille novemberavond met dit boek achter je piano zetten of je gitaar nemen en de keurkorf liedjes die Willem voor dit boek selecteerde meezingen. En dan zeker het lied waarmee dit boek afsluit 'Bange blanke man', een lied dat volgens ons veel beter helemaal van boven zou geëindigd zijn in de top honderd die Radio-1 onlangs de ether instuurde. 📍

Walter Evenepoel

EAN 9789401438230 - € 19,99
23cm x 27cm - 120 pg
Uitgeverij Lannoo

Ik is perfect

Eva De Roovere

Perfectie is niet van deze wereld. Maar wie bepaalt dat? Wie beslist wat perfect is en wat niet? En waarom is die ene persoon perfect en die andere niet? Is perfectie goed of slecht? En nog belangrijker, waarom krijgt dit boekje een plaats in ons Folkmagazine? Wel omdat het geschreven is door Eva De Roovere – die we kenden als zangeres bij Kadril – maar vooral omdat dit essay een mooi beeld geeft van de persoon achter de zangeres.

Naar aanleiding van de Maand van de Spiritualiteit schreef Eva dit boek rond het thema 'Perfectie'. Op de vraag 'wat is perfectie', probeert Eva een antwoord te vinden in tien persoonlijke brieven die ze schrijft naar vrienden, collega's en idolen... Het is een vlot leesbaar boekje geworden. Fijn om weten dat niet iedereen perfect is of perfect hoeft te zijn. Zelfs niet zij die op het podium staan en de perfectie lijken na te streven.

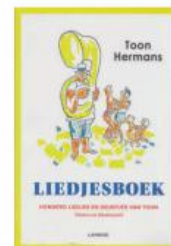
Interessante zinnen komen naar boven zoals "Perfectie is slechts voor een korte tijd fascinerend, maar wordt al gauw een beetje saai, niet?" of "Soms klinkt iets beter als het niet perfect is". Allemaal zinnen waarbij je goedkeurend mee zit te knikken als je ze leest.

Maar onthoud ook zeker dit citaat. "Je hebt al die verschillende stemmen in je hoofd, al die verschillende rollen die je speelt al naargelang van het gezelschap waarin je vertoeft, maskers die je kiest naargelang van de voorstelling die je wilt spelen in het Theater van het Leven. Soms ben je solist, soms voel je je als de derde stem die ondersteuning geeft, opvult en zwijgt waar nodig, dan weer ben je de percussionist die het tempo bepaalt of de dirigent die de volledige partituur beheerst en het orkest in beweging zet."

En tot slot, om het nog eens met Eva haar woorden te zeggen "Niemand is perfect, maar iedereen is perfect zoals 'ie' is." 📍

Ilse Coppieters

EAN 9789401438315 - € 12,50
Uitgeverij Lannoo

Liedjesboek

Toon Hermans

Een goede dichter is niet persé een goede liedjesmaker en iemand die fijne liedjesteksten schrijft, is daarom nog niet gegarandeerd een succesvol poëet. Noem het gerust twee verschillende stielen. Misschien is Toon Hermans daar wel een voorbeeld van. Toon wie?

Tja, tussen de mensen die dit cabaretocon nog kennen, zullen er onderhand wel meer met een perkamenten huid zijn, dan puberende tieners. Ten onrechte! In de lente van 2016 bewees Nekkanacht overduidelijk dat de sympathieke Limburgse komiek een erfenis naliet van onsterfelijke liedjes. Onder andere Bart Peeters, Riet Muylaert en Pieter Embrechts reincarneerden toen op een indrukwekkende manier in het kleine ventje met de grote uitstraling. Zij interpreteerden respectvol, verfrissend en voor de jongere luisteraars openbarende, een handvol meesterwerken uit het oeuvre van Hermans. Dat zijn poëziebundels niet door alle literaire specialisten tot Nobelprijsniveau wordt verheven, is misschien terecht, maar dat hij een ongevenaard liedjesmaker was, daar nemen we geen letter van terug. Toon Hermans had het talent om de meest alledaagse dingen te bezingen met een woordenschat die tegelijk zo eenvoudig als subtiel was. Daarbij zat in ieder vers een evenredige dosis humor, heimwee, mededogen en ironie vervat. Of hij het zelf op een weegschaaltje afwoog, weten we niet, maar het leverde de Nederlanden wel honderden liedjes op die het ook vandaag nog waard zijn om gezongen te worden. Maurice Hermans (zoon van) stipte op de lange lijst honderd titels aan en bundelde die in een 'Toon Hermans Liedjesboek'. De ondertitel 'Honderd liedjes van Toon, teksten en bladmuziek' geeft perfect aan wat de lezer mag verwachten. Laat de artiesten van vandaag hun ding maar doen met 'Méditerrané, Café biljart, Il pleut, Mien waar is m'n feestneus' of een van die vele andere klassiekers. Misschien plukt een van onze jonge folkformaties wel een melodie uit deze door Lannoo keurig uitgegeven bundel en walsen we tijdens de Gentse Feesten volgend jaar wel op 'Zee zijn met de zee' onder de lampjens van het Baudelopark. Het zou een passende hommage zijn aan de grote chansonnier. 📍

Walter Evenepoel

ISBN 9789401428491 - € 19,99
Uitgeverij Lannoo

Malicorne

Arnaud Choutet

Gedragen door de internationale folkrevival in het begin van de zeventiger jaren, verwierf Malicorne op korte tijd de status één van de belangrijkste pioniers te zijn in Frankrijk, zeker waar het de 'centraal' Franse traditie betrof. Mee onder impuls van Gabriel Yacoub trokken zij, in tegenstelling tot Melusine of La Bamboche de kaart van de actualisering van die traditie, door vol te gaan voor meer hedendaagse arrangementen en hierbij ook inbreng van elektrische instrumenten en de eerste elektronica niet te schuwen. Redenen te over voor Arnaud Choutet, die reeds uitpakte met 'Country rock' (2014) en 'Bretagne, Folk, néo-trad et métissages' (2015) om een biografie van deze legendarische groep in kaart te brengen.

De wieg van deze revival in Frankrijk blijkt – aldus het eerste hoofdstuk – te liggen in de 'hootnannies' die georganiseerd werden in een paar Amerikaanse folkclubs in Parijs. Het was daar dat onder meer Yacoub zich heel sterk liet inspireren door de Angelsaksische folksingers, waarvan een aantal snel tot zijn 'intieme' vriendenkring gingen behoren. Daar ontmoette hij trouwens Alan Stivell, waarmee hij een goeie twee jaar de podia op trok, vooraleer hij de drang voelde om met de Franstalige traditie aan de slag te gaan.

Die eerste pasjes binnen het francofone repertoire kregen verrassend veel weerklank, langspeelplaten met duizelingwekkende verkoopcijfers volgden elkaar snel op, maar tegelijkertijd was Malicorne hopeloos op zoek naar het vinden van een intern evenwicht, en een professioneel draagvlak. Zeker de eerste jaren was er sprake van amateurisme en improvisatie in obscure studio's. Het was niet evident alles en iedereen op één lijn te houden en groepswissels volgden elkaar op. Choutot analyseert hierbij het onderliggend spanningsveld vrij nauwgezet.

De gouden tijd was er tussen 1975 en 1977, waarin maar liefst vier albums (waaronder twee conceptplaten) verschenen. Choutot neemt overigens ruim te gelegenheid te baat om alle vinylplaten die ooit verschenen uiterst gedetailleerd te situeren en te evalueren.

Een jaar later was Malicorne over een eerste hoogtepunt heen, en brak een periode aan waarin Gabriel Yacoub, Hughes De Courson en Laurent Vercambre zich gooiden op eerste soloprojecten in een poging zich te herbronnen.

Vervolgens zochten ze elkaar terug op om een bocht te maken in de richting van de folkrock (1979-1981) en weer blijkt het water te diep te worden voor de protagonisten. Niet zonder moeite vindt Yacoub de weg in Amerika, waar hij een tijdlang solo gaat toeren. Hij werkt voor zichzelf een nieuwe plaat uit die pas in 1986 verschijnt (de laatste 'Malicorne') en waarvoor hij een aantal nieuwe muzikanten rond zich verzamelde. Met hen toerde hij nog tot 1989, daarna werd de groepsnaam meer dan twee decennia lang een mythe.

De auteur gaat verder in op de verdere carrières van elk van de hoofdrolspelers, waarbij, naast de poëtische exploten van Yacoub vooral ook de magische experimenten van Hughes De Courson velen wisten te bekoren. Vanaf de eeuwwisseling bleek ook dat Malicorne echt wel een rijke erfenis had nagelaten. De auteur verwijst naar de vele groepen, ook in België, die materiaal van Yacoub recupererden. Muziekpromotoren begonnen alles in het werk te stellen om een hereniging tot stand te brengen, wat gedeeltelijk lukte met de Francofolies de La Rochelle (2010). Twee jaar later besluiten Yacoub en Marie hun muzikaal lot aan elkaar te verbinden in een verhaal dat hen ook op Gooikoorts bracht (2013).

Een interessant boek dat leest als een roman, gekenmerkt door diverse verhaallijnen en plots, en met een dichter, een jonkvrouw, een magiër en een nar als hoofdpersonages. 📖

Bart Vanoutrive

Edition Le mot et le reste
ISBN 9782360542109 - 2016 - 172 pg

Jubileumboek

40 jaar Brosella

Henri Vandenberghe -
Valérie Paelinck - Lillo Chiarenza

Een boek, dat in de eerste plaats een mooie herinnering wil zijn aan veertig jaar Brosella, aan de hand van heel veel mooie foto's, aangevuld met informatie.

Het was voor Brosella een hele uitdaging toen er lang geleden werd gevraagd om iets te organiseren in het Groentheater. Het werd een mooie geschiedenis van vriendschap, vrijgevigheid en vrijwilligheid. Brosella Folk & Jazz is een festival dat solidariteit, samenhang en tolerantie hoog in het vaandel voert. Deze sfeer weerspiegelt zich volledig in dit herinneringsboek. Een must voor de Brosella liefhebber. 📖

Redactie Folk

Je kan dit boek bestellen via Muziekmozaïek door € 35 (verzendingskosten inbegrepen) te storten op rekeningnummer BE22 7340 0644 4647 - KREDBEBB met de vermelding 'Jubileumboek Brosella' en je naam en adres.

**Vergeet jouw Folk
abonnement niet
te vernieuwen!**

Nog geen abonnement?
Neem er dan een!

Alle info op
www.folkmagazine.be

Gitaar en tamboerijnen begeleiden het zangrepertoire van **Lucilla Galleazi** op het Merodefestival

In het kader van het Merodefestival stond op donderdag 5 mei één van de grootste Italiaanse volkszangdivas van de voorbije decennia geprogrammeerd in de Sint-Gertrudiskerk in Laakdal. Dit prachtige religieuze kader bood die avond het decor voor een breed palet aan Italiaanse volksliederen. Vaak vertolken die een nog steeds niet gedateerde, brede maatschappijkritische relevantie, in hun aanklacht tegen de machtswellust van staat... en kerk. We hadden het met haar uiteraard over haar betrokkenheid bij de herneming van het 50 jaar oude 'Bella ciao'-project (zie artikel op pagina's 22 t.e.m. 25 van deze editie). Hoewel ze intussen de kaap van de 65 lentes heeft genomen, blijkt deze furie nog steeds energie te over te hebben en aarzelt ze niet zich ook nog in andere projecten te gooien, zoals met de triobezetting waarmee ze hier aantrad.

Een project van Lucilla Galleazi en twee (gast)muzikanten

Terwijl we ooit Lucilla leerden kennen met het trio Il Trillo (waarin magister op tamboerijn Carlo Rizzo en organettospeler Ambrogio Sparagna haar vergezelden) staat ze hier onder eigen naam geprogrammeerd, weliswaar opnieuw met Rizzo, naast het vrij jong gitaartalent Roberto Stimoli. We vroegen ons af of dit betekent dat zij het programma eenzijdig bepaalt heeft. *"Dat is wel een beetje zo, maar met Carlo heb ik een reeds jarenlang terugkerende samenwerking. Samen met Roberto Stimoli staan er twee fantastische muzikanten naast mij die elk een heel sterke muzikale persoonlijkheid uitstralen. Zij zijn sterk op zichzelf en hebben mijn naam niet nodig."* Deze bezetting heeft op dit moment niet de ambities om een nieuw Il Trillo te worden. *"Ik zou dat misschien wel willen. Een trio zoals dit zou fantastisch zijn. Tot op vandaag bewandel ik een belangrijk parcours dat ik liet determineren met het artiestenbureau 'Concerts Parisiens', en dat nu op zijn eind loopt. Ik ben dan ook eigenlijk op zoek naar een andere agent en zou heel graag een trio, bestaande uit drie solisten verder uitwerken. Elk van ons heeft zoveel persoonlijke rijkdom dat hierin echt een uitdaging zit. Dat maakt het dan ook echt interessant."*

De ontegensprekelijke voortrekster als zangeres

"Het is evident dat ik als zangeres, met mijn stem en zangstijl, het meest bepalend ben voor het repertoire. Anderzijds heeft Carlo op zijn tamboerijnen een heel eigen stijl en techniek ontwikkeld, die de traditionele muziek overstijgt, maar zijn instrument zingt niet in de zin dat het noten produceert, het blijft een ritmisch instrument. In de tijd van Il Trillo was het mijn stem die zong, de accordeon van Ambrogio had ook een zingende stem en met Carlo zong ik soms samen, maar in principe was de stem mijn domein. Wanneer er een instrument aanwezig is dat 'zingt', de melodie draagt naast de harmonie, bepaalt het noodgedwongen ook het repertoire mee, omdat die moet aansluiten bij de eigenheid van hun instrument. Als Carlo solo 'zingt' met zijn tamboerijn, zoekt hij een repertoire waarin er een ritme speelt dat aansluit op zangpartijen die hij goed weet te interpreteren, en vaak is dit sterk regiogebonden. Bij de zang van het noorden is er

veel minder tamboerijn aanwezig dan in de stijl van het centrum en zuiden van Italië. We zijn gedwongen ons repertoire in een bepaalde richting te zoeken." Lucilla vervolgt met te beklemtonen dat zij ook de selectie van de liederen bepaalt. Daarin wordt ruim plaats geboden aan de tarantella, een genre dat reeds voor haar samenwerking met L'Arpeggiata sterk in haar oeuvre verweven zat.

Haar naam prijkt op 'La Tarantella - Antidotum Tarantulae (Alpha, Outhere, 2001) en 'All'improvviso - Ciaccone, Bergamasche ... & un po'di follie (Alpha, Outhere, 2004).

"Op de twee albums die ik met hen realiseerde staan ook enkele eigen liederen van mezelf, zoals 'Ah, Vita Bella!' of 'Voglio una casa'." De bewerkingen die zij erop uitgevoerd hebben zijn magnifiek en onvergetelijk. Het gaat hier over heel grote muzikanten, waaronder een van de grootste continuïsten, de luitspeler Eduardo Eguesta. Het resultaat moest wel goed zijn. Christina Pluhar is een heel intelligente orkestleidster, ze weet heel goed welke weg ze uit wil gaan, vol continuïteit en kracht. Van 'La Tarantella' zijn wereldwijd meer dan 100.000 exemplaren verspreid geraakt en die verkoop gaat tot vandaag door. *"Het is onmogelijk om die twee nummers uit mijn optredens te weren. Doe ik dat wel, dan komen mensen zich altijd achteraf beklagen dat ik ze niet gezongen heb, en dat ze wel speciaal daarvoor gekomen waren."*

Met het trio waarmee ze op het Merodefestival aantrad richt ze zich bij de keuze van de nummers vooral naar het centrum en het zuiden. *"We vertolken een beetje de ziel die we in ons dragen. Zelf ben ik geboren in Terni, maar woon sinds lang in Rome. Carlo is een beetje van overal, met een moeder van Brez (Trento) en een vader uit de Piemonte, een man die trouwens Occitaans praat (tussen Piemonte en Val D'Aosta nog vrij algemeen). Maar door de professionele beslommingen van zijn ouders moest hij nogal wat verhuizen en is hij grotendeels opgegroeid op Sicilië. Hoewel in het noorden relatief weinig tamboerijn wordt gespeeld, leerde hij dit instrument via zijn moeder kennen. Uiteraard leent dit instrument zich vooral voor het centraal- en Zuid-Italiaans repertoire. Met hem doorloop ik reeds heel lang een muzikaal traject, vroeger reeds met Il Trillo, en recenter met het groots opgezette project 'Festa Italiana' waarvan we een cd hebben opgenomen in Rome (Helikonika, 2013)."*

Talent

Nog enkele andere projecten

"We brachten dat spektakel op heel wat locaties in Italië, en ondermeer ook in Parijs en op 27 maart 2015 zelfs in de Carnegie Hall in New York. Feit is dat we hierin met een bezetting van zes muzikanten zitten. Gezien het geld voor cultuur steeds minder gemakkelijk toestroomt, zit dit project een beetje in de koelkast omdat het nu eenmaal vrij duur is."

De muzikanten komen van zowat overal, Marco Ambrosini (viool en nyckelharpa) en bassist Leonardo Teruggi wonen in Duitsland, Carlo en gitarist Kevin Seddiki in Frankrijk, en accordeonist Francesco Turrissi in Ierland. Deze laatste speelt overigens ook bij L'Arpeggiata. "We vormen hoe dan ook een buitengewone groep, met heel veel vriendschap en een uitgesproken betrokkenheid op elkaar," vervolgt Lucilla. "Een trio is natuurlijk mobieler, maar we doen niet exact hetzelfde, sommige nummers kunnen we niet brengen zonder contrabas of accordeon. Tussen ons gedrieën is er sprake van echte 'ciccia', wat betekent dat er echt iets rijpt waarop we goed verder kunnen bouwen. Figuurlijk staat dit begrip voor goed versneden, smaakvol en voedzaam vlees... zo

"We vertolken een beetje de ziel die we in ons dragen"

Lucilla Galleazi

proeft de muziek die we bereiden." Roberto Stimoli leerde Lucilla kennen toen hij verschillende keren de vaste gitarist (Seddiki) in 'Festa Italiana' kwam vervangen. "Hij heeft zich daar onmiddellijk ingegoooid en het lag dan ook voor de hand om hem vast in te schakelen in het trio."

Een ander belangrijk project belicht de eerste wereldoorlog in Italië, die daar met negen maand vertraging startte, meer bepaald op 24 mei 1915. "Hier rond heb ik met ex-leerlingen, die ondertussen zelf professionelen werden en hun eigen weg gingen, een project uitgewerkt. Het spektakel kreeg de naam 'Il Fronte delle donne'. Een gevolg van de oorlog was dat er veel mannen sneuvelden. Maar het gewicht van de afwezigheid van de mannen is onverbiddelijk op de rug van de vrouwen terecht gekomen. Ze moesten zelf uit werken gaan, met de soldij konden ze het niet rooien, ze moesten de kinderen verzorgen, zorgen voor de ouderen en de rest van de familie. Daar wordt weinig over gesproken. Men realiseert zich onvoldoende dat in een samenleving waarin duizenden soldaten naar de oorlog trekken (op het eind van de oorlog waren er in Italië 5.000.000 mannen in de gevechtslinies), het de vrouwen zijn die

foto: © Bart Vanoutrine

Lucilla Galleazi tijdens het Merode festival

willens-nillens het maatschappelijke leven draaiende dienen te houden. Ze hebben een eigen oorlog gevoerd op hun eigen front, en dat is al te vaak miskend gebleven.

Tenslotte zing ik op heel kleine evenementen, regelmatig helemaal alleen, met wat eigen gitaarbegeleiding." ■

Bart Vanoutrine

www.lucillagalleazi.it

folk TIP

De Volgende Stroof herdenkt Wannes Van de Velde

De Volgende Stroof blikt warmhartig terug op het leven van Wannes Van de Velde met uittreksels uit de biografie Wannes, Hier is hem terug door Dree Peremans en met muzikale herinneringen van zanger Marc Hauman en accordeonist Bernard Van Lent. Dree Peremans was producer voor platen en andere programma's met Wannes en schrijft ook voor dit magazine. Marc Hauman zong jarenlang traditionele liederen met Wannes in zanggroep Water & Wijn en Bernard Van Lent was Wannes' accordeonist en speelt op het grootste deel van zijn platen. Deze drie vrienden houden op hun manier de liedjes van Wannes Van de Velde levend. Redenen genoeg om De Volgende Stroof met aandacht te beluisteren!

Je kan ze aan het werk zien en horen op volgende data:

Dinsdag	21/03/2017	Zaal Pax, Kalmthout
Donderdag	30/03/2017	Kunstencentrum BERG 30, Balegem
Donderdag	27/04/2017	Voormalige Kapel van de Grauwzusters, Lange Sint-Annastraat 7, Antwerpen
Donderdag	09/11/2017	Bibliotheek Geel, met aangepast menu uit het kookboek van Wannes tijdens de pauze

Meer info: » bij Uitgeverij Epo over de lezingen van Dree Peremans over Wannes, Hier is hem terug
» het Trio volgen op Facebook: <https://www.facebook.com/TrioHaumanPeremansVanLent>

De Volgende Stroof (v.l.n.r.): Marc Hauman, Dree Peremans en Bernard Van Lent

Top 5 favoriete cd's

Door Dree Peremans

Of we allemaal onze vijf favoriete albums aller tijden op een rijtje willen zetten. Met een kleine duiding erbij. Dat was de vraag en ik keek even naar mijn cd-kasten met enkele slapeloze nachten als gevolg. (De vinyl-afdeling zit gelukkig veilig opgeborgen, daar hoef ik niet meer van te dromen.) Vijftig zou ik al een hele beperking hebben gevonden. Vijfhonderd daar had ik rustig mee naar bed gekund. Maar vijf, neen ik wist/weet/zal nooit weten hoe ik dat voor mekaar moet krijgen. Na al die jaren is er zoveel muziek in mijn hoofd blijven dwarrelen en dat hoofd heeft voorlopig nog geen delete-toets.

Laten we alvast enkele genres uitsluiten. Klassieke muziek, daar is geen beginnen aan. Jazz en blues vullen hier maar een beperkte ruimte. Pop, rock en alle aanverwanten zijn meestal eendagsvliegen zonder blijvend letsel. Hoewel. Folk en chanson blijven overeind, maar dan moet ik weer gaan opsplitsen. Allereerst in talen. Nederlands uiteraard, Frans evengoed, Engels kan je niet omheen, Duits blijft mij ook nog achtervolgen, Spaans heb ik geleerd omdat ik iets van de Latijns-Amerikaanse muziek wou begrijpen, een vleugje Portugees omdat die Brazilianen er behoorlijk inhakten én omdat de Portugezen mijn hoofd gek maakten met hun *saudade*, *tristeza* en *fado*, Italiaans omdat ... , alle Scandinavische idiomen, omdat ... en een hele trein talen waar ik geen bal van begrijp, maar die me muzikaal toch weten te boeien.

Daar zou ik er dan vijf moeten uithalen die mijn monumenten aller tijden moeten zijn. Laten we om te beginnen folk en chanson uit mekaar halen. Maar is dan bijvoorbeeld een Wannes Van de Velde folk of chanson? Moet die dan in twee gehakt worden?

A la guerre comme à la guerre: Georges Brassens, daarover kunnen we het eens zijn. Die hoort in de schuif van het *chanson française*, en liefst helemaal bovenaan. Maar dan, welk nummer moet dat worden? Terwijl ik deze zinnen tik razen er minstens een tiental door mijn hoofd die ik allemaal fantastisch vind en als ik even achterover leun en op adem kom volgt er nog een lading. Brassens op nummer één, wat moet ik dan aanvangen met al die anderen. Ik maak alvast een lijstje met Franse *chanteurs* die mijn hart en zinnen beroeren. Dick Annegarn is dan wel een Hollander, maar zijn Franse repertoire is absoluut fenomenaal. Jacques Brel moet er bij, al was het maar om zijn prachtige ode aan Jean Jaurès. Van de jonge garde wil ik er zeker Bénabar en Jeanne Cherhal bij hebben en dan zit ik al aan vijf. Weg

met Aznavour, Becaud, Anne Sylvestre, Barbara, Renaud, Mouloudji, Béart, Nougaro, André Minvielle, Zaz, Jean Ferrat, *et ainsi de suite* ...

Bij de Franse folkies staat Gabriel Yacoub met stip vooraan, gevolgd door Alan Stivell en groepen als Mélusine, la Chifonie, ... Er komt geen einde aan.

In het Nederlands chanson dan toch maar Wannes flink op kop, met als goede tweede Boudewijn de Groot, en dan – ik word al een dagje ouder – Johan Verminnen, Ramses Shaffy, Wim De Craene. Dat zijn vijf namen maar nog geen vijf nummers. Ook bij de Nederlands-Vlaamse folk mag Wannes de lijst aanvoeren met Rum op zijn hielen (dan heb ik er in één klap Dirk Van Esbroeck, Paul Rans en Wiet Van de Leest bij) en Fungus er kort achteraan. 't Kliekske en uiteraard Hubert Boone van De Vlier via het Brabants Volksorkest tot Limbrant. Maar waar blijf ik dan met Kadril, Laïs, Ambrozijs, Marc Hauman en al die andere muziekvernuftelingen.

Kom, we gaan naar Argentinië en vergeten de rest van Latijns-Amerika. Tango, dat is Carlos Gardel, maar Edmundo Rivero is zoveel beter. Daar zit ook nog een fijn plaatje tussen van Jacinta en eentje van Haydée Alba en dan zijn er nog de monumenten Atahualpa Yupanqui en Mercedes Sosa en ...

Terwijl Jacinta opduikt bedenk ik dat ze niet alleen in het Spaans zingt maar evengoed in het Ladino, een Latijnse variant van het Jiddisch en dat ik van dat Jiddisch ook wel een voorraadje in huis heb waar een beginnende rabbijn jaloers op zou zijn. Kapelye, Myriam Fuks, the Klezmatiks, ... en Manfred Lemm die het hele Mordechaj Gebirtig-repertoire uit de vergetelheid heeft gered.

Nee, echt waar en met de beste wil van de wereld, een lijstje van vijf nummers aller tijden, het is een vraag die nooit gesteld had mogen worden.

Als u in het volgende nummer van *Folk* een lijstje van ene Dree Peremans zou aantreffen, weet dan dat het de Dree Peremans is van zondagmiddag 2 oktober 2016 en dat die van maandag 3 oktober een heel ander lijstje in zijn hoofd heeft en dat verschilt dan weer van alle andere dagen van het jaar. En weet bovendien dat zonneschijn of regenweer, wind en hagel, sneeuw en ijzel, sombere wolken of een heldere hemel, duistere nachten of een volle maan voor nog eens andere top vijflijstjes zouden zorgen. Met nummers van Paolo Conte, Franz Joseph Degenhardt, Michel Jonasz, Martin Carthy, Amalia Rodrigues, Lili Boniche, Shirley Collins, Angelo Branduardi, Herman Van Veen, Sting, Thomas Fersen, Hans Mortelmans, Hannes Wader, Giovanna Marini, André Bialek, Zjef Van Uytzel, Pete Seeger, Randy Newman, Maria Farantouri, Julos Beaucarne, ... en alle anderen die mijn hart hebben verblijd met muziek in 'alle tijden donker en licht'. ●

folk TIP

23, 24 en 25 februari 2017

Schoonfolk te gast in Limburg!

Trio Dhoore & Leana Vapper

Trio Dhoore, dat zijn drie Vlaamse broers die garant staan voor stomende instrumentale folkmuziek! Hartwin (diatonisch accordeon), Koen (draailier) en Ward (gitaar) brengen opzweepende grooves, swingende melodieën en een strak samenspel. Zij brengen Leana Vapper mee, een Estse nachtegaal die ook doedelzak speelt en waarmee Hartwin een koppel en een duo vormt onder de naam ESTBEL. Hun repertoire loopt over van het magisch realisme en verenigt traditionalisten met Indie-lovers en pubers met bejaarden.

Op **donderdagavond 23/02** verzorgen zij een concert in de stadsbibliotheek van Genk, Stadsplein 1, vanaf 20u15. Dit optreden gaat door onder de naam **Schoon Folk in de Bib**. Het is feest voor iedereen in die indrukwekkende ruimte! Luister en geniet. De inkom bedraagt 5€. Reserveren kan via bibliotheek@genk.be. Na afloop is er nog een jamsessie voorzien in de BarBib. Breng dus gerust je instrument mee. Dat instrument heb je 's anderendaags ook nodig, op vrijdagavond 24/02. Dan begeleidt Leana Vapper een **samenspelssessie** in de academie 'Ga voor Kunst' van Genk van 19u tot 21u30. Deelnemen is gratis, maar je moet wel aanmelden bij luk.indesteeg@telenet.be en dan ontvang je meer info en de muziek vooraf.

Op **zaterdagavond 25/02** is er dan bal met Trio Dhoore in De Markthallen, Markt 2, 3540 Herk-de-Stad. Wouter Vandenabeele en Sara Salvéris spelen dan ook vanaf 20u. Meer info over [bal@herk](mailto:bal@herk.be) vind je op www.folkinlimburg.be

Dit driedaagse feest komt tot stand in samenwerking tussen Stad Genk met zijn Bibliotheek en zijn Academie, De Markthallen van Herk-de-Stad en Folk in Limburg.

WWW.TEY.BE BELSELE • SINT-NIKLAAS

MUZIEKCLUB
JAN-FEB-MAR 2017

LUCA CIARLA

- VR > 06 JAN > 20U00** NIEUWJAARSHEYPENING
FEEST! RECEPTIE! CONCERTEN! DINS JAARLIJKS BINNENHUISFESTIVAL MET O.A. KATLA, RAWHIDE, ...
- VR > 13 JAN > 21U00** EEN SCHUUNE BENDE
CONCERT HET NIEUWSTE PROJECT VAN WIM CLAEYS MET GENTSE GEZANGEN
- ZO > 22 JAN > 16U00** MUSTAFA AVSAR & FRIENDS
CONCERT TURKSE LIEDEREN IN EEN VLAAMSE BEWERKING EN OMGEKEERD
- VR > 27 JAN > 21U00** VAND BAMBERGER & BAND
CONCERT I.S.M. DJANGOLFOLLIES ZIGEUERSWING VAN DE BOVENSTE PLANK
- ZO > 29 JAN > 16U00** HANNAH JAMES
CONCERT DANSENDE ZANGERES OF ACCORDEONISTE MET LOSSE VOETJES?
- ZO > 05 FEB > 16U00** ANNE NIEPOLD TRIO
CONCERT I.S.M. CC SINT-NIKLAAS INNOVATIEVE & VIRTUOZE ACCORDEONISTE
- ZA 11 + ZO 12 FEB** ZLABYA
CONCERT LIVE-CAPTATIE VAN ZWOELE FRANSE FOLKROEP
- VR > 17 FEB > 21U00** NIRIIS
CONCERTWEEKEND DANSMUZIEK VAN DE GRIEKSE EILANDEN, REBETIKO EN MEER...
- ZA > 18 FEB > 21U00** CIAC BOUM
BALEYNBAL VURIGE FRANSE FOLKROEP SPEELT TEN DANS
- ZA > 25 FEB > 21U00** FRANÇOIS LAZAREVITCH
CONCERT IN DE KERK VAN BELSELE FRANSE DOEDELZAKVIRTUOOS (N.A.V. DOEDELZAKDAG > I.S.M. CC)
- ZA > 04 MAR > 21U00** BELLEDONNE
CONCERT EEN NIEUW KWARTET MET SNAREN EN BOGEN
- ZA > 11 MAR > 21U00** GREEN MOON
CONCERT / CD-VOORSTELLING BELOFTEVOL JONG WAALS TRIO MET HEDENDAAGS KELTSCH
- WO > 15 MAR > 20U00** KADRIL 40 JAAR
CONCERT I.S.M. CC SINT-NIKLAAS MET GASTEN EN IN DE ENIGE ECHTE STADSSCHOUWBURG
- ZO > 19 MAR > 16U00** SURPLUZ
CD-VOORSTELLING MOESTEN ZE RUM HETEN, ZE TOURDEN OVER GANS EUROPA
- ZA > 25 MAR > 21U00** WÖR
CONCERT WEES GETUIGE VAN DE NOG NIET OPGENOMEN CD...

KOUTERMOLENSTRAAT 6B • 9111 BELSELE • 03/772 11 93 • WWW.TEY.BE

RAADPLEEG ONZE WEBSITE VOOR DE VOLLEDIGE PROGRAMMATIE > RESERVEREN IS AANGEWZEN > TEYMSKYNET.BE

DRIEKONINGENBAL

GOOIKESTRA AGHOEA!

zaterdag 7 januari 2017

Edele Brabant, Strijlandstraat 59, GOOIK

vanaf 20:00 - toegang €7 ADD - www.muzeekmozaiek.be

Vlaanderen
verbeelding werkt

VLAAMS-
BRABANT

GOOIK

Parce van het Pajottenland

muzeekmozaiek
folk & jazz